

መንፈስ ቅዱስ አንተን፡ ትምህርትህንና ችሎታዎችህን፡ ስለ ተጠቀመበት መንገድ አንዳንድ ማብራሪያዎችን ስጥ።

አራተኛ ቀን፡- የዚህን ሳምንት ትምህርት ክልስና ከሳምንታዊው ስብሰባ የውይይት ጥያቄዎችን ተመልከት።

ሳምንታዊ ስብሰባ

(ማስታወሻ፡- በመጀመሪያው ሳምንት ትምህርት የነበረውን የስብሰባ ሥርዐት ተከተል።)

የውይይት ጥያቄዎች፡-

1. ሀ) አምስቱን የአዲስ ኪዳን ክፍሎች ዘርዘር። ለ) የእያንዳንዱ ክፍል ዐቢይ አስተምህሮ ምንድን ነው? ሐ) ይበልጥ የምታነበው የትኛውን ክፍል ነው? ለምን? መ) ብዙም የማይነበው የትኛውን ክፍል ነው? ለምን? ሠ) ለክርስቲያኖች በሁሉም የአዲስ ኪዳን ክፍሎች ውስጥ የሚገኙትን እውነቶች መረዳት አስፈላጊ የሚሆነው ለምንድን ነው?

2. ሀ) አዲስ ኪዳን «የሰው ቃል» የሚሆነው እንዴት ነው? ለ) «የእግዚአብሔር ቃል» የሚሆነውስ? ሐ) እግዚአብሔርና ሰው አዲስ ኪዳንን አብረው በጻፉበት ሁኔታ ስለ እግዚአብሔር አሠራር ምን እንማራለን? መ) የእግዚአብሔርና የሰው የጋራ ሥራዎች የሆኑትን ሌሎች ነገሮች ዘርዘር። ሠ) መንፈስ ቅዱስ መጽሐፍ ቅዱስን በመጻፍ፡ በመምረጥና ጠብቆ በማቆየቱ ረገድ ስለነበረው ተሳትፎ ግለጽ።

3. አንድ ሙስሊም፡ «አዲስ ኪዳናችሁ በስሕተቶች የተሞላ ስለሆነ ሊታመን አይችልም» ቢልህ፡ ከዚህ ከተማርኸው ክፍለ-ትምህርት ምን መልስ ትሰጠዋለህ? መጽሐፍ ቅዱስ እስትንፋስ እግዚአብሔር መሆኑን ለማስረዳት፡ ሌላ ምን ምክንያት ትሰጠዋለህ?

4. ሀ) ወንጌልን በምናጠናበት ጊዜ ልናነሳቸው የሚገቡን ሁለት ጥያቄዎች ምንና ምን ናቸው? ለ) አንድ የወንጌል ምንባብ ምረጥና እነዚህን ሁለት ጥያቄዎች በማንሣት ምን ምን ጠቃሚ እውነቶችን እንደምታገኝ ግለጽ?

ትምህርት አራት

የመጀመሪያ ቀን፡ የወንጌላት ስምምነት

ባለፈው ሳምንት፡ መንፈስ ቅዱስ በእያንዳንዱ የወንጌል ጸሐፊ ልብ ውስጥ በመሥራት የክርስቶስን ሕይወት ከተለያዩ እይታዎች አንጻር ለተለየ ዓላማ እንዲጽፉ እንደ መራቸው ተመልክተናል። ይህም እያንዳንዱ የወንጌል ጸሐፊ ከክርስቶስ ሕይወትና ትምህርቶች የተወሰኑትን መርጦ ክርስቲያኖችንና ክርስቲያን ያልሆኑ ሰዎችን ለማስተማር የሚያስችል መጽሐፍ እንዳዘጋጀ ያመለክታል። ከዚህም የሚከተሉትን ነጥቦች እንመለከታለን።

1. ከወንጌላት ጸሐፊዎች መካከል የክርስቶስን ሕይወትና ያስተማራቸውን አሳቦች የሚያስረዱትን ታሪኮች ሙሉ በሙሉ ያቀረበ ማንም የለም። ስለ ክርስቶስ የተሟላ ግንዛቤ ለማግኘት አራቱንም ወንጌላት ማጥናት ያስፈልጋል።

2. ጸሐፊዎቹ የክርስቶስን ሕይወት በጊዜ ቅደም ተከተል መሠረት አላቀረቡም። የክርስቶስን ሥራዎችና ትምህርቶች የተጠቀሙት ለማስተማር የሚፈልጉትን አሳብ ለማስደገፍ ነበር። ስለሆነም ከክርስቶስ ሕይወት የድርጊቶቹን ቅደም ተከተል ለማወቅ አስቸጋሪ ነው።

3. የኢየሱስ ሕይወት ታሪክ አጻጻፍ በከፍተኞች የተሞላ ነው። ኢየሱስ በልጅነቱና በወጣትነቱ ዘመን እንዴት እንደ ነበረና ምን እንዳደረገ ለማወቅ ብንፈልግም፤ በመንፈስ ቅዱስ ዕቅድ ውስጥ ግን ይህ መረጃ አልተካተተም። መንፈስ ቅዱስ ያተኮረው ኢየሱስ ክርስቶስ እግዚአብሔርን ለሰዎች ለመግለጥ፤ ከእግዚአብሔር ጋር መዛመድ የሚቻልበትን መንገድ ግልጽ ለማድረግና ለሰው ልጆች ኃጢአት ለመሞት በመምጣቱ ላይ ነበር።

4. ምሑራን የክርስቶስን ሕይወት በጊዜ ቅደም ተከተል ለማደራጀት የሚያደርጉት ጥረት በግምት ላይ የተመሠረተ ነው። በመሆኑም ምሑራን በክርስቶስ ሕይወት ውስጥ የተፈጸሙት ነገሮች ያላቸውን የጊዜ ቅደም ተከተል በተመለከተ በአሳብ ይለያያሉ። ነገር ግን የሕይወቱንና የሥራውን ታሪካዊ ሂደት ለማወቅ የክርስቶስን ሕይወት በጊዜ ቅደም ተከተል ማጥናቱ ጠቃሚ ነው።

ዛሬ ብዙ ምሑራን የሚከተሉትን የጊዜ ቅደም ተከተል አደራደር እንመለከታለን። ወደፊት ወንጌላትን በዚህ ሠንጠረዥ በመታገዝ ማጥናቱ ጠቃሚ ይሆናል። ይህም 1) ስለ ክርስቶስ ሕይወት፤ ስለ ዝናውና ስለ ተጋፈጣቸው ተቃውሞዎች የተሻለ ግንዛቤ እንዲኖርህና 2) የእያንዳንዱን የወንጌል ጸሐፊ ዓላማ የሚያሳዩትን የተለያዩ የወንጌል ታሪኮችን እንድትመለከት ይረዳል።

1ኛ ጥያቄ፡ ሀ) ከዚህ በታች ያለውን ሠንጠረዥ በምታጠናበት ጊዜ፤ ስለ ተዘረዘሩት ሁኔታዎች አስብ። ሁኔታው ግልጽ ካልሆነልህ ወደ መጽሐፍ ቅዱስህ ተመልስህ አንብብ። ለ) ሠንጠረዡን በምትመረምርበት ጊዜ፤ ስለ ክርስቶስ ሕይወት ወይም ስለ ወንጌላት ከዚህ በፊት ልብ ያለሃቸውን ነገሮች ዘርዝር። ሐ) በወንጌላቱ ውስጥ ብዙ ጊዜ የተጠቀሱት ታሪኮች የትኞቹ ናቸው? መ) በአንድ ወንጌል ውስጥ ብቻ የተጠቀሱት ታሪኮችስ?

ምሑራን የክርስቶስ ሕይወትና አገልግሎት ለምን ያህል ጊዜ እንደ ቆየ ይከራከራሉ? ክርስቶስ ያገለገለው ለአንድ፤ ሁለት ወይስ ለሦስት ዓመታት ነበር? የክርስቶስ ይፋዊ አገልግሎት ለሦስት ዓመታት የቆየ ይመስላል። ከዚህ በታች የምንመለከተው ስለ ክርስቶስ ሕይወትና አገልግሎት ከተሰጡት ግምታዊ አስተዋጽኦዎች አንዱ ነው።

1. የኢየሱስ ልደትና ወጣትነት (6 ዓ.ዓ.-26 ዓ.ም.)
2. የኢየሱስ ይፋዊ አገልግሎት መጀመር (26-27 ዓ.ም.)
3. የኢየሱስ አገልግሎት በገሊላ (27-29 ዓ.ም.)

4. የኢየሱስ አገልግሎት በስተሰሜንና በስተምሥራቅ ገሊላ (29 ዓ.ም.)
5. የኢየሱስ አገልግሎት በይሁዳና በኢሪያ (29-30 ዓ.ም.)
6. የኢየሱስ የመጨረሻው ሳምንትና ስቅለቱ (ሚያዝያ፥ 30 ዓ.ም.)
7. የኢየሱስ ትንሣኤና ዕርገት (ሚያዝያ - ሰኔ፥ 30 ዓ.ም.)

የኢየሱስ ሕይወት የጊዜ ቅደም ተከተል

ሁነት	ማቴዎስ	ማርቆስ	ሉቃስ	ዮሐንስ
የኢየሱስ ልደትና ወጣትነት (6 ዓ.ዓ. - 26 ዓ.ም.)				
ክርስቶስ ከመወለዱ በፊት መኖሩ				1፡1-18
የክርስቶስ የትውልድ ሐረግ	1፡1-17		3፡23-28	
ገብርኤል የመጥምቁ ዮሐንስን መወለድ አወጀ			1፡5-25	
ገብርኤል የኢየሱስን መወለድ ተነበየ			1፡26-38	
ማርያም ኤልሳቤጥን ጎበኘች			1፡39-56	
መጥምቁ ዮሐንስ ተወለደ			1፡57-80	
መልአኩ ስለ ድንግል መውለድ ለዮሴፍ ገለጸለት	1፡18-25			
ኢየሱስ ተወለደ	2፡1		2፡1-7	
መላእክትና እረኞች ኢየሱስን አመለኩት			2፡4-20	
ኢየሱስ ለቤተ መቅደስ ተሰጠ፤ ስምዖንና ሐና ለይተው አወቁት			2፡21-39	
ሰብአሰገል ኢየሱስን ጎበኙት	2፡1-12			
ዮሴፍ፣ ማርያምና ኢየሱስ ወደ	2፡13-18			

ግብፅ ሸሹ				
ዮሴፍ፡ ማርያምና ኢየሱስ ወደ ናዝሬት ሄዱ	2:19-23		2:39-40	
ዮሴፍ፡ ማርያምና ኢየሱስ ኢየሩሳሌምን ጎበኙ			2:41-52	

ኢየሱስ ይፋዊ አገልግሎቱን ጀመረ (26 ዓ.ም.)

የመጥምቁ ዮሐንስ አገልግሎት	3:1-12	1:1-8	3:1-20	
የክርስቶስ መጠመቅ	3:13-17	1:9-11	3:21-22	
የኢየሱስ መፈተን	4:1-11	1:12-13	4:1-13	
መጥምቁ ዮሐንስ ስለ ኢየሱስ የሰጠው ምስክርነት				1:19-34
የመጀመሪያዎቹ ደቀ መዛሙርት				1:35-51

የኢየሱስ አገልግሎት በገሊላ (26 ዓ.ም.)

ኢየሱስ ውጋን ወደ ወይን ጠጅ ለወጠ				2:1-12
------------------------------	--	--	--	--------

የኢየሱስ አገልግሎት በይሁዳ (27 ዓ.ም.)

ኢየሱስ ቤተ መቅደሱን አጸዳ				2:13-25
ኢየሱስ ከኒቆዲሞስ ጋር ተነጋገረ				3:1-21
መጥምቁ ዮሐንስ ስለ ኢየሱስ መሰከረ				3:22-36
ኢየሱስ በሰማርያ በኩል ወደ ገሊላ ተመለሰ	4:12	1:14	4:14	4:1-45

የኢየሱስ ዐቢይ አገልግሎት በገሊላ (27-29 ዓ.ም.)

ኢየሱስ የሹሙን				4:45-54
-----------	--	--	--	---------

ልጅ ፈወሰው				
የመጥምቁ ዮሐንስ መታሰር	4:13			
ኢየሱስ አገልግሎት በቅፍርናሆም	4:13-17		4:31	
ኢየሱስ የመጀመሪያዎቹን ደቀ መዛሙርት ጠራ	4:18-22	1:16-20		
ኢየሱስ አጋንንትን አስወጣ		1:21-28	4:31-37	
ኢየሱስ የጴጥሮስን አማችና ሌሎችን ፈወሰ	8:14-17	1:29-34	4:38-41	
ኢየሱስ በገሊላ ሁሉ ሰበከ	4:23-25	1:35-39	4:42-44	
የተለያዩ ትምህርቶችና ተአምራት	8:1-41 9:1-171 12:1-21	1:40-3:12	5:1-6:19	
ኢየሱስ 12 ደቀ መዛሙርትን መረጠ		3:13-19	6:12-15	
የተራራው ስብከት	5:1-7:29		6:20-49	
የመቶ አለቃው ልጅ መፈወስ	8:5-13		7:1-10	
የመበለቲቱ ልጅ ከሞት መነሣት			7:11-17	
መጥምቁ ዮሐንስ ኢየሱስ መሢሕ መሆኑን ጠየቀ	11:2-30		7:18-35	
ኢየሱስ በዘይት ተቀባ			7:36-50	
ኢየሱስ ሌላ የስብከት ጉዞ አደረገ			8:1-3	
የኢየሱስ ቤተ ሰበቶች አገልግሎቱን ተቃወሙ	12:46-50	3:31-35	8:19-21	

ኢየሱስ በምሳሌዎች አስተማረ	13:1-53	4:1-34	8:4-18	
ኢየሱስ የተለያዩ ተአምራትን አደረገ	8:18፥ 23-34፤ 9:18-26	4:35-5:43	8:22-56	
ኢየሱስ ለበዓል ወደ ኢየሩሳሌም ሄደ				5:1-47
ኢየሱስ ባደገባት የናዝሬት ከተማ ተቀባይነትን አጣ	13:54-58	6:1-6		
ኢየሱስ 12ቱን ደቀ መዛሙርት ለሰብከት ላከ	10:1-11:1	6:7-13	9:1-6	
የመጥምቁ ዮሐንስ መሞት	14:1-12	6:14-29	9:7-9	
የደቀ መዛሙርት መመለስና የኢየሱስ 5000 ሰዎችን መመገብ	14:13-21	6:30-44	9:10-17	6:1-14
ኢየሱስ በውኃ ላይ ተራመደ	14:22-33	6:45-52		15-12
ኢየሱስ፥ የሕይወት እንጀራ				6:22-71
ኢየሱስ በምኩራብ አስተማረ	15:1-20	7:1-23		

የኢየሱስ ከገሊላ ውጭ ሄደ (29 ዓ.ም)

በሲዶናና ጢሮስ አገልገለ	15:21-28	7:24-30		
በአሥሩ ከተሞች አገልገለ	15:29-31	7:31-37		
4000 ሰዎችን መገበ፥ አስተማረ	15:32-16:12	8:1-26		
ኢየሱስ ዐይነ ስውሩን ፈወሰ		8:22-26		
ጴጥሮስ፥ ኢየሱስ መሢሕ እንደሆነ መሰከረ፥ የደቀ መዛሙርነት	16:13-26	8:27-37	9:18-25	

ትምህርት				
የኢየሱስ ክብር በተራራ ላይ ተገለጠ	16:27-17:13	8:38-9:13	9:26-36	
ኢየሱስ በአጋንንት የተያዘውን ሰው ፈወሰ	17:14-21	9:14-29	9:37-43	
ኢየሱስ ስለ ሞቱና ትንሣኤው ተነበየ	17:22-23	9:30-32	9:43-45	

የኢየሱስ አገልግሎት በይሁዳና በገሊላ (29 ዓ.ም.)

ኢየሱስ በሃይማኖት መሪዎች ተፈተነ፤ ኢየሱስ አስተማረ	17:24-18:35	9:33-50	9:46-50	7:1-9
-----------------------------------	-------------	---------	---------	-------

የኢየሱስ አገልግሎት በይሁዳ (29 ዓ.ም.)

ኢየሱስ በሰማርያ በኩል ወደ ኢየሩሳሌም ሄደ	19:1-21 18:19-22	10:1	9:51-62	7:10
የዳስ በዓል				7:11-52
በዝሙት የተያዘች ቤት				7:53-8:11
ከፈሪሳውያን ጋር ክርክር				8:12-59
ኢየሱስ ዕውር ሆኖ የተወለደውን ሰው ፈወሰ				9:1-41
ኢየሱስ፣ መልካም እረኛ				10:1-21
ኢየሱስ ለባ ደቀ መዛሙርትን ለአገልግሎት ላከ			10:1-24	
ደጉ ሳምራዊ ምሳሌ			10:25-37	
ኢየሱስ በማርያምና በማርታ ቤት ለበከ			10:38-42	
የኢየሱስ የማስተማር አገልግሎት			11:1-12:59	

የመቅደስ መታደስ በዓል				10:22-39
----------------	--	--	--	----------

የኢየሱስ አገልግሎት በጴሪያ (29-30 ዓ.ም.)

ኢየሱስ ሕዝቡን አስጠነቀቀ			13:22-35	
ኢየሱስ ከአንድ ፈሪሳዊ ጋር በላ			14:1-24	
ኢየሱስ ደቀ መዝሙርነት የሚጠይቀውን ዋጋ በተመለከተ አስጠነቀቀ			14:25-35	
ኢየሱስ ሕዝቡን አስተማረ			15:1-32	
ኢየሱስ ደቀ መዛሙርቱን አስተማረ			16:1-17:10	
ክርስቶስ አልዓዛርን ለማስነሣት ወደ ይሁዳ ተመለሰ				11:1-54

ኢየሱስ በገሊላ፥ ጴሪያና ይሁዳ ያደረገው የመጨረሻ ጉዞ (30 ዓ.ም)

የኢየሱስ አገልግሎት በገሊላና በሰማርያ			17:11-18:14	
በኢየሱስ በጴሪያ አገልገል አስተማረም	19:1-20:16	10:1-31	18:15-30	
ኢየሱስ ስለ ሞቱ እንደገና ተነበየ	20:17-19	10:32-34	18:31-34	
ያዕቆብና ዮሐንስ የሥልጣን ስፍራ ጠየቁ	20:20-28	10:35-45		
ኢየሱስ በኢያሪኮ አገልገለ	20:29-34	10:46-52	18:35-19:28	
ኢየሱስ ወደ ቢታንያ ሄደ				11:55-12:1

የኢየሱስ ሕይወት የመጨረሻ ሳምንታት (ሚያዝያ 30 ዓ.ም.)

እሁድ፤ ኢየሱስ በድል ወደ ኢየሩሳሌም ገባ	21:1-11	11:1-11	19:29-44	12:12-19
ሰኞ፤ ኢየሱስ የበለስን ዛፍ ረገመ	21:18-19	11:12-14		
ኢየሱስ ቤተ መቅደሱን አፀዳ	21:12-13	11:15-19	19:45-48	
ኢየሱስ በቤተ መቅደስ ውስጥ ፈወሰ	21:14-17			
ማክሰኞ፤ የበለስ ዛፍ ጠወለገች	21:19-22	11:20-25		
ከሃይማኖት መሪዎች ጋር ክርክር	21:23- 23:39	11:27-12:40	20:1-47	
የመበለቲቱ ምጽዋት		12:41-44	21:1-4	
ግሪኮች ኢየሱስን ለማየት ፈለጉ				12:20-36
አይሁድ ኢየሱስን ተቃወሙ				12:37-50
ኢየሱስ ስለ መጨረሻው ዘመን ተነበየ	24-25	13:1-37	21:5-38	
ኢየሱስ ስለ ሞቱ ተነበየ	26:1-5	14:1-2	22:1-2	
ማርያም ኢየሱስን ሽቶ ቀባቸው	26:6-13	14:3-9		
ይሁዳ ክርስቶስን አሳልፎ ለመስጠት ተስማማ	26:14-16	14:10-11	22:3-6	

ረቡዕ፤ (ምንም አልተፈጸመም)				
ሐሙስ፤ የፋሲካ ምግብ	26:17-29	14:12-25	22:7-30	13:1-14:31
በጌቴሴማኒ አስተማረ				15-16
ኢየሱስ ለደቀ መዛሙርቱ ጸለየ				17
ኢየሱስ በጌቴሴማኒ ለለግፈደመው- የመስቀል ሞት ጸለየ	26:30-46	14:26-42	22:39-46	18:1
ኢየሱስ አልፎ ተሰጠ	26:47-56	14:43-52	22:47-53	18:2-12
ኢየሱስ በሐናንያ ፊት ተመረመረ				18:12-14፥ 19-23
ኢየሱስ በቀያፋ ፊት ተመረመረ	26:57፥ 59- 68	14:53፥ 55-65	22:54፥ 63- 65	18:24
ጴጥሮስ ኢየሱስን ካደ	26:58፥ 69- 75	14:54፥ 66-72	22:54-62	18:15-18፥ 25-27
በሸንጎ ፊት ተመረመረ	27:1	15:1	22:66-71	
የድሁዳ መሞት	27:3-10			
ዓርብ፤ የመጀመሪያው ምርመራ በጲላጦስ ፊት	27:2፥ 11-14	15:1-5	23:1-5	18:28-38
በሄሮድስ ፊት ተመረመረ			23:6-12	
ለመጨረሻ ጊዜ ጲላጦስ ፊት ተመረመረ	27:15-26	15:6-15	23:13-25	18:39- 19:16
ወታደሮች ተሳለቁበት	27:27-30	15:16-19		
ኢየሱስ ወደ ጎልጎታ ተወሰደ	27:31-34	15:20-23	23:26-32	19:16-17
ኢየሱስ ተሰቀለ	27:35-56	15:24-46	23:50-54	19:18-30

ኢየሱስ ተቀበረ	27:57-60	15:42-46	23:50-54	19:31-42
ቅዳሜ፤ ሴቶች በመካነ መቃብር	27:61	15:47	23:55-56	
ወታደሮች መቃብሩን እንዲጠብቁ ተላኩ	27:62-66			

የኢየሱስ ትንሣኤና ዕርገት (ሚያዝያ-ሰኔ 30 ዓ.ም)

እሁድ፤ የሴቶች ጉብኝት	28:1-8	16:1-8	24:1-12	20:1-10
መልአክ ለሴቶች ታየ	28:5-8	16:2-8	24:1-11	
ዮሐንስና ጴጥሮስ ወደ መቃብሩ ሄዱ			24:12	20:3-10
ኢየሱስ ለመግደላዊት ማርያም ታየ		16:9-11		20:11-18
ኢየሱስ ለሴቶች ታየ	28:9-10			
ኢየሱስ በኢማሁስ መንገድ ላይ ለሁለት ደቀ መዛሙርት ታየ		16:12	24:13-32	
ኢየሱስ ለጴጥሮስ ታየ			24:33-35	
ኢየሱስ ለ10 ሐዋርያት ታየ		16:14	24:36-43	20:19-25
በኋላ ኢየሱስ ለ11 ሐዋርያት ታየ				20:26-31
ኢየሱስ በገሊላ ለነበሩት ደቀ መዛሙርት ታየ	28:16-20	16:15-18		21:15-25
ኢየሱስ ታላቁን ተልዕኮ ሰጥቶ ወደ ሰማይ ዐረገ	28:16-20	16:19-20	24:44-53	

* * አብዛኛው የዚህ ሠንጠረዥ አላብ የተገኘው ቴኒ ከጻፉት የአዲስ ኪዳን ቅኝት (New Testament Survey by Merrill Tenny) ነው።

ሁለተኛ ቀን፡ የኢየሱስ ሕይወት አጭር መግለጫ

አንድ ወቅት ሁለት ሰዎች ከዚህ በፊት አይተውት ወደማያውቁት ስፍራ ለመሄድ ወሰኑ። የመጀመሪያው ሰው-ዬ ለመሄድ የፈለገው ወደ ምዕራብ እንደሆነ ያውቅ ነበር። ስለሆነም ወደ ምዕራብ አቅጣጫ የሚወስድ መንገድ ይዞ ተጓዘ። ጥቂት እንደ ተጓዘ ራሱን ጥቅጥቅ ባለ የእንሰት ተክል በተሞላ ስፍራ ውስጥ አገኘው። ፀሐይ በደመና ስለተጋረደች የምዕራብ አቅጣጫ የትኛው እንደሆነ ለማወቅ አልቻለም። ይዞት የሄደው መንገድ ወደ ብዙ አቅጣጫ በመታጠፉ፣ የትኛውን መከተል እንዳለበት ሊያውቅ አልቻለም።

ሁለተኛው ሰው-ዬ በተራራ ጫፍ ላይ ወጣ። በዚህ ጊዜ የሚሄድበትን መንገድ ከሩቅ ተመለከተ። በተራራ ጫፍ ላይ ሆኖ ከብዙ አቅጣጫዎች የሚመጡትን መንገዶች ለማየት ቻለ። ይህም የትኞቹ መንገዶች ወደሚፈልገው መንገድ እንደሚወስዱት እንዲያውቅ ረዳው። ስለ መንገዱ ግልጽ ግንዛቤ ከጨበጠ በኋላ፣ የተለያዩ መንገዶችን ተመልክቶ ትክክለኛውን ሊመርጥ ቻለ። ይህ ሰው ብዙም ሳይቆይ ከፈለገው መንገድ ደረሰ።

2ኛ ጥያቄ፡- ሀ) በጫካ ውስጥ ሆነን የምንመለከተው በተራራ ጫፍ ላይ ሆነን ከምንመለከተው የሚለየው እንዴት ነው? ለ) አንድ ሰው በደኖች መካከል ከማለፉ በፊት በተራራ ጫፍ ላይ ሆኖ መመልከት ጠቃሚ የሚሆነው መቼ ነው? ሐ) ዝርዝር ጉዳዮችን ከማጥናታችን በፊት አንዳንድ ነገሮችን በቅኝት መልክ ማጥናት ጠቃሚ የሚሆነው ለምንድን ነው?

መንገድ ከመጀመሪያችን በፊት አስቀድሞ ቅኝት ማድረግ ጠቃሚ ነው። የኢየሱስን ሕይወት በዝርዝር ለማጥናት በምንፈልግበት ጊዜም ይህንኑ ማድረግ አስፈላጊ ነው። በሚቀጥሉት 11 ሳምንታት አራቱን ወንጌላት እናጠናለን። ዝርዝር ጥናት ከማድረጋችን በፊት ግን የክርስቶስን ሕይወት ጠቅላላ አድርገን እንመለከታለን።

3ኛ ጥያቄ፡- ሉቃስ 24፡1-7 አንብብ። ሀ) ይህ ክፍል ስለ ክርስቶስ ትሕትና ምን ያስተምረናል? ለ) ከዚህ ክፍል እግዚአብሔር ስለሚሠራበት መንገድ ምን እንማራለን?

1. የክርስቶስ ልደትና የወጣትነት ጊዜው (6 ዓ.ዓ.-26 ዓ.ም.)

ነገሮች ላይ ላዩን ሲታዩ ለአይሁዶች መልካም ይመስሉ ነበር። ለ33 ዓመታት ያህል ንጉሥ ሄሮድስ ያለ ተቃውሞ በሥልጣን ላይ ለመቆየት ችሎ ነበር። ቤተ መቅደሱን እንደገና አሻሽሎ በማሠራቱ አይሁዶችና አሕዛብም ተደንቀው ነበር። ከሞላ ጎደል ዳዊትና ሰሎሞን የነበራቸውን ያህል ግዛት የነበረው ሄሮድስ፣ ዝናው እስከ ሮም ድረስ ታወቀ። ውስጥ ውስጡን በሄሮድስ አገዛዝ ላይ የሚያሴሩ አይሁዶች ነበሩ። ይሁንና ጫካኝ ንጉሥ በመሆኑ ዐመፃቸውን ሁሉ ተቋቋመ።

ነገር ግን ሄሮድስ በዕድሜው እየገፋ በመምጣቱ፣ ከቅርብ ዘመዶቹ አንዱ እርሱን ገድሎ በዙፋኑ ላይ እንዳይቀመጥ ይለጋ ነበር። ስለዚህ ከታወቀው

የሃሰምኒያ ወገን የይሁዳ ንጉሥ ልጅ የነበረችውን ሚስቱን ገደለ። ብዙ ልጆቿንም እንደዚሁ ገደለ። ያበደው ንጉሥ ሄሮድስ ቀጥሎ ምን ያደርግ ይሆን? የሚለው አሳብ በግዛቱ ውስጥ የሚኖሩ ሰዎችን አሸበረ።

ሃይማኖታውያን የነበሩ አይሁዳውያን ከ400 ዓመታት በላይ፡ «መሢሔ የታለ?» እያሉ እግዚአብሔርን ሲጠይቁ ነበር። «ከከፋው ንጉሥ ከሄሮድስና ከሮማውያን አገዛዝ ነፃ የሚያወጣን መሢሔ የታለ?» ሰዎች የመሢሔን መምጣት በናፍቆት ይጠባበቁ ነበር። አንድ ቀን በኢየሩሳሌም ቤተ መቅደስ ውስጥ አንድ ካህን ያገለግል ነበር። የእግዚአብሔርም መልአክ ወደ እርሱ ቀርቦ የመሢሔ መንገድ ጠራጊ የሆነ ሰው ከእርሱና ከባለቤቱ እንደሚወለድ ገለጸለት። እግዚአብሔር መካን ከነበሩት ከዘካርያስና ከኤልሳቤጥ የተአምር ልጅ የሆነው መጥምቁ ዮሐንስ እንዲወለድ አደረገ።

150 ኪሎ ሜትር ርቃ በምትገኝ አንዲት የገሊላ አውራጃ ለጋብቻ የተሟላ ሁለት ምስኪን ሰዎች ነበሩ። ወዲያውኑ የእግዚአብሔር መልአክ በመጀመሪያ ለማርያም፣ ከዚያም ለዮሴፍ ተገልጦ ያለ ምድራዊ አባት የተለየ ልጅ እንደሚወልዱ ነገራቸው። በመንፈስ ቅዱስ ተአምራዊ አሠራር ድንግል የነበረችው ማርያም የዓለምን አዳኝ እንደምትወልድ ተነገረ።

እግዚአብሔር በብሉይ ኪዳን የተነገረው ትንቢት ይፈጸም ዘንድ እያንዳንዱ ዝርዝር ጉዳይ በጥንቃቄ ታቅዶ ነበር። እግዚአብሔር ከ1700 ኪሎ ሜትር በላይ ርቆ የሚኖረው የሮም ንጉሥ፣ አይሁድ ሕዝብ እንዲቆጠሩ ትእዛዝ እንዲሰጥ አነሣሣው። የቆጠራው ሂደት ቀላል እንዲሆን በጳለስቲና ይኖሩ የነበሩ አይሁዶች ወደ ትውልድ ስፍራቸው እንዲሄዱ ተደረገ። ዮሴፍና ማርያም 150 ኪሎ ሜትር ተጉዘው ወደ ትንሿ የቤተልሔም ከተማ ደረሱ። የአይሁዶች ንጉሥ ከ7 ኪሎ ሜትር በሚያንስ ውብ በሆነ ቤተ መንግሥት ውስጥ ተኝቶ ሳለ፣ የነገሥታት ንጉሥና የጌቶች ጌታ በከብቶች በረት ውስጥ ተወለደ። እግዚአብሔር ሥጋ ለብሶ ዓለምን የመቤዝት ሥራውን ጀመረ።

ተራ እረኞች፣ አንድ ሽማግሌና አንዲት ሴት፣ እንዲሁም ጠቢባን ሰዎች ይህ ልዩ ሕጻን የአይሁዶችና የዓለም አዳኝ እንደሆነ ተገነዘቡ። ነገር ግን ንጉሥ ሄሮድስ መሢሔ እንደ ተወለደ ሲሰማ፣ በጳለስቲና ፖለቲካዊ ገዥዎችና በትክክለኛው የዓለም ንጉሥ መካከል ትግል መካሄድ ጀመረ። ንጉሥ ሄሮድስ መሢሔን ለመግደል ቢሞክርም፣ እግዚአብሔር ኢየሱስን ወደ ግብፅ ላከው። ከዚያም የሄሮድስን ሕይወት ነጠቀ። ነገር ግን የሄሮድስ ልጅ አርኬላዎስ እንደ ሄሮድስ ክፉ ስለ ነበር፣ እግዚአብሔር ልጁ በገሊላ እንዲያድግ አደረገ። ገሊላ በጳለስቲና ከሚገኙ ከተሞች ሁሉ እጅግ የተናቀችና ጳላቀር ስፍራ ነበረች።

4ኛ ጥያቄ፡- አማኑኤል (እግዚአብሔር ከእኛ ጋር) ስለሆነው የኢየሱስ ምድራዊ አገልግሎት የሚያስደንቅህ ነገር ምንድን ነው? ለ) ከኢየሱስ ሕይወት እግዚአብሔር ስለ ኃይለ፣ ብልጽግናና ትሕትና ምን ዐይነት አመለካከት እንዳለው እንረዳለን?

መጽሐፍ ቅዱስ ስለ ኢየሱስ የመጀመሪያዎቹ አሥር ዓመታት ምንም አይነግረንም። በአይሁዶች ለአካለ መጠን እንደ ደረሰ ሊቆጠር በተቃረበበት በአሥራ ሁለት ዓመቱ ዮሴፍና ማርያም ለታላቅ ሃይማኖታዊ በዓል ወደ

ኢየሱሴም ይዘውት ሄዱ። ወላጆቹ ወደ ናዝሬት ሲመለሱ እርሱ ከኋላቸው ቀርቶ ባደረገው ገለጻ፥ በዘመኑ የነበሩ የሃይማኖት መሪዎችን በጥበቡና ስለ እግዚአብሔር በነበረው ዕውቀቱ አስደንቋል። ከዚህ በኋላ ለተከታዮቹ 18 ዓመታት የነበረው የክርስቶስ ታሪክ አይታወቅም። በዚህ ጊዜ የሴፍ በመሞቱ ምክንያት ኢየሱስ ማርያምንና ትናንሽ ልጆችን የመንከባከብ ኃላፊነት ላይሜንበት አልቀረም። ኢየሱስ አናጺ በመሆን ቤተሰቡን ያስተዳድር ነበር። በተጨማሪም እግዚአብሔር በልቡ ውስጥ በመሥራት ለይፋዊ አገልግሎቱ እያዘጋጀው ነበር።

2. ክርስቶስ ይፋዊ አገልግሎቱን ጀመረ (26-27 ዓ.ም.)

5ኛ ጥያቄ፡- ማር. 1፡1-8 አንብብ። የዮሐንስ መልእክት ምን ነበር? የሰዎችን ምላሽ?

አንድ ቀን እንደ ኤልያስ ቆዳ የለበሰ ሰው ከበረሃ ወደ እስራኤል ሕዝብ ሲመጣ የአራት መቶው ዓመት የጸጥታ ዘመን ተወገደ። መልእክቱም ግልጽ ነበር። «የእግዚአብሔር መንግሥት ቀርባለችና ንስሐ ግቡ።» «በቅርቡ ለሚመጣው መሢሕ ራሳችሁን አዘጋጁ። ባትዘጋጁ ግን በእናንተና በእስራኤል ሁሉ ላይ የእግዚአብሔር ፍርድ ይመጣል» ይል ነበር። መልእክቱ ቀጥተኛ ነበር። ሰዎችን ለማስደሰት ሲል የሚናገረው ነገር አልነበረውም። መጥምቁ የሐንስ ሰዎች ንስሐ መግባታቸውን በተለወጠ ሕይወት እንዲያሳዩ አሳስቧል። በተጨማሪም ለመለወጥ መወሰናቸውን በጥምቀት እንዲያሳዩ አድርጓል። እግዚአብሔር ነቢዩን እንደ ላከ በመገንዘብ፥ ብዙ ሰዎች ለመሢሔ መምጣት ይዘጋጁ ጀመር።

6ኛ ጥያቄ፡- ማቴ. 3፡13-17፤ 4፡1-11 አንብብ። ክርስቶስ ይፋዊ አገልግሎት እንዲጀመር የተከሰቱት ሁለቱ ነገሮች ምንና ምን ነበሩ?

አንድ ቀን ኢየሱስ በናዝሬት የነበረውን የአናጺነት ሥራ ትቶ በይሁዳ ውስጥ ወደምትገኘው ቢታኒያ ወደምትባል ከተማ ሄደ። እግዚአብሔር ይፈጽመው ዘንድ ከሰማይ የላከውን ተግባር የሚያከናውንበት ጊዜ ደረሰ። ምንም እንኳን ኃጢአት የሌለበት ሰው ቢሆንም፥ ከዮሐንስ አገልግሎት ጋር ለመተባበር ሲል ኢየሱስ በዮሐንስ እጅ ተጠመቀ። ኢየሱስ ለዮሐንስ የአክስቱ ልጅ ቢሆንም፥ ዮሐንስ ኢየሱስ መሢሕ መሆኑን ለመጀመሪያ ጊዜ ያወቀው በዚህ ጊዜ ሳይሆን አይቀርም። በተጨማሪም ዮሐንስ ኢየሱስ ከፖለቲካዊ ነፃ አውጪም በላይ መሆኑን ተገንዝቧል። እርሱ «የእግዚአብሔር በግ» ቢሆን፥ በኢሳይያስ 53 የተሰጠው የተስፋ ቃል ይፈጽም ዘንድ መሥዋዕት መሆን ይኖርበታል። ኢየሱስ እየተጠመቀ ሳለ ሁለቱ የሥላሴ አካላት ከእርሱ ጋር አንድ መሆናቸውን ገለጹ። ይህም የሆነው፥ እግዚአብሔር አብ ኢየሱስ ልዩ ልጁ እንደሆነ ድምፁን አሰምቶ በመናገሩና መንፈስ ቅዱስም በርግብ አምሳል በእርሱ ላይ በመውረዱ ነበር። ፍጹም ሰው እንደ መሆኑ አሁን ክርስቶስ በመንፈስ ቅዱስ ኃይል ማገልገል ጀመረ።

የዕብራውያን ጸሐፊ እንደሚለው፥ ኢየሱስ አዳኞችን ለመሆን እንዲበቃ እኛ የተፈተንነውን ፈተና እርሱም መፈተን ነበረበት (ዕብ. 4፡15)። ስለሆነም

በይፋዊ አገልግሎቱ መጀመሪያ ላይ መንፈስ ቅዱስ ለብርቱ ፈተና ወደ ምድረ በዳ ወሰደው። በዚህን ጊዜ ሰይጣን ክርስቶስ የእግዚአብሔርን ዕቅዶች እርሱ በወጠነው መንገድ እንዳይፈጸም ለማድረግ ሞከረ።

7ኛ ጥያቄ፡- ዮሐ. 21-11 አንብብ። ክርስቶስ ያደረገው የመጀመሪያው ተአምር ምን ነበር?

ክርስቶስ የሰይጣንን ፈተና ካሸነፈ በኋላ፤ የይሁዳን አውራጃ ለቅቆ ከጥቂት ደቀ መዛሙርቱ ጋር ወደ ገሊላ ተመለሰ። እነዚህ ደቀ መዛሙርት የተከተሉት የመጥምቁ ዮሐንስን ምስክርነት ሰምተው ነበር። ከጥቂት ቀን በኋላ በቃና ገሊላ አንድ ሠርግ ነበር። ክርስቶስ ይፋዊ አገልግሎቱ በተአምር ለመጀመር ያቀደ አይመስልም። ሆኖም የእግዚአብሔር ፈቃድ ስለነበር ኢየሱስ ውኃውን ወደ ወይን ጠጅ ለወጠው። ይህ ተአምር ኢየሱስ መሢሕ መሆኑን የሚያመለክት የመጀመሪያው ምልክት ነበር፤ ይህም ደቀ መዛሙርቱ በክርስቶስ ትምህርት ላይ እምነት እንዲኖራቸው አድርጓል።

ቢሆንም፤ በመጀመሪያው ዓመት ኢየሱስ ስለፈጸመው አገልግሎት ብዙም የምናውቀው ነገር የለም። ይሁንና የተወሰነ ትምህርት በማስተማሩና ተአምር በማድረጉ ዕውቅናው እያደገ ሳይሄድ አልቀረም። ነገር ግን የወንጌላቱ ጸሐፊዎች በመጀመሪያው ዓመት አገልግሎቱ ላይ አላተኮሩም። የፋሲካ በዓል ለማክበር ወደ ኢየሩሳሌም እንደ ሄደ እናውቃለን። ወደ ቤተ መቅደሱ በመግባት ለአምልኮ በሚመጡት ሰዎች ላይ በደል የሚያደርሱትን ነጋዴዎች ከቤተ መቅደስ አስወጥቷቸዋል። ይህ ተግባር ኒቆዲሞስ የተባለውን ፈሪሳዊ ሳያስገርመው አልቀረም። አንድ ሌሊት ኒቆዲሞስ መንፈሳዊ ነገሮችን ለመወያየት ሲመጣ፤ ኢየሱስ የደኅንነትን መንገድ አስታውቆታል። ኢየሱስ እርሱ የዘላለም የሕይወት መንገድ መሆኑን በግልጽ አብራርቶለታል። ደኅንነት የሚገኘው የብሉይ ኪዳንን ሕግ በመጠበቅ፤ በአይሁዳዊነት ወይም የሽማግሌዎችን ትምህርት በመከተል አለመሆኑን አስረዳው። ኒቆዲሞስ በዚህ የክርስቶስ ትምህርት ስለ ተደነቀ በምሥጢር ይከተለው ጀመር (ዮሐ. 19:38-40)።

ክርስቶስ ከደቀ መዛሙርቱ ጋር እየሠራና እያስተማረ በይሁዳ ለጥቂት ጊዜ ተቀመጠ። ብዙ ሰዎች ይከተሉት ጀመረ። ከመጥምቁ ዮሐንስ ጋር የውድድር ስሜት በመነሣሣቱ በሰማርያ በኩል ወደ ገሊላ ተመለሰ። በዚያም የእግዚአብሔርን ይቅርታ ማወቅ የነበረባትን ቤት አገኘ። እርሷና ሌሎችም የመንደሩ ነዋሪዎች ኢየሱስ መሢሕ መሆኑን አመኑ።

3. የኢየሱስ አገልግሎት በገሊላ (27-29 ዓ.ም.)

ለሚቀጥለው አንድ ዓመት ተኩል ኢየሱስ አገልግሎቱ እየሰፋ ሄደ። ምንም እንኳ አልፎ አልፎ ወደ ኢየሩሳሌም ቢሄድም፤ አገልግሎቱን ይፈጽም የነበረው በገሊላ ነበር።

8ኛ ጥያቄ፡- ሉቃስ 4:14-30፤ ማቴ.4:23-25 አንብብ። ሀ) እነዚህ ምንባቦች የክርስቶስን አገልግሎት ጠቅላላ አድርገው የሚያቀርቡት እንዴት ነው? ለ) የተለያዩ የሕዝብ ክፍሎች እንዴት ለክርስቶስ ምላሽ እንደ ሰጡ ግለጽ።

ባደገባትና ናዝሬት በምትገኘው የገሊላ አውራጃ ክርስቶስ ሰፊውን የሁለት ዓመት አገልግሎት ጀመረ። በዚህ ጊዜ ይመጣል ተብሎ የተነገረለት መሢሕ መሆኑን በይፋ ገለጸ። በምኩራብ ውስጥ በኢሳይያስ 61:1-2 ላይ የተነገረውን ትንቢት ለመፈጸም የመጣ መሢሕ መሆኑን ገለጸ። የናዝሬት ነዋሪዎች በመካከላቸው ያደገውን ኢየሱስን በሚገባ ያውቁታል። ነገር ግን እርሱ መሆኑን አውቀው እንደ መሢሕ እንዲቀበሉት የሚያደርግ ምንም የተለየ ነገር አላየበትም ነበር። ስለዚህ መሢሕ ነኝ በማለት የተናገረውን በመቃወም ሊገድሉት ተነሡ።

ከዚህ በኋላ ኢየሱስ ከናዝሬት ይልቅ በሌሎች የገሊላ ከተሞች ለማገልገል ወሰነ። በቃና ከተማ ክርስቶስ የሹሙን ልጅ በመፈወስ የሁለተኛውን ዓመት አገልግሎቱን ጀመረ (ዮሐ. 4:46-54)። ከዚህ ተአምር በኋላ የክርስቶስ ዝና በፍጥነት አደገ። በዚህን ጊዜ መጥምቁ ዮሐንስ ወኅኒ ገባ። የዮሐንስ መታሰር የክርስቶስን ሰፊ አገልግሎት የሚያሳይ ይመስላል። ሦስቱም የሚመሳሰሉ ወንጌላት በዚህ የአንድ ዓመት ተኩል ጊዜ ላይ በማተኮር ክርስቶስ ያደረጋቸውን የተለያዩ ነገሮች ይገልጻሉ። ክርስቶስ ከከተማ ወደ ከተማ እየዞረ በማገልገል በገሊላ ውስጥ ያሉትን ስፍራዎች ሁሉ ለማዳረስ ይጥር ነበር። በምኩራብ ውስጥ ያስተምርና ይሰብክ ነበር። ደግሞም በተለያዩ በሽታዎች የሚሠቃዩ ሰዎችን ይፈውስ ነበር። ወዲያውም ትምህርቱን ለመስማትና የሚፈጽማቸውን ተአምራት ለማየት የሚመጡ ሰዎች ቁጥራቸው ከመጠን በላይ በመጨመሩ፣ ከከተሞች ይልቅ በሜዳማ ስፍራዎች ማስተማሩን ቀጠለ።

በዚህ ጊዜ ኢየሱስ ብዙ ተአምራትን ፈጽሟል። የወንጌላት ጸሐፊዎች ክርስቶስ የፈጸማቸውን ተአምራት ለማብራራት ጥቂቶቹን ብቻ ጠቅሰዋል። በመሠረቱ ሦስት ዐይነት ባሕርይ ያላቸውን ተአምራቶች ፈጽሟል። አንደኛው፦ በአካላዊ ችግሮች ላይ የፈጸማቸው ተአምራት ነበሩ። ዕውሮችን፣ ለምጽሞችን፣ አካለ ስንኩሎችን፣ መታንንና ሌሎችንም ፈውሷል። ሁለተኛው፦ በተፈጥሮ ላይ የፈጸማቸው ተአምራት ነበሩ። ከእነዚህም መካከል ውኃውን ወደ ወይን ጠጅ መለወጥ፣ ማዕበሉን ፀጥ ማድረግ፣ በውኃ ላይ መራመድ፣ 5000 ሰዎችን መመገብ፣ ይገኙባቸዋል። ሦስተኛው፦ በሰይጣንና በአጋንንቱ ላይ የፈጸማቸው ተአምራት ነበሩ። አጋንንት ሁልጊዜም የክርስቶስን ማንነት በመገንዘብ፣ ፍርዳቸውና ሽንፈታቸው እንደ ተቃረበ ይረዱ ነበር። ቃል በመናገር ብቻ ኢየሱስ አጋንንትን ከሰዎች ያስወጣ ነበር።

9ኛ ጥያቄ፦ ሀ) እነዚህ የተለያዩ ዐይነት ባሕርይ ያላቸው ተአምራቶች ስለ ክርስቶስ ኃይል ምንን ያስተምሩናል? ለ) ክርስቶስ ዛሬም በተከታዮቹ አማካኝነት እነዚህን ተአምራት የሚፈጽመው እንዴት ነው?

10ኛ ጥያቄ፦ ሉቃስ 4:14-15፤ 4:24-30 አንብብ። ሰዎች ስለ ክርስቶስ የነበራቸው ሁለት የተለያዩ አመለካከቶች ምን ምን ነበሩ?

በዚህ የክርስቶስ ይፋዊ አገልግሎት መጀመሪያ ጊዜ፣ ሰዎች ስለ ክርስቶስ ሁለት ዓይነት አመለካከት ነበራቸው። ቀራጮችና ሴተኛ አዳሪዎችን ጨምሮ አብዛኛው ሕዝብ ወደ ክርስቶስ ተሳበ። ክርስቶስ ከሃይማኖት መሪዎቻቸው

ፍጹም በተለየ ሥልጣን እንደሚሰጠክ ስለተገነዘቡ፤ ትምህርቱን ይወዱት ነበር (ማቴ. 7:29)። ጸጋው፤ ይቅርታውና ርኅራኄው ሰዎችን ወደ እርሱ ይስብ ነበር። ኢየሱስ በሰዎች ላይ ከመፍረድ ይልቅ ጥያቄአቸውን ለመመለስና ወደ እግዚአብሔር አብ ለመመለስ ሞክሯል። የሚፈጽማቸው ተአምራቶችም ወደ ክርስቶስ እንዲመጡ አድርገዋቸዋል። ክርስቶስ «የኃጢአተኞች ወዳጅ» (ማቴ. 11:19) ለመሆንና ንጽሕናውንም ለመጠበቅ የሚችል አገልጋይ ነበር።

11ኛ ጥያቄ፦ ሀ) ክርስቲያን ካልሆኑ ሰዎች ጋር ወዳጅ ሆነን ንጹሕ ሕይወት መምራት የሚከብደን ለምንድን ነው? ለ) ክርስቲያን ካልሆኑ ሰዎች ተለይቶ መኖር የሚቀልለው እንዴት ነው? ሐ) ለክርስቲያኖች፤ ክርስቲያን ካልሆኑ ሰዎች ጋር ግንኙነት ማድረግና መወዳጀት የሚያስፈልገው ለምንድን ነው? መ) ክርስቲያን ያልሆኑ ሁለት ጓደኞችህን ስም ጥቀስ። ስለ ክርስቶስ በግልጽ የምትመሰክርላቸው እንዴት ነው? እነርሱን እንደምትወዳቸውና አኗኗርህን ግን እንደማትለውጥ የምታሳያቸው እንዴት ነው?

ብዙ ተራ ሰዎች ወደ ክርስቶስ ሲመጡ፤ የሃይማኖት መሪዎች ግን በግልጽ ተቃወሙት። ክርስቶስ በሚሄድበት ስፍራ ሁሉ እነዚህ የሃይማኖት መሪዎች ሳይከተሉት አልቀሩም። ነገር ግን መሪዎቹ በትምህርቱና በኃይሉ ከመደነቅ ይልቅ አብዝተው ጠሉት። ዝናው እየገነነ ሲመጣ ይቀኑበት ጀመር። በተጨማሪም በጣም አስፈላጊ ነው ብለው የሚያስቡትን የሽማግሌዎችን ትምህርት በግልጽ መቃወሙ የበለጠ አናደዳቸው። ኢየሱስ ለእነዚህ የሃይማኖት መሪዎች ትምህርትና ሥልጣን አልታዘዘም። ለእውነት መቆም ማለት ከሰዎች እምነት ጋር መጋፈጥ ማለት እንደሆነ ያውቅ ነበር። ነገር ግን ኢየሱስ ከሃይማኖታዊ ጭቆና ነፃ ወጥቶ ከእግዚአብሔር አብ ጋር መታረቅ ይበልጥ ወሳኝ እንደሆነ ያውቅ ነበር። ስለሆነም እውነትን በግልጽ ያውጅ ጀመር። ኢየሱስ በውጫዊ ነገሮች ላይ የተመሠረተ የሐሰት ሃይማኖት፤ ከልብ ከሚፈልቅ አምልኮና ምስጋና ከአብም ጋር ከሆነ ኅብረትና እውነተኛ ሃይማኖት፤ ፍጹም የተለየ መሆኑን ከማሳሰብ ወደ ኋላ አላለም። ይህ ግንኙነት ሰዎች መንፈሳዊነትን ያሳያል ብለው ከሚያስቡት ውጫዊ ተግባር በተቃራኒው በልብ ዝንባሌ ላይ የሚያተኩር ነው።

12ኛ ጥያቄ፦ ማቴ. 5:1-16 አንብብ። ሀ) ክርስቶስ የአንድ ሰው ልብና ባሕርይ ከውጫዊ ተግባራት እንደሚበልጥ ያመለከተበትን ሁኔታ አብራራ። ለ) ለቤተ ክርስቲያን መሪዎች ከሰዎች ልብና ባሕርይ ይልቅ በውጫዊ ተግባራት ላይ ማተኮር ቀላል የሚሆነው ለምንድን ነው?

ኢየሱስ ሌሎችን በማሠልጠን ፍሬያማነቱን ለማብዛት ዐቀደ። ኢየሱስ ጥቂት ሰዎችን አስተምሮ እርሱ በሚያርግበት ጊዜ ለምትመረቀው ቤተ ክርስቲያን መሠረት ለመጣል ፈለገ። ስለዚህ በሚያስተምርበትና ተአምራትም በሚፈጽምበት ጊዜ ወሳኝ የሆኑ ግለሰቦችን መርጦ ለማስተማር ቁርጥ ውሳኔ አደረገ። ክርስቶስ የተወሰኑ ግለሰቦች ሥራቸውን ትተው ደቀ መዛሙርት ሆነው እንዲከተሉት ጠርቷቸዋል። እንደ ያዕቆብ፤ ጴጥሮስና ዮሐንስ የመሳሰሉት ሰዎች ዓሣ የማጥመድ ተግባራቸውን ትተው ከክርስቶስ ጋር «ሰው አጥማጅ» እንዲሆኑ ተጠርተዋል (ማር. 1:17)። ኢየሱስን የሚከተሉ

ሰዎች ቁጥራቸው እየጨመረ ሲመጣ፤ ሁሉንም ማሠልጠንና ከሁሉም ጋር የቅርብ ግንኙነት ማድረግ ለእርሱ ቀላል አልነበረም። ደግሞም ሁሉንም ደቀ መዛሙርት በእኩል ደረጃ ማሠልጠን ከባድ ነበር። በአንጻሩ 70 ደቀ መዛሙርት ለስብከት ተልከው ነበር (ሉቃስ 10፡1-16)። ከእነርሱም ጋር አሥራ ሁለት ደቀ መዛሙርት ነበሩ። ክርስቶስ በሁለተኛው ይፋዊ አገልግሎቱ መጀመሪያ አካባቢ፤ እነዚህን 12ቱን ለይቶ «አዋርያት» ወይም የእርሱ እንደራሴዎች አድርጎ ሾሟቸው ነበር። ከእነዚህ 12ቱ ጋር ሰፊ ጊዜ በማሳለፍ፤ ስለ እግዚአብሔር መንግሥት ትምህርትና የእርሱ ተከታይ መሆን ማለት ምን ማለት እንደሆነ በጥንቃቄ ያስረዳቸው ነበር። ክርስቶስ ይበልጥ ቅርብ ግንኙነት ያደርግ የነበረው ወደፊት የቤተ ክርስቲያን መሪ ይሆናሉ ብሎ ካመነባቸው ከጴጥሮስ፤ ከያዕቆብና ከዮሐንስ ጋር ነበር።

13ኛ ጥያቄ፡- ሀ) ክርስቶስ ጥቂት ሰዎችን በማስተማርና ደቀ መዛሙርት በማድረግ ብዙ ጊዜ የወሰደው ለምን ይመስልሃል? ለ) ዛሬ ብዙ ሰዎች ያላቸው መሪዎች ጥቂት ሰዎችን የማያሠለጥኑት ለምንድን ነው? ሐ) መሪዎች ክርስቲያኖች የክርስቶስ የቅርብ ተከታዮች ሊሆኑ እንዲችሉ አድርገው ደቀ መዛሙርት ሊያደርጓቸው የቤተ ክርስቲያን አገልግሎት እንዴት ይለወጣል?

ኢየሱስ ዝናው ይበልጥ እየገነነ ሲመጣ ከቦታ ቦታ እየተዘዋወረ በማስተማርና ተአምራትን በማድረግ ያገለግል ነበር። ነገር ግን የክርስቶስ አገልግሎት መጥምቁ ዮሐንስ ይጠብቀው የነበረው ዓይነት አልነበረም። እንደ ብሉይ ኪዳን ነቢያት ሁሉ፤ መጥምቁ ዮሐንስም ክርስቶስ የእግዚአብሔርን ጠላቶች እንደሚያሸንፍና የእግዚአብሔርን መንግሥት እንደሚመሠርት በተስፋ ይጠባበቅ ነበር። ክርስቶስ ሮማውያንን የመደምሰስና የሃይማኖት መሪዎችንም የመቅጣት ፍላጎት እንደሌለው ሲያይ፤ ከአንድ ዓመት በላይ ታስሮ የቆየው መጥምቁ ዮሐንስ ግራ ተጋባ። በዚህ ጊዜ ከደቀ መዛሙርቶቹ ጥቂቶቹን ወደ ኢየሱስ በመላክ መሢሔ እርሱ መሆኑን ወይም ወደፊት ሌላ አዳኝ ይመጣ እንደሆነ ይጠይቁለት ዘንድ ላካቸው። ኢየሱስ የሰጠው መልስ፤ ዮሐንስ በእምነት መጽናት እንዳለበትና በትምህርቱና በተአምራቱ የብሉይ ኪዳንን ትንቢቶች እየፈጸመ መሆኑን አስረዳ።

14ኛ ጥያቄ፡- ዮሐ. 5፡1-47 አንብብና ክርስቶስ ኢየሩሳሌምን በጎበኘ ጊዜ የተከሰተውን ነገር ግለጽ።

በዚህ ጊዜ፤ አንድ በዓል ምናልባትም ሌላ ፋሲካ መጣ፤ ስለዚህ ኢየሱስ ለአጭር ጊዜ ወደ ኢየሩሳሌም ሄደ። በዚያ የቆየው ለአጭር ጊዜ ቢሆንም፤ ከሃይማኖት መሪዎች ጋር ከፍተኛ ውዝግብ ገጠመ። በሰንበት ቀን በሽተኛ በመፈወሱ፤ የሃይማኖት መሪዎች የከረረ ተቃውሞ አስነሡበት።

15ኛ ጥያቄ፡- ዮሐ. 6፡1-15 አንብብ። ክርስቶስ ምን ተአምር እንዳደረገና ሰዎች ምን ሊያደርጉለት እንደ ፈለጉ ግለጽ።

ኢየሱስ አገልግሎቱ ይበልጥ ተቀባይነት ወዳገኘባት ወደ ገሊላ ተመለሰ። አንድ ቀን ክርስቶስ በሁለት እንጆራና በአምስት ዓሣ 5000 ሰዎችን መገባ። ይህ የክርስቶስን ዝና ይበልጥ ያሳወቀው ተአምር ሕዝቡን እጅግ ሰላስደነቃቸው ክርስቶስን ለማንገሥ ፈለጉ። እነርሱ የፈለጉት ሮማውያንን

የሚያሸንፍ ፖለቲካዊ ንጉሥ፤ እንዲሁም ሥጋዊ ፍላጎታቸውን የሚያሟላ ተአምራዊ ንጉሥ እንዲሆን ነበር። ስለዚህ በግል ሕይወታቸው ላይ የሚነግሥ መንፈሳዊ ንጉሥ አልፈለጉም ነበር።

ክርስቶስ ሕዝቡ እርሱን የሚከተሉበትን ምክንያት እንዲመረምሩ የሚጠይቅበት ጊዜ ደረሰ። ክርስቶስ ሰዎች በራስ ወዳድነት ምክንያት እንዲከተሉት አይፈልግም። እርሱ የሚፈልገው፤ ሰዎች የእግዚአብሔር ልጅ መንፈሳዊ መሲሕ፤ እንዲሁም ከእግዚአብሔርም ጋር ላላቸው ግንኙነት መልስ እንደሆነ አምነው እንዲከተሉት ነው። ስለሆነም ለሚከተሉት ሁሉ ከባድ ጥያቄ ያቀርብላቸው ጀመረ። በዚህ ጊዜ ለጥቅም ኢየሱስን የተከተሉት ሰዎች ወደ ኋላ ተመለሱ፤ ብዙዎችም እርሱን መከተል ተዉ (ዮሐ. 6:60-69)። ኢየሱስ ሕግን መጠበቅ አስመልክቶ ከሃይማኖት መሪዎች ጋር ፊት ለፊት ስለ ተጋጩ እነዚህ ሰዎች ሊገድሉት ቆርጠው ተነሡ (ዮሐ. 7:1)።

16ኛ ጥያቄ፡- ሀ) ዛሬ ሰዎች ክርስቶስን ለግል ጥቅም ብለው ከሚከተሉበት ምክንያት ውስጥ እንዳንዶቹን ዘርዝር። ለ) ዛሬ የቤተ ክርስቲያን መሪዎች፤ ሰዎች ክርስቶስን በራስ ወዳድነት ሳይሆን በትክክለኛ ምክንያት የሚከተሉት መሆናቸውን እንዲያረጋግጡ ለማድረግ ምን እርምጃ ሊወስዱ ይችላሉ?

ሦስተኛ ቀን፡ የክርስቶስ ሕይወት ቀጣይ ክፍል

4. ክርስቶስ ከገሊላ በስተ ሰሜንና በስተ ምሥራቅ የፈጸመው አገልግሎት (29 ዓ.ም.)

17ኛ ጥያቄ፡- ማቴ. 15:21-31 አንብብ። ክርስቶስ የሄደባቸውን ስፍራዎች ዘርዝር። እነዚህን ስፍራዎች በዚህ መጽሐፍ መጨረሻ ገጽ ላይ ያለውን ካርታ ተመልከት።

ክርስቶስ እየበረታ ከመጣው የአይሁዶች ጥላቻ ለመራቅና ምናልባትም ደቀ መዛሙርቱን የሚያስተምርበትን ሰፊ ጊዜ ለማግኘት ሲል፤ ገሊላን ለቅቆ ወደ ሰሜን ተጓዘ። በመጀመሪያ የሄደው ወደ ጥንቶቹ የሲዶናና የጢሮስ ከተሞች ነበር ። ጢሮስ ከቅፍርናሆም 60 ኪሎ ሜትር ያህል ትርቃለች። ጢሮስና ሲዶና አሕዛብ የሞሉባቸው ከተሞች ነበሩ። የክርስቶስ ዝና ከእርሱ ቀድሞ ወጥቶ ስለ ነበር፤ ሰዎቹ መምጣቱን ሲሰሙ እንዲረዳቸው ጠየቁት። በተለይ ክርስቶስ በአንዲት አሕዛባዊት ሴት ሁኔታ ተደንቋል። ጽናቷና እምነቷ ክርስቶስ በአይሁዶች ዘንድ እንኳ ያላገኘው በመሆኑ ልጇን ፈወሰላት።

18ኛ ጥያቄ፡- ማር. 8:27-30 አንብብ። ሀ) ክርስቶስ ለደቀ መዛሙርቱ ያቀረበላቸው ሁለት ጥያቄዎች ምን ነበሩ? ለ) ምን ምላሽ ሰጡት? ሐ) የኢፕሮስ ምስክርነት ስለ ክርስቶስ ማመን ስለሚገባን ነገር ማእከላዊ ሊሆን የሚገባው በምን መንገድ ነው?

ኢየሱስ ከጢሮስ ወደ ሄሮድስ ፊልጶስ ክልል ወደ ሆኑት ወደ ዐሥሩ ከተሞች ሄደ (ማቴ. 15:29-31)። ዐሥሩ ከተሞች ከገሊላ ባሕር በስተ ምሥራቅ የሚገኙ ሲሆን፤ ጥቂት አይሁዶችና ብዙ አሕዛብ ይኖሩባቸው ነበር። ክርስቶስ 4000 ሰዎችን የመገበውና ሌሎችንም ተአምራት ያደረገው በዚህች ከተማ ነው። ከዚያም ወደ ሰሜን ሊባኖስ ሄደ። በቂሣርያ ፊልጶስቦስ አካባቢ፤ ክርስቶስ ደቀ መዛሙርቱ ምን ያህል በእምነታቸው እንደጠነከሩ ለመፈተን ፈለገ። መጀመሪያ ሰዎች እርሱን ማን ብለው እንደሚያስቡና ራሳቸው ደቀ መዛሙርቱም ስለ እርሱ ምን እንደሚሉ በግልጽ ጠየቃቸው። የቡድኑ ቃል አቀባይ የሆነው ጴጥሮስ ክርስቶስ መሢሐ የእግዚአብሔር ልጅ እንደሆነ ገለጸ። በዚህ ጊዜ ክርስቶስ ለመጀመሪያ ጊዜ በቅርቡ እንደሚሞትና ከሞት እንደሚነሣ ነገራቸው (ማር. 8:31)። የወንጌል ታሪኮች ይህንኑ የጴጥሮስን ምስክርነት የመጽሐፋቸው ማዕከል አድርገው በመውሰድ፤ ከዚህ ጊዜ ጀምሮ በክርስቶስ ሞት ላይ አትኩረዋል።

19ኛ ጥያቄ፡- ማር. 8:34-38 አንብብ። ሀ) ኢየሱስ እርሱን ለመከተል የመረጡ ሰዎች ምን ማድረግ እንዳለባቸው ተናገረ? ለ) ብዙውን ጊዜ ለአዳዲስ ክርስቲያኖች ይህንን እውነት የማናስተምራቸው ለምንድን ነው? ሐ) መንፈስ ቅዱስ መስቀልህን መሸከም አለመሸከምህን እንዲያሳይህ በጸሎት ጠይቀው።

ክርስቶስ ከደቀ መዛሙርቱ ጋር ያሳለፈውን ይህንን የግል ጊዜ በመጠቀም ለደቀ መዛሙርቱ እርሱን መከተል ማለት ምን ማለት እንደሆነ ለማስረዳት ፈለገ። እንደ እርሱ ሁሉ፤ እያንዳንዱ ደቀ መዝሙር የራሱ መስቀል አለው። መስቀላችን ለራስ ፍላጎት በመሞት ሙሉ በሙሉ እርሱን መከተል ነው። ራሳችንን የምንሠዋበት መስቀል በመሸከምና በሙሉ ልባችን ክርስቶስን በመከተል የዘላለምን ሕይወት እናገኛለን። ኢየሱስ ሰዎችን መፍራትና ሥጋዊ ሕይወታቸውን መጠበቅ፤ መንፈሳዊ ሕይወታቸውን አደጋ ላይ እንደሚጥለው ደቀ መዛሙርቱን አስጠንቅቋል።

ከቂሣርያ ፊልጶስቦስ ክርስቶስና ደቀ መዛሙርቱ ወደ ሰሜን ትንሽ ሳይሄዱ አልቀሩም። በዚያም በተራራ ላይ ክርስቶስ መለኮታዊ ክብሩን ለጴጥሮስ፤ ለያዕቆብና ለዮሐንስ ገልጦላቸዋል። እግዚአብሔር አብ ለሁለተኛ ጊዜ ክርስቶስ የሚወደው ልጁ እንደሆነ ተናገረ።

20ኛ ጥያቄ፡- ማር. 9:33-37 አንብብ። ሀ) ደቀ መዛሙርቱ የተከራከሩት በምንድን ነው? ለ) የደቀ መዛሙርቱ አመለካከት ብዙ የቤተ ክርስቲያን መሪዎች ስለ መሪነት ካላቸው ግንዛቤ ጋር የሚመሳሰለው እንዴት ነው? ሐ) የክርስቶስ ደቀ መዛሙርት የአመራር አመለካከት ከዓለም የአመራር አመለካከት እንዴት ሊለይ እንደሚገባ አነጻጽር።

ከዚህ በኋላ ክርስቶስና ደቀ መዛሙርቱ ወደ ገሊላ ተመለሱ። ክርስቶስ ለደቀ መዛሙርቱ ስለሚደርስበት ሞት ማስተማሩን ቢቀጥልም አልገባቸውም። ነገር ግን ክርስቶስ በቅርቡ ጊዜ ይመሠርተዋል ብለው በሚያስቡት መንግሥት ውስጥ አለቃ ለመሆን ይሸቀዳደሙ ነበር። ኢየሱስ ግን በእርሱ ማመን ማለት እንደ ሕፃናት ትሑትና ንጹሐን መሆን ማለት

እንደሆነ ገለጸላቸው። ኢየሱስ ደቀ መዛሙርቱ ምን ማድረግና ምን መሆን እንደሚገባቸው አስተማራቸው።

5. የኢየሱስ አገልግሎት በይሁዳና በጴሪያ (29-30 ዓ.ም.)

21ኛ ጥያቄ፡- ሉቃስ 9:51-62 አንብብ። ሀ) ኢየሱስ በቅርብ ጊዜ ውስጥ ስለሚፈጸመው ነገር የሚያውቀው ምንድን ነው? ለ) ይህ የክርስቶስን ሞት አስመልክቶ ጊዜውን የሚቆጣጠረው ማን እንደሆነ ያሳያል?

በዚህን ጊዜ ኢየሱስ በገሊላ የነበረው አገልግሎት እየተጠናቀቀ ነበር። ጊዜው መስከረም ወር 29 ዓ.ም. አካባቢ ነበር። ክርስቶስ ሊሰቀል 6 ወራት ያህል ብቻ ቀርቶታል። የወንጌል ጸሐፊዎች ኢየሱስ በሮማውያን ወይም በሃይማኖት መሪዎች ሥልጣን እንዳልታያዘ በግልጽ አብራርተዋል። ነገር ግን ክርስቶስ ሙሉ በሙሉ ሁኔታዎችን ይቆጣጠር ነበር። የሚሞትበትም ጊዜ ስለ ደረሰ፣ ወደ ኢየሩሳሌም አቀና።

ሰማርያ ድንበር ሲደርሱ፣ ሳምራውያን ለአይሁዶች ካላቸው ጥላቻ የተነሣ እርሱም ሆነ ደቀ መዛሙርቱ በግዛታቸው በኩል እንዳያልፉ ተከራክሩ። ስለዚህ፣ በዮርዳኖስ ወንዝ በኩል ተሻግረው ወደ ኢየሩሳሌም ሄዱ። በዳስ በዓል አካባቢ ላይ ክርስቶስ በኢየሩሳሌም ከሃይማኖት መሪዎች ጋር ተጋጩ። መጀመሪያ በዝሙት የተያዘች ሴት ይዘው መጡ። ነገር ግን ክርስቶስ አላፍሮ መለሳቸው። ክርስቶስ በይሁዳ ይወደድ ስለ ነበር፣ የአይሁድ መሪዎች በቀላሉ ሊያስሩት አልቻሉም። የክርስቶስ ዝና በገሊላ እየቀነሰ ቢሆንም፣ በዚህ ጊዜ መጀመሪያ ላይ አካባቢ በይሁዳ ይወደድ ነበር።

22ኛ ጥያቄ፡- ሉቃስ 10:1-16 አንብብ። ክርስቶስ ምን አደረገ? ለምን?

ኢየሱስ በይሁዳ ሳለ ደቀ መዛሙርቱን ለመጨረሻው የሰብከት አገልግሎት ላካቸው። በዚህን ጊዜ ግን ኢየሱስ የላከው አሥራ ሁለቱን ሳይሆን ሰባዎቹን ደቀ መዛሙርት ነበር። እነዚህ ሰዎች በይሁዳ ሁሉ እየዘሩ ስለ እግዚአብሔር መንግሥት ሰበኩ። እግዚአብሔር የኢየሱስን አገልግሎት ለማስፋፋት በእነዚህ ደቀ መዛሙርቱ ተጠቀመ። ኢየሱስም ማስተማሩንና መስበኩን ቀጠለ። እርሱ መሢሕና የእግዚአብሔር ልጅ መሆኑን በግልጽ ተናገረ። ከሌሎች የሃይማኖት መሪዎችና እንደ ሌቦች ካሉ መሢሐች በተቃራኒ፣ እርሱ እውነተኛና መልካሙ እረኛ ነበር። ከተአምራቶቹና ትምህርቶቹ ባሻገር፣ በኢየሱስ ላይ የአይሁዶች ጠላትነት እየበዛ መጣ። ይህም በተለይ በሥጋ የተገለጠ አምላክ መሆኑን በግልጽ ከመናገሩ ጋር የተያያዘ ነበር።

ኢየሱስ በይሁዳ በነበረው ሰፊ አገልግሎት፣ የእርሱ ደቀ መዝሙር መሆን ማለት ምን ማለት እንደሆነ በአጽንኦት ማስተማር ጀመረ። ክርስቶስን መከተል ቀላልና የበረከት መንገድ ብቻ ሳይሆን፣ ክርስቶስን መከተል ዋጋን ያስከፍላል። እውነተኛ የክርስቶስ ተከታይ ለመሆን የፈለገ ሰው በሕይወቱ እርሱን ከምንም ነገር በላይ ማስቀደም ይኖርበታል (ሉቃስ 9:57-62፤ 14:25-33)።

ተቃውሞው እየበረታ ሲሄድ፤ ክርስቶስ ወደ ዮርዳኖስ ወንዝ ተጉዞ በጴሪያ አካባቢ መሥራት ጀመረ። ለደቀ መዛሙርቱ ስለ ሞቱ ነገራቸው። አንድ ኃጢአተኛ ወደ እግዚአብሔር በሚመለስበት ጊዜ ምን ያህል ታላቅ ደስታ እንደሚሆን በመግለጽ፤ ለሕዝቡ የእግዚአብሔርን ልብ አሳያቸው። አይሁዶች የእግዚአብሔር ሕዝብ በመሆን ያገኙትን በረከት በዋዛ ፈዛዛ እንዳይመለከቱ አስጠነቀቃቸው።

23ኛ ጥያቄ፡- ዮሐ. 11:1-53 አንብብ። ሀ) ክርስቶስ በዚህ ስፍራ ምን ተአምር አደረገ? ለ) የሕዝቡ ምላሽ ምን ነበር? ሐ) የሃይማኖት መሪዎቹ ምላሽ ምን ነበር?

ክርስቶስ አሁንም የዮርዳኖስን ወንዝ ተሻግሮ በኢየሩሳሌም አቅራቢያ ወደምትገኝ ቢታንያ ወደምትባል አነስተኛ መንደር ሄደ። በዚያም አልዓዛርን ከሞት አስነሣ። ይህ ማንም ሊከደው የማይችል ተአምር የአይሁድ መሪዎችን ስላስቆጣ፤ ከምን ጊዜውም በላይ ክርስቶስን ለመግደል ቆረጡ። የሃይማኖት መሪዎች ሕዝቡ እርሱን ተከትሎ በሮም ላይ ከሚያምፅና እልቂትን ከሚጋብዝ እርሱኑ መግደል እንዲሟሻል አሰቡ።

24ኛ ጥያቄ፡- ሉቃስ 18:18-30 አንብብ። ሀ) ሀብታሙ ወጣት ገዥ ክርስቶስን የጠየቀው ምን ነበር? ለ) የክርስቶስ ምላሽ ምን ነበር? ሐ) ክርስቶስ ለዚህ ገዥ እርሱን መከተል ከባድ እንደሆነ የነገረው ለምን ይመስልሃል?

ክርስቶስ ወደ መስቀል ሞት ጥቂት ወራት ብቻ ቀርተውት ነበር። በዚህ ጊዜ አንድ አጭር የአገልግሎት ጉዞ ለማድረግ ወሰነ። በሰሜን በኩል ከሰማርያ ወደ ደቡባዊቷ የገሊላ አካባቢ ተጓዘ። ከዚያም የዮርዳኖስን ወንዝ ተሻግሮ በጴሪያ በኩል መጣ። በጴሪያ በኩል ሲያልፍ ሳለ፤ አንድ ሰው የእርሱ ደቀ መዝሙር ለመሆንና የዘላለምን ሕይወት ለማግኘት ከፈለገ፤ የሚወደውን ነገር ለምሳሌ ገንዘብም ቢሆን መተው እንዳለበት አስተማረ። ወጣቱ ገዥ እንደተገነዘበው አንድ ሰው ልቡ በሌላ ፍቅር ተጠምዶ ሕግን እታዘዛለሁ ቢል ከእግዚአብሔር ጋር እውነተኛ ግንኙነት ለማድረግ አያስችለውም።

ክርስቶስ ደቀ መዛሙርቱን በማስተማር ይተጋ ነበር። ያዕቆብና ዮሐንስ ትልቅ ነገር የሚፈልጉ ሰዎች ስለ ነበሩ፤ በክርስቶስ መንግሥት ውስጥ ቁልፍ ስፍራ ለመጫበጥ ፈለጉ። አንዳቸው በግራው፤ አንዳቸው ደግሞ በቀኙ ለመቀመጥ ፈቃድ ጠየቁ። ኢየሱስ በእግዚአብሔር መንፈሳዊ መንግሥት ውስጥ መሪነት ከሚጠብቁት ሰዎች የተለየ መሆኑን ለእነርሱና ለሌሎችም ደቀ መዛሙርት ለማስተማር ፈለገ። መሪነት አገልግሎት በመሆኑ፤ እንደ መሪዎች መጠየቅ የሚገባቸው እንዴት የተሻለ አገልግሎት መስጠት እንደሚችሉ እንጂ እንዴት የበለጠ ኃይል ወይም ጥቅም እንደሚያገኙ አልነበረም።

25ኛ ጥያቄ፡- ማቴ. 20:20-28 አንብብ። ሀ) የቤተ ክርስቲያን መሪዎችን ጨምሮ የብዙ መሪዎች አመለካከት ከያዕቆብና ከዮሐንስ ጥያቄ ጋር የሚመሳሰለው እንዴት ነው? ለ) የዓለምን ሥርዐት ሳንከተል ባሪያዎች ሆነን ቤተ ክርስቲያንን እንዴት ልንመራ እንደምንችል ምሳሌዎችን ስጥ።

ኢየሱስ የዮርዳኖስን ባሕር እንደገና ተሻገረ። ወደ ኢየሩሳሌም ለመምጣት ፈልጎ በኢየሪኮ በኩል አለፈ። ምንም እንኳን በቅርብ ጊዜ እንደሚሞት ቢያውቅም፤ በኢየሪኮ አጠገብ ወደነበረው ዐይነ ሥውር ለመድረስ ጊዜ አገኘ። የዘላለምን ሕይወት ለማግኘት የተዘጋጀ አንድ ኃጢአተኛ ሲያገኝ፤ ክርስቶስ ከቀራጩ ዘኪያስ ጋር ለተወሰነ ጊዜ ቆየ። ከዚያም የሕይወቱን የመጨረሻ ሳምንት ለማሳለፍ ወደ ቢታኒያ ሄደ።

26ኛ ጥያቄ፡- ምንም እንኳን አሠቃቂ የመስቀል ሞት እንደሚጠብቀው ቢያውቅም፤ ኢየሱስ በጸጥታ ለመኖር፤ ስለ ሌሎች ለማሰብና እግዚአብሔርን ለመታዘዝ ቅርጦ ነበር። ብርቱ ሥቃይ ቢደርስበትም ከዚህ የክርስቶስ የመጨረሻ ሕይወት እግዚአብሔርን ስለመታዘዝ አስፈላጊነት ምን እንማራለን?

6. የመጨረሻው ሳምንትና ስቅለት (ሚያዝያ-ሰኔ 30 ዓ.ም.)

27ኛ ጥያቄ፡- ማር. 10፡45፤ ዮሐ. 2፡27-33 አንብብ። ሀ) ክርስቶስ ወደ ምድር የመጣበትን ዐቢይ ዓላማ የገለጸው እንዴት ነው? ለ) ከእነዚህ ምንጣቦች ስለ ቤተ ክርስቲያን ዐቢይ አገልግሎት ምን እንማራለን?

የኢየሱስን ሕይወት ለመመርመር የተለያዩ መንገዶች አሉ። በፈውስ አገልግሎቱ ላይ ማተኮር ይቻላል። ዛሬ ብዙ አብያተ ክርስቲያናትና የፈውስ አገልጋዮች በኢየሱስ ፈዋሽነት ላይ ትኩረት ይሰጣሉ። ሌሎች ደግሞ ክርስቶስን እንደ ለጋስ አምላክ በመመልከት፤ ለክርስቲያኖች የሚያስፈልጋቸውን ሁሉ ይሰጣል በሚለው ላይ ያተኩራሉ። እነዚህ ወገኖች ምንም ዐይነት ችግር እንደማይገጥማቸው ያስተምራሉ። የወንጌል ታሪኮችም ክርስቶስ ብዙ በሽተኞችን እንደ ፈወሰ፤ እንዲሁም የሰዎችን ፍላጎት በሚያስደንቅ መንገድ እንዳሟላ ያሳያሉ። እነዚህ ሁሉ ግን የወንጌሉ ማዕከሎች አይደሉም። የወንጌላት ጸሐፊዎችም ሆኑ ክርስቶስ ራሱ ሰዎችን ለመፈወስ ወይም ሥጋዊ ፍላጎታቸውን ለመሙላት እንደ መጣ አልገለጹም። ነገር ግን እያንዳንዱ የወንጌል ጸሐፊ ያተኮረው ክርስቶስ ለዓለም ኃጢአት ለመሞት መጣ በሚለው እውነት ላይ ነው። ለሰው ልጆች ከምንም በላይ የሚያስፈልጋቸውም ይህ ነው። ሰዎችን መፈወስም ሆነ ሥጋዊ ፍላጎታቸውን ማርካት ብዙም ዘላለማዊ እሴት የለውም። የወንጌላት ጸሐፊዎች ሁሉ ያተኮሩት በክርስቶስ ሕይወት የመጨረሻው ሳምንት ላይ ነው።

እኩድ፡ ኢየሱስ ከቢታኒያ ተነሥቶ ወደ ኢየሩሳሌም ሄደ። ሰዎች ለብዙ ጊዜ ክርስቶስ የሚጠባበቁት ታላቁ ድል ነጂ መሢሕ መሆን አለመሆኑን ያሳሳስሉ ነበር። ኢየሱስ ግን ራሱን የአይሁዶች ድል ነጂ ንጉሥ አድርጎ አላቀረበም። የእርሱ መሢሕነት እነርሱ ከሚያስቡት የተለየ ነበር። ይህም ሆኖ ኢየሱስ መሢሕነቱን አልደበቀም ነበር። ስለሆነም በአህያ ላይ ተቀምጦ ወደ ኢየሩሳሌም ሊገባ ዐቀደ። ነገሥታት በአህያ ላይ ተቀምጠው ሲሄዱ፤ ትሑትና ሰላማዊ ንጉሥ መሆናቸውን ማሳየታቸው ነበር። ይህ ተምሳሌታዊ ተግባር ክርስቶስን ሲጠብቅ የነበረውን ሕዝብ አስደነቀ። ስለሆነም ክርስቶስ ተስፋ የተገባለት መሢሕና የዳዊት ልጅ እንደሆነ በመረዳት፤ ሕዝቡ በነቂስ ወጥቶ ተቀበለው። የሚያሳዝነው ይህ ታማኝነታቸው ዘለቄታ አልነበረውም።

ከአምስት ቀናት በኋላ እነዚሁ ሰዎች ወጥተው፡ «ስቀለው» እያሉ ይጮኹ ጀመር። የሃይማኖት መሪዎችም ተምሳሌቱን ስለ ተረዱ፡ ክርስቶስ የሕዝቡን አቀባበል እንዲያስቆም ጠየቁት። ክርስቶስ የብሉይ ኪዳንን ትንቢቶች የሚፈጽም ንጉሥ መሆኑን በመገንዘቡ፡ አቀባበሉን ለመኮነን አልፈለገም። በኢየሩሳሌም ትንሽ ከቆየ በኋላ፡ ወደ ቢታኒያ ተመለሰ።

28ኛ ጥያቄ፡- ማር. 11:15-18 አንብብ። ሀ) ክርስቶስ የተቆጣው ለምን ይመስልሃል? ለ) በዚህ ዐይነቱ ቁጣ የክርስቶስን ምሳሌነት እንዴት መከተል እንዳለብን የሚያስረዱ ምሳሌዎችን ስጥ። ሐ) እንደዚህ እንደ ክርስቶስ አለመቆጣታችን፡ ስለ መንፈሳዊ ሕይወታችን ምን ያሳያል?

ሰኞ ለኢየሱስ ሥራ የበዛበት ቀን ነበር። ከቢታንያ ተነሥቶ ወደ ኢየሩሳሌም ሄደ። በመንገድ ላይ ከበለስ ዛፍ ፍሬ ለመብላት ሲጠጋ፡ ፍሬ አልባ ሆኖ አገኛት። ክርስቶስ ይህችን የበለስ ዛፍ የአይሁድ ሕዝብ ምሳሌ አድርጎ ነበር የተመለከታት። ይህ ሕዝብ መንፈሳዊ ፍሬ አለን ቢሉም መሢሔን ስላልተቀበሉ የበለሲቱ ትርጓሜ በሮማውያን እጅ እንደሚደመሰሱ ያመለክት ነበር። ክርስቶስ ወደ ከተማይቱ ደርሶ ወደ ቤተ መቅደሱ አመራ። ከዚያም ለአሕዛብ ወደተፈቀደው የውጭው አደባባይ ሲደርስ፡ ለእግዚአብሔር ቤት አክብሮት ሳይሰጡ በውስጡ ዕቃዎችን የሚሸጡ ሰዎችን ተመለከተ። በዚህ ሁኔታ ተቆጥቶ ነጋዴዎቹን አባረረ። በዚያም የተወሰኑ ሰዎችን ከፈወሰ በኋላ፡ ማምሻውን ወደ ቢታኒያ ተመለሰ።

ማክሰኞ ዕለት ክርስቶስ ወደ ኢየሩሳሌም ሄደ። እርሱና ደቀ መዛሙርቱ በበለስ ዛፍዋ አጠገብ ሲያልፉ፡ ደቀ መዛሙርቱ ከሥሯ እስከ ቅጠሎቿ ድረስ መድረቋን አይተው ተደነቁ። ይህ ዕለት ከሃይማኖት መሪዎች ጋር በግልጽ የተጋጩበት ዕለት ነበር። እነዚህ የሃይማኖት መሪዎች በሕዝቡ ፊት ኢየሱስን ለማሳጣት ስለፈለጉ፡ የተለያዩ ፈተናዎችን ያቀረቡለት ጀመር። ይህንንም ያደረጉት ኢየሱስ ለጥያቄዎቹ መልስ ሲሰጥ ሕዝቡን የሚያስቆጣ ነገር ይናገራል በማለት ነበር። ክርስቶስ ግን ከሕዝቡ ጋር በማያጣላው መንገድ ጥያቄዎቹን ከመመለሱም በላይ፡ ጠያቂዎቹን ራሳቸውን መልሶ ያሳፍራቸው ጀመር። የጻፎችና ፈሪሳውያን ግብዝነት ያሰለቸው ኢየሱስ፡ ሰዎች እነርሱን ከመከተልና እነርሱን ከመምሰል እንዲቆጠቡ አስጠነቃቃቸው። ሴተኛ አዳሪዎችንና ቀራጮችን በገርነት ያስተናግድ የነበረው ክርስቶስ፡ የሃይማኖት መሪዎች ነን እያሉ እግዚአብሔር የሚፈልገውን ትሕትናና ርኅራኄ የማያሳዩትን ሰዎች ገሠጸቸው።

29ኛ ጥያቄ፡- ሀ) ብዙውን ጊዜ የክርስቶስን መልስ አላግባብ በመጠቀም፡ በግልጽ ኃጢአት የሚፈጽሙ ሰዎችን እየተቆጣጠን፡ የእምነት ሰው የሚመስሉ ነገር ግን በልባቸው ከእግዚአብሔር የራቁ ሰዎችን የምንታገሠው እንዴት ነው? ለ) ክርስቶስ በአንተ ቤተ ክርስቲያን ውስጥ ቢሆን፡ ማንን የሚቆጣና ማንን በገርነት የሚያቀና ይመስልሃል? ለምን?

በቤተ መቅደስ ውስጥ ሳለ ኢየሱስ አንዲት ድሃ አሮጊት መበለት ተመለከተ። በሀብታሞች፡ በኃይለኞች በሃይማኖት መሪዎችና በዚህች ምስኪን መበለት መካከል የነበረ ልዩነት ክርስቶስን አስደነቀው። ክርስቶስ በዚህች

መበለት አማካይነት ለእግዚአብሔር የምንሰጠው ነገር ለታይታ መሆን እንደሌለበት አስተምሯል። በተጨማሪም ስጦታችን በመብዛቱ ወይም በማነሱ ሳይሆን፤ ሰጪው ክልሉና ካለው በሰጠው ዋጋ መለካት እንዳለበት ገልጿል።

አይሁዶች ለ50 ዓመታት ያህል ሲገነባ በነበረውና በጥንቱ ዓለም ከሚደነቁ ሕንጻዎች መካከል አንዱ በሆነው ቤተ መቅደሳቸው ይኩራሩ ነበር። ስለሆነም ኢየሱስ ለደቀ መዛሙርቱ በጥቂት ዓመት ውስጥ ከእነዚህ የሕንጻ ድንጋዮች አንዱም እንኳ ጸንቶ እንደማይቆም በነገራቸው ጊዜ ተደነቁ። ከዚያም ኢየሱስ ስለወደፊቱ ዘመን እንዲገልጥላቸው ጠየቁት። ኢየሱስ በቅርብ ዓመታት የሚፈጸመውን የኢየሩሳሌምን መደምሰስ ብቻ ሳይሆን፤ እርሱ ሲመለስ የሚሆነውን የመጨረሻውን ዘመን ሁኔታም አክሎ አብራራላቸው። ቀጥሎም ክርስቶስ ቤተ ክርስቲያንን ለወደፊቱ ሰላማዊና የበረከት ጊዜ እንደማይጠብቃት በመግለጽ፤ እስከ መጨረሻው በእምነታቸው እንዲጸኑ አሳስባቸው።

30ኛ ጥያቄ፡- ዮሐ. 12:1-7 አንብብ። ሀ) ማርያም ለክርስቶስ ምን አደረገች? ይህን በማድረግ፤ ለማስተላለፍ የፈለገችው መልእክት ምንድን ነበር? ለ) ይህ ተግባር በክርስቶስና በደቀ መዛሙርቱ መካከል ያስከተለው የአመለካከት ልዩነት ምንድን ነበር?

ኢየሱስ አሁንም ስለ ሞቱ ተነበየ። ከዚያም እርሱና ደቀ መዛሙርቱ ወደ ቢታንያ ተመለሱ። በዚያ ምሽት፤ ከቅርብ ወዳጆች አንዱ የነበረችው ማርያም ኢየሱስና ደቀ መዛሙርቱ ወዳሳቸው ክፍል ገብታ ፀጉሩንና እግሮቿን በሽቶ ቀባች። ይህም ክርስቶስ በዚያ የመጨረሻ ሳምንት ካጋጠመው ልባዊ ተግባራት አንዱ ሲሆን፤ ማርያም ስላበረከተችው የሽቶ መዓዛና ስለ ሰናይ ተግባርዋ ትውስታው አብሮት እንደ ሰነበተ መገመት ይቻላል። ማርያም ከፈጸመችው መልካም ተግባር በተቃራኒው ከደቀ መዛሙርቱ አንዱ የነበረው ይሁዳ ደግሞ በዚያን ምሽት ወደ ሃይማኖት መሪዎች ዘንድ ሄዶ ክርስቶስን አሳልፎ ለመስጠት ተስማማ።

ረቡዕ ዕለት ኢየሱስ ምን እንዳደረገ አናውቅም። በወንጌላት ውስጥ የተጠቀሰ ምንም ነገር የለም። ምናልባትም ክርስቶስ በማርያም፤ በማርታና በአልዛዛር ቤት ውሎ ይሆናል። ዕለቱ ክርስቶስ በዚያ የቆየበት የመጨረሻው ሌሊት ነበር። ቀጣዮቹ ሁለት ቀናት በሥቃይና በመከራ የተሞሉ ነበሩ።

ሐሙስ ዕለት፤ ምናልባትም ክርስቶስ ከስደት በኋላ ወደ ኢየሩሳሌም ተመልሶ ይሆናል። ይህ ለፋሲካ በዓል አንድ ቀን የቀረው ዕለት ስለ ነበር፤ ደቀ መዛሙርቱ ለክርስቶስ የመጨረሻውን የፋሲካ በዓል ማዘጋጀት ነበረባቸው። ከዚህ ዕለት በኋላ ሕዝቡ ከግብፅ ባርነት የወጡበት ቀን ማስታወሻ መሆኑ ያበቃል። በዚህም የፋሲካ በግ በሆነው በኢየሱስ ክርስቶስ መሥዋዕት ሕዝቡ ከጋጢአት ነፃ መውጣታቸውን የሚያስታውሱበት ጊዜ ይሆናል።

31ኛ ጥያቄ፦ ሉቃስ 22:15-20 አንብብ። ኢየሱስ ሥጋውና ደሙ ምን እንደሚያመለክቱ ተናገረ? ኢየሱስ ሞቱን ለማስታወስ ይህንን ተምሳሌት የተጠቀመው ለምን ይመስለሃል?

ኢየሱስ የፋሲካን በዓል ምግብ ከደቀ መዛሙርቱ ጋር በሚበላበት ጊዜ እንደገና ስለ ሞቱ ነገራቸው። ሞቱም በሰውና በእግዚአብሔር መካከል አዲስ ቃል ኪዳን የሚጀመርበት ነበር። ደቀ መዛሙርቱ ይህንን የክርስቶስን የመጨረሻ እራት እያስታወሱ፤ ለኃጢአታቸው በመስቀል ላይ በሞተ ጊዜ የጀመረውን አዲስ ኪዳን ያከብራሉ።

ኢየሱስ በዚህ ነዘን ባጠላበት ወቅት፤ ለደቀ መዛሙርቱ አንዳንድ ቁልፍ የሆኑ እውነቶችን ለማስተማር ፈለገ። እዚህ ላይ የጌታን እራት በሚደነግግበት ጊዜ እንኳ በደቀ መዛሙርቱ ልብ ውስጥ ራስ ወዳድነት እየነገሠ ነበር። አሁንም በእግዚአብሔር መንግሥት ውስጥ ማን ከሁሉም እንደሚበልጥ እየተከራከሩ ስለ ነበር፤ ኢየሱስ ታላቅነት የሚለካው ለሌሎች በምንሰጠው የትሕትና አገልግሎት እንደሆነ አስገንዘባቸው። በመጀመሪያ እራት በበሉበት ሰገነት በኋላም ወደ ጌቱሴማኒ የአትክልት ስፍራ ሲሄዱ ላሉ ለሚወዳቸው ሁሉ ዳግም ተመልሶ እንደሚመጣ በመግለጽ ደቀ መዛሙርቱን አጽናና። በዚህን ጊዜ መንፈስ ቅዱስን ስለሚልካቸው ተጽናንተው እንደሚኖሩ ነገራቸው። መንፈስ ቅዱስም እንደ ክርስቶስ ሁሉ ተከታዮቹን በማስተማርና በማጽናናት ባሉበት ስፍራ ሁሉ በማገዝ ያገለግላቸዋል ነበር።

32ኛ ጥያቄ፦ ክርስቶስ በዚያ የመጨረሻ ሰዓት ከመያዙ በፊት ስለ ምን ጸለየ?

ኢየሱስ ወደ ደብረ ዘይት ተራራ ሲደርስ ከባድ ሸክም ይሰማው እንደ ነበር ለደቀ መዛሙርቱ ሁሉ ግልጽ ነበር። ይሁንና አሁንም ጊዜ ወስዶ ሁለት ዐበይት ጸሎቶችን ጸለየ። አንደኛው፤ ከአሁን ወዲያ በአካል ከደቀ መዛሙርቱ ጋር ስለማይኖር፤ እግዚአብሔር በአንድነት እንዲጠብቃቸው ጸለየ። ኢየሱስ ሰይጣን ያጠፋቸዋል ብሎ አልፈራም። የዓለምም ጥቃት አላሰጋውም። ክርስቶስን በጣም ያሰጋው ነገር ቢኖር፤ ራስ ወዳድነት እርስ በርስ እንዲጣሉና እንዲከፋፈሉ ያደርጋቸዋል በማለት ነበር። የሚያላዝነው ነገር ከዚያ በኋላ የተከሰተው የክርስቶስን አካል በተመለከተ የተፈጸመው የመከፋፈል ታሪክ ነው። ይህ ሁኔታ የክርስቶስ ተከታዮች እርስ በርስ እንዲቃረኑ አድርጓቸዋል።

ሁለተኛው፤ ክርስቶስ ለራሱ ጸለየ። አሁን በመስቀል ላይ የሚሞትበት ጊዜ እየተቃረበ ነው። ከሁሉም በላይ የከበደው ተስቅሎ መሞቱ አልነበረም። ነገር ግን ኃጢአት ሠርቶ የማያውቀውና ከአባቱ በመንፈስ ተለይቶ የማያውቀው ክርስቶስ አሁን የዓለምን ኃጢአት ሁሉ ሊሸክም ተቃርቧል። በዚህ ጊዜ እግዚአብሔር አብ ፊቱን ስለሚሰውርበት ብቻውን ለመሞት ተገድሏል። በዚህ ትግሉ ላይ ክርስቶስ ራሱን ለእግዚአብሔር አሳልፎ በመስጠት ታላቅ ዋጋ የሚከፍል ቢሆንም፤ ለመታዘዝ ግን ወስኗል።

አሁን ጊዜው እየጨለመና ነገሮችም በፍጥነት እየተፈጸሙ ናቸው። ወታደሮች በይሁዳ እየተመሩ መጥተው ኢየሱስን አስረው ወደ ሐናኒያ ቤት ወሰዱት። ሐናንያ ቀደም ሲል ሊቀ ካህናት ነበር። በዚህ ጊዜ በሥልጣን ላይ ያለው ሊቀ ካህን የሐናንያ አማች የሆነው ቀያፋ ቢሆንም፤ አይሁዶች አሁንም ሐናንያን እንደ እውነተኛ ሊቀ ካህን ይመለከቱት ነበር። በሐናንያ ቤት ውስጥ ባደረጉት አነስተኛ ስብሰባ ክርስቶስን ለመግደል የሚያስችል ወንጀል ለማግኘት አልቻሉም። ወታደሮቹ ከሐናንያ ቤት ወደ ቀያፋ ቤት ወሰዱትና በዚያም መረመሩት። የሐሰት ምስክሮችን በማዘጋጀት የተጠናከረ መረጃ ለማቀነባበር ያደረገው ሙከራ ያልተሳካለት ቀያፋ፤ በመጨረሻ የእግዚአብሔር ልጅ መሆኑን ጠየቀው። ኢየሱስ ግን የእግዚአብሔር ልጅ መሆኑን በተናገረ ጊዜ፤ መልሱን እንደ ስድብ ቆጠሩት። የሐንሰና ጴጥሮስ በኢየሱስ ላይ ግፍና በደል ሲደርስ የተመለከቱት በቀያፋ ቤት ውስጥ ነበር። ጴጥሮስ ክርስቶስን እንደማያውቅ ገልጾ ሦስት ጊዜ የካደው በዚህ ስፍራ ነበር። ምንም እንኳን በሌሊት ተሰብስቦ በሰው ላይ ይሙት በቃ መበየን ሕገ ወጥ ተግባር ቢሆንም፤ ታላቁ የአይሁድ ሸንጎ በሕገ-ወጥነት በቀያፋ ቤት ውስጥ ተሰብስቦ፤ በማግስቱ ዓርብ ጠዋት ክርስቶስ እግዚአብሔርን እንደ ተሳደበ ተደርጎ በመወንጀል ሞት ፈረዱበት።

በዚህን ጊዜ፤ ይሁዳ ስለ ክርስቶስ አጥብቆ ያስብ ነበር። ምናልባትም ይሁዳ ክርስቶስን አሳልፎ የሰጠው በሮማውያን ላይ ጦርነት እንዲጀምር ለማስገደድ ይሆናል ተብሎ ይገመታል። ይሁን እንጂ የእርሱን ምክንያት አናውቅም። ነገር ግን ክርስቶስ ሞት እንደ ተፈረደበት በተመለከተ ጊዜ ንጹሕ ሰው አሳልፎ እንደ ሰጠ ተገነዘበ። ከዚያም ወደ ሃይማኖት መሪዎች ዘንድ ሄዶ ክርስቶስን እንዲለቅቁት ለመናቸው። ፈቃደኞች ሳይሆኑ በመቅረታቸው፤ በደለኝነቱ ተሰምቶት በመጨረሻ ራሱን አጠፋ።

33ኛ ጥያቄ፡- የሐ. 18:28-19:16 አንብብ። ሀ) አይሁዶች በክርስቶስ ላይ ያቀረቡት ክስ ምን ነበር? ለ) የኢላጦስ መልስ ምን ነበር? ሐ) ኢላጦስ ንጹሕ ሰው ለመግደል የተስማማው ለምን ይመስልሃል?

ዓርብ ዕለት በማለዳ የአይሁድ ሃይማኖት መሪዎች ክርስቶስን ወደ ኢላጦስ ወሰዱት። በዚህ ጊዜ በይሁዳ ላይ የሚገዛ ንጉሥ ስላልነበር፤ የሞት ፍርድ ለመስጠት የሚችሉት የሮም ገዥዎች ብቻ ነበሩ። ኢላጦስ የሃይማኖት መሪዎችን ሜራ ወዲያውኑ ስለ ተገነዘበ፤ ላይ ላይን ፖለቲካዊ ክስ ቢቀርብበትም፤ ክርስቶስን ይወነጅሉት የነበሩት ከቅንፃት የተነሣ መሆኑን አወቀ። ነገር ግን ኢላጦስ ክርስቶስን በመልቀቅ፤ ቀደም ሲል ለሮም ንጉሥ ክስ ያቀረቡበትን አይሁዳውያን ቂም ለመቆስቆስ አልፈለገም። ኢላጦስ ክርስቶስ ሄሮድስ አንቲኦክስ በሚገዛበት የገሊላ አካባቢ እንዳደገ ሲገነዘብ፤ ወደዚያ ሄዶ እንዲመረመር አዘዘ። ሄሮድስም ክርስቶስን ለመልቀቅም ሆነ ሞት ይገባዋል ብሎ ለመወሰን ስለተቸገረ፤ ወደ ኢላጦስ መልሶ ላከው።

በመጀመሪያ ኢላጦስ በክርስቶስ ላይ የሞት ፍርድ ለመወሰን አልፈለገም። ይሁን እንጂ በየዓመቱ አንድ እስረኛ የመልቀቅ ልማድ ስለ ነበረው፤ ሕዝቡ ኢየሱስ ይለቅቅልን ይላሉ የሚል ተስፋ ነበረው። አይሁዶች ግን በርባን

የተባለ ወንበዴ እንዲለቀቅላቸው ፈለጉ። ከዚያም ጲላሙስ ኢየሱስ እንዲገረፍ በማድረግ አይሁዶችን ደስ ለማሰኘት ፈቀደ። እነርሱ ግን ኢየሱስ እንዲሞት አጥብቀው ጠየቁ። የሃይማኖት መሪዎች ዐመፀኞችን በጉያው ይታቀፋል ብለን ለቋሣር እንከስሃለን በማለት ስላስፈራሩት ኢየሱስን ለማስቀል ተስማማ።

ጊዜው ከጠዋቱ ሦስት ሰዓት ነበር። ክርስቶስ ወደ ጎልጎታ ተወሰደና በሌሎች ሁለት ወንበዴዎች መካከል በምስማር ተቸነከረ። ለስድስት ሰዓት ክርስቶስ የዓለምን ኃጢአት ተሸክሞ በመስቀሉ ላይ ተሰቀሎ ዋለ። አብሮት የተሰቀለ ወንበዴና ሌሎች ሰዎች ሁሉ ያላግጡበት ነበር። በመጨረሻም በመስቀል ላይ ከሰቀሉት አንዱ የክርስቶስን ንጽሕና ስለ ተገነዘበ በገንት እንዲያስበው ጠየቀው። ክርስቶስም ኃጢአቱን ይቅር ብሎ ዛሬውኑ በእግዚአብሔር መንግሥት አብረው እንደሚሆኑ አበሠረው። አብዛኛውን ጊዜ የተሰቀለ ሰው ቶሎ አይሞትም። ነገር ግን ከቀኑ ዘጠኝ ሰዓት ላይ ክርስቶስ ነፍሱን ለእግዚአብሔር ሰጥቶ ሞተ። ክርስቶስ እንደ ሞተ፣ ቅድስቱን ክቅድስተ ቅዱሳኑ የሚለየው የቤተ መቅደሱ መጋረጃ ከላይ እስከ ታች ተቀደደ። ስለሆነም ከእንግዲህ ሕዝቡን ከእግዚአብሔር የሚለይ መጋረጃ አይኖርም። ከእንግዲህ ወዲህ ክርስቶስ ለኃጢአታቸው እንደ ሞተ አምነው የሚመጡ ሰዎች ሁሉ፣ ወደ እግዚአብሔር የሚቀርቡበት መንገድ ተከፍቷል።

በአይሁዶች ልማድ ተከታይ ዕለት የሚጀምረው ማምሻውን 12 ሰዓት ላይ ነው። ቅዳሜ ሰንበት ስለሆነ፣ የአይሁድ ሃይማኖት መሪዎች ሦስቱንም ሰዎች ሰንበት ከመግባቱ በፊት ለመቅበር ፈለጉ። ሮማውያን የተሰቀለ ሰው ቶሎ እንዲሞት የሚያደርጉት እግሩን በመስበር ነው። ይህንኑ በሁለቱ ወንበዴዎች ላይ ፈጽመው ወደ ክርስቶስ ሲመጡ ሞቶ አገኙት። መሞቱን ለማረጋገጥ አንድ ወታደር የክርስቶስን ልብ በጦር ወጋው። በኋላም ሀብትና ክብር የነበራቸው ኒቆዲሞስና የአርማትያሱ ዮሴፍ፣ የክርስቶስን ሥጋ ወስደው ለመቅበር ጠይቀው ፈቃድ አገኙ።

34ኛ ጥያቄ፡- ማቴ. 27:62-66 አንብብ። የአይሁድ መሪዎች የፈሩት ምን ነበር? ምን አደረጉ?

ቅዳሜ የአይሁዶች ሰንበት ነበር። የአይሁድ ሃይማኖት መሪዎች ሌሊት ደቀ መዛሙርቱ የክርስቶስን አስከሬን እንዳይሰርቁ ፈሩ። ምክንያቱም ክርስቶስ ሞቱን ብቻ ሳይሆን ከሦስት ቀን በኋላ ከሞት እንደሚነሣ መተንበዩን ያውቁ ነበር። ስለሆነም መቃብሩን በወታደሮች ለማስጠበቅ ፈቃድ አገኙ። ክርስቶስን ይከተሉ የነበሩ ሴቶች ሰውነቱን ሽቶ ለመቀባት የእሑድን ቀን ይጠባበቁ ነበር።

35ኛ ጥያቄ፡- ዮሐ. 20:1-18 አንብብ። ሀ) መጀመሪያ የመቃብሩን ባዶ መሆን ያውቁት እነማን ነበሩ? ለ) ከሞት የተነሣውን ጌታ በመጀመሪያ ያየው ማን ነው? ሐ) እግዚአብሔር ከሞት የተነሣውን ክርስቶስን ሴቶች በመጀመሪያ እንዲያዩ ያደረገው ለምን ይመስላል? ዛሬ ብዙ ሰዎች ስለ ሴቶች ያላቸውን አመለካከት እግዚአብሔር ለሴቶች ካለው አመለካከት ጋር አነጻጽር።

7. የክርስቶስ ትንሣኤና ዕርገት (ሚያዝያ - ሰኔ 30 ዓ.ም.)

ክርስቶስ በሦስተኛው ቀን እንደሚነሣ ተናግሮ ነበር። ለአይሁዶች የትኛውም የቀን ክፍል እንደ አንድ ሙሉ ቀን ይቆጠር ነበር? ይህም ዓርብ አንደኛው ቀን፣ ቅዳሜ ሁለተኛውና እሑድ ሦስተኛ ቀን እንዲሆን ያደርገዋል። እሑድ ማለዳ እግዚአብሔር ምድርን በማንቀጥቀጥ የመቃብሩ ድንጋይ እንዲንከባለል አደረገ። ኢየሱስም ከሞት ተነሣ። ወደ መቃብሩ ስፍራ ቀድመው የደረሱት የኢየሱስን አካል ሽቶ ለመቀባት የፈለጉት ሴቶች ነበሩ። በስፍራው ሲደርሱ መላእክት የክርስቶስን መነሣት አበሰሯቸው። ሴቶቹም እየሮጡ ተመልሰው በመሄድ በተዘጋ ቤት ውስጥ ተቀምጠው ለነበሩት ደቀ መዛሙርት አበሠሩዋቸው። ዮሐንስና ጴጥሮስ ወዲያውኑ እየሮጡ ወደ መቃብሩ ሄዱ። በደረሱ ጊዜም መቃብሩም ባዶ ነበር። ዮሐንስ በትንሣኤው ያመነው መቃብሩ ባዶ መሆኑን ካየ በኋላ እንደሆነ ገልጾአል። መግደላዊት ማርያም ወደ መቃብሩ ስፍራ ተመልሳ በመሄድ ኢየሱስን አይታዋለች። ቀጥሎም ክርስቶስ በኤማሁስ መንገድ ላይ ከሚጓዙ ሁለት ደቀ መዛሙርት ጋር ተገናኝቷል። ኢየሱስም ለእነርሱ ስለ ሞቱና ስለ ትንሣኤው በብሉይ ኪዳን እንደ ተተነበየ ከገለጸላቸው በኋላ፣ እንዲያውቁት ዐይኖቻቸውን ከፈተላቸው። በወቅቱ በኢየሩሳሌም አሥር ደቀ መዛሙርት በተዘጋ ቤት ውስጥ ተቀምጠው ነበር። በዚያም ክርስቶስ ለእነዚህ ሰዎች ራሱን ገለጠላቸው። በዚህ ጊዜ በመካከላቸው ያልነበረው ቶማስ ሊያምናቸው አልቻለም። ስለዚህም ከሳምንት በኋላ ክርስቶስ ቶማስ ባለበት ለደቀ መዛሙርቱ ተገለጠ። በዚህን ጊዜ አሥራ አንዱ ደቀ መዛሙርት በሙሉ በክርስቶስ ሕያውነት አመኑ።

ለተከታዮቹ ሁለት ሳምንታት ኢየሱስ ለተለያዩ ቡድኖች በተለያዩ ጊዜያት ሲታይ ቆየ። ነገር ግን ምን እንደሚያደርጉ በግልጽ ያልተረዱ አንዳንድ ደቀ መዛሙርት ወደ ገሊላ ተመልሰው እንደቀድሟቸው ዓሣ ያጠምዱ ጀመር። በዚህ ጊዜ ክርስቶስ በገሊላ ባሕር ዳርቻ ለእነዚህ ደቀ መዛሙርት ራሱን ገለጠላቸው። ከዚያ በኋላ ክርስቶስ እንዳዘዛቸው የመንፈስ ቅዱስን መውረድ ለመጠባበቅ ወደ ኢየሩሳሌም ተመለሱ። ከትንሣኤው አርባ ቀን በኋላ፣ ክርስቶስ እንደገና ከደቀ መዛሙርቱ ጋር ተገናኘ። በደብረ ዘይት ተራራ ላይ ክርስቶስ ራሱን ለደቀ መዛሙርቱ ገለጠ። ከአሁን በኋላ ሞቱንና ትንሣኤውን በዓለም ሁሉ ለሚገኙ ሰዎች የማብሰር አደራ እንደ ተጣለባቸው ነገራቸው። ከዚያም ክርስቶስ ወደ ሰማይ ዐርጎ በክብር በእግዚአብሔር አብ ቀኝ ተቀመጠ።

አራተኛ ቀን፡-

የክርስቶስ ትምህርት ማጠቃለያ

ኢየሱስ ታላቅ መምህር እንደ ነበረ ክርስቲያኖችም ሆኑ ክርስቲያኖች ያልሆኑ ሁሉ ይስማሙበታል። በኢየሱስ ዘመን እንኳ ሰዎች እርሱ ከሌሎች የሃይማኖት መሪዎች በተለየ ሥልጣን ያስተምር እንደ ነበር ተገንዝበዋል (ማቴ. 7:28-29)። የሚያስተምርበት መንገድም ሆነ ያስተማራቸው ነገሮች ከሌሎች ጋር የሚወዳደሩ አልነበሩም (ዮሐ. 7:46)።

ክርስቶስን ያጋጠመው ሁኔታ በብዙ መንገድ የቤተ ክርስቲያን ሰባኪዎች ከሚያጋጥማቸው ሁኔታ ጋር ተመሳሳይ ነው። ብዙ አይሁዶች የሙሴን፣ የዳዊትንና የሌሎችንም ሰዎች ታሪክ ያውቁ ነበር። እንዴት መኖር እንዳለባቸውም ያውቁ ነበር። ነገር ግን ለእግዚአብሔር የነበራቸው ልብ ሙት ስለነበረ ከእርሱ ጋር የነበራቸው ግንኙነት ተበላሽቷል። በአብርሃም አምላክ ቢያምኑም፣ የአብርሃም መንፈስና የእግዚአብሔር ወዳጅነት ይሳድላቸው ነበር።

36ኛ ጥያቄ፡- ሀ) የመጽሐፍ ቅዱስ ታሪኮችንና ስለ ክርስቶስ የሚናገሩ እውነቶችን ከመልመዳችን የተነሣ ለእነዚህ አሳቦች የማንታዘዘው እንዴት ነው? ለ) ወደ ቤተ ክርስቲያን በመሄዳችንና ክርስቲያኖች የሚያደርጓቸውን ነገሮች ሁሉ በማድረጋችን በመንፈሳዊ ሕይወታችን የምንደላደለው እንዴት ነው?

ኢየሱስ ከአብዛኞቹ አይሁዶች ጋር ሥነ መለኮታዊ ልዩነት አልነበረውም። ችግሩ የሕዝቡ ግብዝነትና በመንፈሳዊ ሕይወታቸው መቀዝቀዝ ነበር። ሰዎችን ከባሕላዊ አስተሳሰባቸው ለመመለስ ሲል ክርስቶስ በምሳሌያዊ መንገዶች ያስተምራቸው ነበር። ክርስቶስ ያስተማራቸውን ትምህርት ለመረዳት ምን ለማድረግ እንደፈለገ ማስታወስ አለብን። ታላቅ መምህር እንደ መሆኑ፣ ክርስቶስ የሚከተሉትን የማስተማሪያ ዘዴዎች ይጠቀም እንደ ነበር እንመለከታለን።

1. ሰምና ወርቅ፡ ክርስቶስ አንዳንድ ጊዜ ድብቅ መልእክት ያስተላልፍ ነበር። ለምሳሌ፡ «ሙታን ሙታንን ይቅበሩ» ሲል (ሉቃስ 9:60)፤ ሙታን ማንንም ሊቀብሩ እንደማይችሉ ግልጽ ነው። ነገር ግን ክርስቶስ በወርቁ ምሳሌ ሰዎች ከቤተሰባዊ ኃላፊነት የሚበልጠውን እርሱን የመከተል እርምጃ እንዲወስዱ ማሳሰቡ ነበር። በመንፈሳቸው የሞቱት ሰዎች በሥጋ የሞቱትን ሰዎች መቅበር እንደነበረባቸው የሚያስተምር አባባል ነበር።

2. ክርስቶስ ሰዎች መልእክቱን ይረዱለት ዘንድ ሥዕላዊና ከባድ አገላለጾችን ተጠቅሟል። ለምሳሌ፡ በማቴ.7:3-5 ላይ አንድ ሰው ከሌላው ሰው ዐይን ውስጥ ጉድፍ ለማውጣት ከመሞከሩ በፊት በራሱ ዐይን ውስጥ ያለውን ምስሶ ማውጣት እንዳለበት ገልጾአል።

3. ክርስቶስ ከባድ የሚመስሉትን ተቃራኒ ነገሮች አገናኝቶ ይናገር ነበር። ለምሳሌ፡ ሕይወቱን ለማዳን የሚፈልግ ሰው ሕይወቱን እንደሚያጣና፣ ሕይወቱን የሚተው ሰው ሕይወቱን እንደሚያድን ተናግሯል (ማቴ. 10:39)። ክርስቶስ እንዲህ ባለ የአነጋገር ዘዴ በመጠቀም ሰዎች ዘላለማዊ መዘዞችን እንዲያስቡ ለማድረግ ይሞክር ነበር። ለዚህ ዓለም ትርፍና ግላዊ ጥቅም የሚኖሩ ከሆኑ፣ በዘላለም ፍርድ ሕይወታቸውን ያጣሉ። ነገር ግን ክርስቶስ ሕይወትን ማጣት ብሎ የሚጠራውን የራስ ወዳጅነት ፍላጎቶችን አቅጣጫ መከተል ካቆሙ፣ የዘላለምን ሕይወት ያተርፋሉ።

4. አንዳንድ ጊዜ ክርስቶስ ሰዎች በግድየለሽነት የሚያደርጉትን ወይም በተለያዩ ነገሮች የሚያመካኙትን ክፋቶች በትክክል እንዲገነዘቡ ለማድረግ ብርቱ ግሣጼዎችን ይናገር ነበር። ይህም፡ ክርስቶስ አንድ ሰው

ወደ ኃጢአት የሚመራውን ዐይኑን አውጥቶ እንዲጥል ወይም እጁን ቆርጦ እንዲጥል የሚያሳስብ ነው (ማር. 9:42-48)። አይሁዶች ክርስቶስ ይህን ሲል በቀጥታ ሥጋዊ ዐይኖቻቸውን እንዲያወጡ መናገሩ እንዳልሆነ ያውቁ ነበር። ይሁንና ኢየሱስ ለማለት የፈለገው የዓይን ምኞት ወይም የእጅ ስርቆት ካልቀረ ወደ ዘላለማዊ ፍርድ እንደሚያመራ እያስጠነቀቃቸው መሆኑን ተገንዝበዋል።

37ኛ ጥያቄ፡- ሀ) ሰዎች መንፈሳዊ እውነቶችን እንዲገነዘቡ ለማድረግ ክርስቶስ የተናገራቸው ሌሎች ጠንካራ አገላለጾች ምንድን ናቸው? ለ) በእነዚህ የተለያዩ አገላለጾች ክርስቶስ ለማስተላለፍ የፈለገው መልእክት ምንድን ነበር?

5. ኢየሱስ መንፈሳዊ እውነቶችን ለማብራራት ታሪኮችን ወይም ምሳሌዎችን ተጠቅሟል። ምሳሌ አንድ ዐቢይ መንፈሳዊ እውነትን ለማብራራት የሚያገለግል ታሪክ እንደሆነ በኋላ እናጠናለን። ክርስቶስ በምሳሌዎች የተጠቀመው የሰዎችን ትኩረት ለመሳብ ብሎ ሳይሆን፤ እንደ መልካም የማስተማሪያ መሣሪያም ለመጠቀም ጭምር ነበር። በትምህርቱ የተደሰቱት ሰዎች ስለ ምሳሌዎቹ አጥብቀው በሚያስቡበት ጊዜ፤ ጥልቅ መንፈሳዊ እውነቶችን ይረዱ ነበር። ለግድየለሾቹ ግን ምሳሌዎቹ አደናጋሪ ነበሩ (ማቴ. 13:10-16 አንብብ)።

6. ክርስቶስ በሕይወት ገጠመኝ ማብራሪያዎች ይጠቀም ነበር። ኢየሱስ ከእርሻ፤ ከሀብት፤ ከእንስሳት፤ ከወፎችና ከፅፁሞች የተወሰዱትን ማብራሪያዎች ይጠቀም ነበር።

38ኛ ጥያቄ፡- ሀ) በቅርብ ጊዜ የለማዝውን አንድ ስብከት አስታውስ። ሰባኪው ክርስቶስ እውነትን ለማስተማር ከተጠቀመባቸው ከእነዚህ ዘዴዎች አንዳንዶቹን ቢያካትት ኖሮ፤ ስብከቱ ምን ያህል የበለጠ ፍሬያማ ይሆን ነበር? ለ) አንድ የመጽሐፍ ቅዱስ ምንባብ ወይም መርሕ ምረጥ። በዚህ ምንባብ ወይም መርሕ ውስጥ የሚገኘውን እውነት ለማብራራት ሊያገለግል የሚችለውን ምሳሌ፤ አባባል፤ እንዲሁም ጠንካራ አገላለጽ ጻፍ።

39ኛ ጥያቄ፡- ማር. 1:14-15 አንብብና ክርስቶስ ያስተማረውን አሳብ ግለጽ።

ኢየሱስ የሥነ መለኮት መጽሐፍ ካለመጻፉም በላይ፤ ለደቀ መዛሙርቱ በከፍል ውስጥ ስለ እግዚአብሔር፤ ስለ ክርስቶስ ወይም ስለ ደኅንነት ያስተማረበት ጊዜ አልነበረም። ነገር ግን ክርስቶስ የሚያምነው አሳብ ሁሉ ባስተማራቸው ትምህርቶች ውስጥ የተካተቱ ነበሩ። በተጨማሪም ክርስቶስ ያስተማረውን አሳብ ሰዎች እንዲረዱትና ተግባራዊ እንዲያደርጉት ይፈልግ ነበር። ምሑራን ክርስቶስ ያስተማራቸውን ርእሰ ጉዳዮች በሚከተሉት ዐበይት ክፍሎች መድበዋቸዋል፡-

ሀ. የእግዚአብሔር መንግሥት፡- የወንጌል ጸሐፊዎች ክርስቶስ ማስተማር ሲጀምር፤ ስለ እግዚአብሔር መንግሥት እንዳስተማረ ገልጸዋል። ይህ መጥምቁ ዮሐንስ ካስተማረው አሳብ ጋር ተመሳሳይ ነበር (ማቴ. 3:2)። ክርስቶስ ስለዚሁ የእግዚአብሔር መንግሥት ምን አስተማረ?

1. መንግሥቱ የእግዚአብሔር ነው። የነገሮች ሁሉ ማዕከል እግዚአብሔር መሆኑ በክርስቶስ ትምህርት ግልጽ ሆኖአል። ብዙ ሰዎች እኛ ከሁሉም በላይ ነን ብለው ያስባሉ። ብዙውን ጊዜ ስለ እግዚአብሔር የምናስበው ሲቸግረን ወይም ከእርሱ አንድ ነገር ስንፈልግ ነው። ነገር ግን ሰዎች ለእግዚአብሔር እንደ ተፈጠርንና ከእርሱ ጋር የሚኖረን ግንኙነት ከምንም በላይ እንደሆነ ኢየሱስ አስተምሯል። እግዚአብሔር ፍጥረቱን የሚወድ አምላክ እንደሆነ ክርስቶስ አመልክቷል። እርሱ ፍላጎታችንን የሚያውቅ፣ ጸሎታችንን የሚሰማ፣ ጥያቄአችንን የሚመልስ፣ ይቅር የሚለን፣ የሚመራንና በብዙ መንገዶች ርኅራኄውን የሚያሳየን አምላክ ነው። ክርስቶስ ስለ እግዚአብሔር ብዙ የሚያስተምረው ትምህርት ነበረው። ብዙ አይሁዶች እግዚአብሔርን በሩቅ የሚገኝና በሰዎች ጉዳይ ጣልቃ የማይገባ አምላክ አድርገው ሲመለከቱ፣ ክርስቶስ ግን እግዚአብሔር ቅርብና አፍቃሪ አባት መሆኑን አስተምሯል።

2. እግዚአብሔር ሕዝቡ እንዲገባበት የሚፈልገው ዘላለማዊ መንግሥት አለው። ስለ መንግሥት ስናስብ፣ ብዙ ጊዜ ወደ ኅሊናችን የሚመጣው የራሱ ድንበር ያለው ግዛት ቢሆንም፣ ይህ መንግሥት የሚያተኩረው በእግዚአብሔር አገዛዝ ላይ ነው። እግዚአብሔር ንጉሥ ሆኖ በሚገዛበት ስፍራ ሁሉ የእርሱ መንግሥት አለ። ስለሆነም ሰማይ የእርሱ መንግሥት ነው። አጽናፈ ዓለሙንም የሚገዛው በሰማይ ሆኖ ነው። አንድ ሰው እግዚአብሔር በሕይወቱ ላይ እንዲገዛ ሲፈቅድ፣ ልቡ የእግዚአብሔር መንግሥት ይሆናል። ቤተ ክርስቲያን እግዚአብሔር እንደ ንጉሥ እንዲገዛ የምትፈቅድ ከሆነች፣ መንግሥቱ ናት።

3. የእግዚአብሔር መንግሥት ግላዊ የሚሆነው በደኅንነት አማካይነት ነው። እግዚአብሔር የፈጠራቸው ሰዎች ራሳቸውን ዝቅ አድርገው የእግዚአብሔርን የደኅንነት መንገድ ሲቀበሉና በታዛዥነት ሲመላለሱ፣ የእግዚአብሔር መንግሥት ይከሰታል (ዮሐ. 3፡13 እና 5 አንብብ)። አንድ ሰው የእግዚአብሔርን መንግሥት በሚቀበልበት ጊዜ ከራስ ወዳድነት ተላቅቆ ለእግዚአብሔር አሳብ የሚያድር ይሆናል።

4. የእግዚአብሔርን ዘላለማዊ መንግሥት ወደ ሰው ሕይወት የሚያመጣው ክርስቶስ ነው (ማቴ. 7፡21-23)። አንድ ሰው ከክርስቶስ ጋር ያለው ግንኙነት የእግዚአብሔር መንግሥት አባል መሆኑን ወይም አለመሆኑን ይወስነዋል። ክርስቶስ በሞቱ አማካይነት፣ የእግዚአብሔርን መንግሥት በሰዎችና በቤተ ክርስቲያን ሕይወት ውስጥ መሥርቷል። ሰዎች የእግዚአብሔር መንግሥት አካል ለመሆን በመጀመሪያ ከንጉሡ ኢየሱስ ክርስቶስ ጋር መዛመድ አለባቸው።

5. የእግዚአብሔር መንግሥት አካል መሆን ማለት ተግባርን ብቻ ሳይሆን፣ ልብንም ጭምር መለወጥ ማለት ነው። መመኘትንና መጥላትን አቁመን (ማቴ. 2፡21-28)፣ ጠላቶቻችንን እንወዳቸዋለን። የሚበድሉንን ይቅር እንላቸዋለን (ማቴ. 5፡43-45፤ 6፡12)። ለሚያሳድዱን ሰዎች ርኅራኄና እንክብካቤ እናሳያቸዋለን (ማቴ. 25፡31-46)።

6. አንድ ቀን ሙሉ የሆነ መንግሥት ይመጣል። በዚያን ጊዜ እግዚአብሔር በሰዎች ሕይወት ብቻ ሳይሆን በፍጥረቱ ሁሉ ላይ ይገዛል። በምድር ላይ አገዛዙን የተቃወሙት ለፍርድ፣ አገዛዙን የተቀበሉት ደግሞ ለማዕረግ ይበቃሉ።

40ኛ ጥያቄ፡- ሀ) የእግዚአብሔር አገዛዝ በሕይወትህ እንዴት እየተገለጸ እንዳለ አብራራ። ይህ ክርስቲያን ባልነበርህ ጊዜ ከነበረው የሚለየው እንዴት ነው? ለ) በቤተ ክርስቲያንህ የእግዚአብሔር አገዛዝ እየታየ ያለበትን ሁኔታ ግለጽ።

41ኛ ጥያቄ፡- ፊልጵ. 2፡5-11፤ ሮሜ 10፡9፤ ቲቶ 2፡13 አንብብ። በእነዚህ ምንባቦች ላይ ክርስቶስ የተጠራው ማን ተብሎ ነው?

ለ. ኢየሱስ ማንነቱን ገለጠ። ክርስቶስ ካረገ በኋላ ብዙም ሳይቆይ ደቀ መዛሙርቱ ስለ ክርስቶስ የሚያስደንቁ ነገሮች ይናገሩ ነበር። ሁሉም ደቀ መዛሙርት አንድ አምላክ ብቻ እንዳለ በሚያስረዳ ጠንካራ ትምህርት ውስጥ ስላደጉ፣ ከዚህ ውጭ ያለው እምነት ኑፋቄ ወይም እግዚአብሔርን እንደ መሳደብ ይቆጠር ነበር። ለሦስት ዓመት አብረውት የኖሩት ደቀ መዛሙርቱ አሁን ኢየሱስ እርሱ በሥጋ የተገለጠ አምላክ መሆኑን ያስተምሩ ጀመር። ለመሆኑ ይህ የደቀ መዛሙርቱ እምነት ከየት መጣ? ይህ ራሳቸው የፈጠሩት አሳብ ነበር? አልነበረም። የደቀ መዛሙርቱ ትምህርት የመነጨው ክርስቶስ ስለ ራሱ ከሰጠው ትምህርት ነው። አብዛኛው የክርስቶስ ትምህርት ከማንነቱ ጋር የተዛመደ ነበር። አንድ ሰው ክርስቶስ ያስተማረውን በትኩረት ከተከታተለ፣ ክርስቶስ አንድ የተለየ ነገር እየተናገረ መሆኑን ይገነዘባል። የአይሁድ ሃይማኖት መሪዎች ይህን ተረድተው ስለ ነበር፣ ብዙ ጊዜ ክርስቶስን በድንጋይ ወግረው ለመግደል ይፈልጉ ነበር (ዮሐ. 10፡31-33)። ለመሆኑ ክርስቶስ ስለ ራሱ ያስተማራቸው ትምህርቶች ምንድን ናቸው?

1. ክርስቶስ ከእግዚአብሔር ጋር ልዩ ግንኙነት እንዳለው ተናግሯል። ለዚህም ነው ክርስቶስ «አባቱ» እና «አባታችሁ» (ዮሐ. 20፡17) ለማለት የቻለው። ክርስቶስ አብን እንዳየና እርሱ ብቻ እግዚአብሔር አብን እንደሚያውቀው ገልጾል (ማቴ. 11፡27)። ክርስቶስ የተናገረውና ያስተማረው ሁሉ ከአብ የመነጨ ነበር (ዮሐ. 14፡10-11፣ 24)። ክርስቶስ ራሱ አምላክ በመሆኑ ከእግዚአብሔርም ጋር የቀረበ ግንኙነት ስላለው፣ እርሱና አብ «አንድ» እንደሆኑ ለመናገር ይችላል ነበር (ዮሐ. 10፡30)። ምንም እንኳን ክርስቶስ በሥጋዊ ልደቱ ጅማሬ ቢኖረውም፣ ከ2000 ዓመታት ቀደም ብሎ ከአብርሃም በፊት ይኖር እንደ ነበር ተናግሯል (ዮሐ. 8፡56)። የክርስቶስ ሥጋ መልበስ ግልጽ ቢሆንም፣ ክርስቶስ አምላክም እንደሆነ ተናግሯል።

2. ክርስቶስ እግዚአብሔር ብቻ የሚያደርጋቸውን ነገሮች አድርጓል። የሰዎችን ኃጢአት ይቅር ብሏል (ማር. 2፡1-12)፤ አምልኮን ተቀብሏል (ማቴ. 14፡33)፤ ትምህርቶቹ እንደ ብሉይ ኪዳን ቅዱሳት መጻሕፍት ዘላለማዊ መሆናቸውን አውጀዱ።

3. ክርስቶስ አንድ ሰው ከእግዚአብሔር አብ ጋር የሚያደርገው ግንኙነትና የዘላለም ዕጣ ፈንታው ከእርሱ ጋር ባለው ግንኙነት እንደሚወሰን

ገልጽአል (ዮሐ. 6:40፤ 11:25-26)። ደኅንነት በክርስቶስ ላይ ባለን እምነት የሚወሰን ከመሆኑም በላይ፥ ከእግዚአብሔር ጋር ያለን ግንኙነት የሚበየው ከክርስቶስ ጋር ባለን ዝምድና ነው። እንደ ደቀ መዛሙርቱ የራሳችንን መስቀል ይዘን ክርስቶስን (ሳንክደው) ለመከተል ፈቃደኞች ነን? (ማር. 8:34-38)። ኢየሱስ በእርሱ ለሚያምኑት እስከ ዓለም ፍጻሜ ድረስ ከእነርሱ ጋር እንደሚሆን ቃል ገብቶላቸዋል።

4. ክርስቶስ ለተለየ ዓላማ ከሰማይ ወደ ምድር እንደመጣ ገልጽአል። ከመጀመሪያው ጀምሮ ለዓለም ኃጢአት ለመሞት እንደ መጣና ሰዓቱም በእግዚአብሔር የተወሰነ እንደሆነ ተናግሯል (ዮሐ. 2:4፤ 7:30፤ 17:1)። በዚያች ሰዓት ለዓለም ኃጢአት መከራን ተቀብሎ ምቷል። የመጣው ሕይወቱን ለብዙዎች ቤዛ አድርጎ ለመስጠት ነው (ማቴ. 16:21፤ 20:17-19፤ 28)። ክርስቶስ የሰዎችን ነፍስ ያሳርፋል (ማቴ. 11:28-30)።

5. ክርስቶስ፥ እግዚአብሔርን ለሰዎች ቅርብ አድርጓል። አይሁዶች ለረዥም ጊዜ ስለ እግዚአብሔር ንጉሥነትና ፈራጅነት ሲያስተምሩ ቆይተዋል። ይህም እውነት ነው። ነገር ግን በእነዚህ ነገሮች ላይ ብቻ በማተኮራቸው፥ ይህም እግዚአብሔር ሩቅ እንደሆነና ለሰዎች ችግር ደንታ የማይሰጥ አምላክ እንዲመስል አድርጓል። ስለዚህም ክርስቶስ ሰዎችን ከእግዚአብሔር ጋር ለማቀራረብ ፈለገ። ደቀ መዛሙርቱ እግዚአብሔርን «አባታችን ሆይ» ብለው እንዲጠሩት አስተማረ። ይህም ሕፃናት የሥጋ አባታቸውን ከሚጠሩበት መንገድ ጋር የሚመሳሰል ነው (ሉቃስ 11:2-4)። እግዚአብሔር የሚያስጨንቃቸውን ነገሮች ሁሉ እንደሚያውቅና የሚያስፈልጋቸውንም እንደሚሰጣቸው አስተማረ (ማቴ. 10:30)። አባዛኝ ልጁን በናፍቆትና በትዕግሥት እንደሚጠባበቅ አባት፥ እግዚአብሔር እያንዳንዱ ኃጢአተኛ ወደ እርሱ እስኪመለስ ድረስ እንደሚጠብቅ ገለጸላቸው (ሉቃስ 15:11-24)።

6. ክርስቶስ እግዚአብሔር ኃጢአተኞችን በቁጣው ጠራርቶ እንደማያጠፋ ይልቁንም የጠፋትን ለመፈለግ እንደመጣ ተናግሯል (ማቴ. 11:19፤ ሉቃስ 19:9-10)። ነገር ግን ሰዎች ወደ እግዚአብሔር እንዳይመጡ አላስፈላጊ ሸክም በሚጭኑት ግብዝ የሃይማኖት መሪዎች ላይ ያለውን ቁጣ አሳይቷል (ማቴ. 23:13)።

7. ክርስቶስ ሰዎች በሕይወት በሚኖሩበት ጊዜ ቅድሚያ የሚሰጧቸውን ነገሮች እንዲገመግሙና እንዲለውጡ አስተምሯል። ሰዎች እንደ ገንዘብ ያሉትን የዓለም ነገሮች ከወደዱ፥ በምድር ላይ የከበሬታና የምቶት ሕይወት ሊኖሩ ይችላሉ። ይህ ግን ከሁሉም የሚልቀውን የዘላለም ሕይወት እንዲያጡ ያደርጋቸዋል። ነገር ግን ሰዎች በክርስቶስ በማመን የእግዚአብሔርን መንግሥት የመሻቱን ጉዳይ በዋናነት ሊከታተሉት ይገባል። ይህንን በምናደርግበት ጊዜ፥ ዓለማውያን ዋንኛውን ነገር በማጣት ሕይወታችንን እንዳባከንን ሊናገሩ ይችላሉ። ነገር ግን ለዘላለም መኖር ከቻልን፥ የዘላለም ሕይወት ራሱ ከበረከቶቹ አንዱ ነው (ማቴ. 6:33፤ ማር. 8:35-37)።

8. እግዚአብሔርን ለማስደሰት በምናደርጋቸው ውጫዊ የሕግ ክትትሎች ላይ ከማተኮር ይልቅ፡ ሰዎች በእምነት ወደ እግዚአብሔር እንዲመጡ ማድረግ እንደሚገባ ክርስቶስ አስተምሯል። ዋናው ነገር ይህን የምናደርግበት ምክንያት ነው። ከሁሉም የሚበልጠው ለሰዎችና ለእግዚአብሔር የሚኖረን ፍቅር ነው። ለእግዚአብሔርና ለሰዎች የሚኖረን ፍቅር ሕግን ሁሉ ይፈጽማል (ማር. 12:30-31)።

9. ክርስቶስ ስለ ወደፊቱም አስተምሯል። ብዙም ሳይቆይ የኢየሩሳሌም ከተማና ቤተ መቅደስ እንደሚደመስስ በመግለጽ፡ አይሁዶችን አስጠንቅቋል (ሉቃስ 21:5-6፤ 20-24)። ነገር ግን ክርስቶስ በእጅጉ ያተኮረው በዳግም ምጽአቱ ላይ ነበር (ማቴ. 13:39-40፤ ሉቃስ 12:35-40)። የሚመጣበትን ጊዜ የሚያውቅ ሰው ስለሌለ፡ ዳግም ምጽአቱ ዓለምን ያስደንቃል (ማቴ. 24:44)።

ክርስቶስ ዳግም በሚመለስበት ጊዜ እንደ መጀመሪያው ጊዜ ክብሩን አይሰውርም። ነገር ግን በመላእክት ታጅቦ በክብር ይገለጣል (ማቴ. 16:27፤ ማር. 8:38)። ስለዚህ የክርስቶስ ተከታዮች እርሱ እንደሚፈልገው በመኖርና በታማኝነት በመሥራት፡ ለምጽአቱ መዘጋጀት አለባቸው (ማቴ. 24:42-51)። የክርስቶስ ምጽአትም የፍርድ ጊዜ ይሆናል። ኢየሱስ፡ ሕዝቦቹ የሰጣቸውን ሀብትና ስጦታ በታማኝነት ከተጠቀሙበት ክብርን ይሰጣቸዋል (ማቴ. 25:14-30)። እንደዚሁም ለክርስቶስ ለመገዛትና እግዚአብሔርን የሚያስከብር ሕይወት ለመኖር ባልፈቀዱት ላይ ፍርዱን ይበይናል (ማቴ. 10:28፤ ዮሐ. 5:29)።

42ኛ ጥያቄ፡- ሀ) እነዚህ እውነቶች በሙሉ አስፈላጊ የሆኑት ለምንድን ነው? ዘጠኙ ነጥቦች እያንዳንዳቸው ከሕይወትህ ጋር የሚዛመዱባቸውን አንዳንድ መንገዶች ዘርዝር። ለ) እነዚህ የክርስቶስ ዐበይት ትምህርቶች ከሆኑ፡ ቤተ ክርስቲያንህ እነዚህን ነገሮች በሚገባ የምታስተምር ይመስልሃል? ሐ) እነዚህን እውነቶች የበለጠ ግልጽ ለማድረግ፡ ቤተ ክርስቲያንህ ምን እንድታደርግ ትመክራለህ?

አምስተኛ ቀን፡ የዚህን ሳምንት ትምህርት ክልስና በሳምንታዊው ስብሰባ ውስጥ የውይይት ጥያቄዎችን ተመልከት።

ሳምንታዊ ስብሰባ

(ማስታወሻ፡- በመጀመሪያው ሳምንት ትምህርት ጊዜ የተነገረውን የስብሰባ ሥርዓት ተከተል።)

የውይይት ጥያቄዎች፡-

1. ከአራቱ ወንጌላት የኢየሱስን ሕይወት ባጭሩ አብራችሁ ክልሱ። ሀ) ምን አዳዲስ ነገሮችን ተገነዘብህ? ለ) በሁሉም ወንጌላት ውስጥ የሚገኙ ታሪኮች የትኞቹ ናቸው? በአንዱ ወንጌል ውስጥ ያለው ታሪክስ? ሐ) ይህ ስለ እያንዳንዱ ጸሐፊ ልዩ ዐላማ ምን ያስተምራል?

2. የኢየሱስን የሕይወት ገለጻ በመከለስ፤ የኢየሱስን ሕይወት ዐበይት ክፍለ ጊዜያት ዘርዘር። ከዚህ የክርስቶስ ሕይወት ገለጻ የተማርሃቸው አዳዲስ እውነቶች ምንድን ናቸው?

3. ሀ) ክርስቶስ «የኃጢአተኞች ወዳጅ» ተብሏል። ዛሬ አብዛኞቹ ክርስቲያኖች የኃጢአተኞች ወዳጆች የሚባሉ ይመስላሃል? ለምን? ለ) የኃጢአተኞች ወዳጆች ሆነን ኃጢአት አለመሥራት የሚከብደን ለምንድን ነው? ሐ) ብዙውን ጊዜ ከማያምኑ ሰዎች ጋር ማንኛውንም ዐይነት ግንኙነት አለማድረግ የሚቀልለን ለምንድን ነው? መ) ስለ ክርስቶስ ለዓለማውያን በግልጽ የምትመስክርላቸው እንዴት ነው? እንደምትወዳቸውና አኗኗርህን እንደማትለውጥ የምታሳየውስ እንዴት ነው?

4. ደቀ መዛሙርት ማን ከሁሉ እንደሚበልጥ በተደጋጋሚ ይከራከሩ ነበር። ሀ) ይህ ምን ዐይነት አመለካከትን ያሳያል? ለ) ዛሬም ክርስቲያን መሪዎች ይህንኑ አመለካከት ሊይዙ የሚችሉት እንዴት ነው? ሐ) ዛሬ በክርስቲያን መሪዎች መካከል የሚታዩትን አንዳንድ ችግሮች ዘርዝር። ችግሩን ያስከተለው መሠረታዊ መንሥኤ ምንድን ነው? መ) ክርስቶስ ለእነዚህ መሪዎች ምን የሚላቸው ይመስላሃል?

5. ሀ) ከክርስቶስ ስለ ስብከትና ማስተማር ምን እንማራለን? ለ) ያደመጥሃቸው ጥሩ ሰባኪዎች እነዚህን ነገሮች እንዴት እንደሚከተሉ የሚገልጽ ምሳሌ ዘርዝር።

6. ሀ) ከክርስቶስ ዐበይት ትምህርቶች መካከል፤ በጣም ጠቃሚዎቹና ለቤተ ክርስቲያን የሚያስፈልጉት የትኞቹ ናቸው? ለ) እነዚህን እውነቶች ለቤተ ክርስቲያን ምእመናን በሙሉ ማስተማር በሚቻልባቸው መንገዶች ላይ ተወያዩ።

ትምህርት አምስት

የመጀመሪያ ቀን፡- የማቴዎስ ወንጌል መግቢያ (ክፍል 1)

አንድ ቀን ዮሐንስና ተስፋዬ በከተማ ውስጥ ይንሸራሸሩ ነበር። ዮሐንስ ሰዎች ክርስቲያን ከመሆን ባሻገር፤ ከእግዚአብሔር ጋር ባላቸው ግንኙነት እንዲያድጉ አጥብቆ የሚፈልግ መጋቢ ነበር። ተስፋዬ ሰዎች ወደ ክርስቶስ ሲመጡ ለማየት የሚናፍቅ ወንጌላዊ ነበር። በከተማይቱ ውስጥ እየተጓዙ ሳለ፤ ዮሐንስ የተለያዩ ክርስቲያኖችን በማግኘቱ ስለ መንፈሳዊ ሕይወታቸው፤ ወደ ቤተ ክርስቲያን ስለ መሄዳቸውና በጸሎት ስለ መትጋታቸው ይጠይቃቸው ጀመር። የተስፋዬ ዐይኖች ወንጌሉን አምነው እንዳልተቀበሉ በሚያውቃቸው ሰዎች ላይ ዐረፉ። ሙስሊሞችን፤ ጫት ቃሚዎችን፤ ወዘተ... በሚመለከትበት ጊዜ ሰላምታ በመስጠት፤ ስለ ክርስቶስ ለመመስከር ሞክረ።

ገኛ ጥያቄ፡- ሀ) የሐንሰና ተስፋዬ ያላቸው የተለያዩ አመለካከት በሚመለከቷቸውና በሚያተኩሩባቸው ነገሮች ላይ ያስከተለው ለውጥ ምንድን ነው? ለ) ሽማግሌ፡ የኳየር አባል፤ ወይም ተራ የቤተ ክርስቲያን ምእመናን መሆናችን ወደ ቤተ ክርስቲያን በምንሄድበት ጊዜ ነገሮችን በምንመለከትበት ሁኔታ ላይ ተጽዕኖ የሚያሳድረው እንዴት ነው?

ለሕይወት አስፈላጊ ናቸው በምንላቸው ነገሮች ላይ አመለካከታችንን የሚቀርጹ የተለያዩ ነገሮች አሉ። አስተዳደጋችን፣ ባህላችን፣ የትንሽ ወይም የትልቅ ከተማ ነዋሪዎች መሆናችን፣ ከኦርቶዶክስ ወይም ከፕሮቴስታንት ቤተሰብ መምጣታችን፣ የተወሰኑ ነገሮችን የምንመለከትበትን ሁኔታ ይለውጣሉ። አገልግሎታችንም ነገሮችን በምንመለከትበት ሁኔታ ላይ ተጽዕኖ ያሳድራል። ለምሳሌ፡ የሐንሰ መጋቢ በመሆኑ፣ ሁልጊዜ ክርስቲያኖችን እየተከታተለ እንዲያድጉ ለማበረታታት የሚችልበትን መንገድ ይፈልጋል። ተስፋዬ ደግሞ ወንጌላዊ በመሆኑ፣ ክርስቲያኖችን ችላ ባይልም ክርስቲያን ያልሆኑትን ሰዎች እየፈለገ ስለ ክርስቶስ የሚመስክርበትን መንገድ ይተልማል። የሐንሰና ተስፋዬ የቤተ ክርስቲያን የሽማግሌዎች ቦርድ አባላት ቢሆኑ፣ የሐንሰ ቤተ ክርስቲያን በመጽሐፍ ቅዱስ ጥናትና፣ አማኞች በእምነታቸው እንዲያድጉ በሚረዱቸው የተለያዩ አገልግሎቶች ላይ እንድታተኩር መገፋፋቱ የማይቀር ነው። ተስፋዬ ደግሞ ቤተ ክርስቲያን ለጠፋት እንድትመሰክር ያበረታታል። እነዚህ ሁለት ሰዎች ስለ ቤተ ክርስቲያን አገልግሎት ፍጹም የተለያዩ አሳቦችን ሊይዙ ይችላሉ።

ስለ አራቱ ወንጌላት ጸሐፊዎችም ተመሳሳይ አሳብ መናገር ይቻላል። እያንዳንዱ የወንጌል ጸሐፊ ያደገው በተለያዩ ሁኔታ ውስጥ ነው። ማቴዎስ አይሁዳዊ ስለሆነ ክርስቶስ የአይሁዶችን መንፈሳዊ ፍላጎት እንዴት እንዳሟላ ለመግለጽ ፈለገ። በተጨማሪም ያደገው ከአሕዛብ ጋር ነው። ቀረጥ ሰብሳቢ እንደ መሆኑ፣ ገንዘብ በማግበስበስ የሰዎችን ጥላቻ ለማትረፍ በቅቷል። ማርቆስ ያደገው በኢየሩሳሌም ሲሆን፣ አብዛኛውን አገልግሎቱን ያሳለፈው ጳውሎስንና ጴጥሮስን በመርዳት ነበር። ሉቃስ ለድሆችና ሕይወት ላልተሳካላቸው ሰዎች ትኩረት የሚሰጥ አሕዛብ ሐኪምና የታሪክ ምሁር ነበር። የሐንሰ መጋቢና የሥነ መለኮት ምሑር ሲሆን፣ ሰዎች ስለ ክርስቶስ ማወቅ በሚገባቸው አሳብና እርስ በርሳቸው በሚዛመዱበት ሁኔታ ላይ አተኩሯል። እያንዳንዱን ወንጌል በምናነብበት ጊዜ እነዚህ ልዩነቶች ሲንጸባረቁ እንመለከታለን። ከእነዚህ የተለያዩ ሥራዎች የተነሣ እያንዳንዱ የወንጌል ጸሐፊ ስለ ክርስቶስ የተለየ አመለካከት ይሰጠናል። ስለ ደራሲው ይበልጥ ባወቅን ቁጥር፡ ለምን በዚያ መንገድ እንደ ጻፈ መገንዘብ እንችላለን።

2ኛ ጥያቄ፡- ሀ) የመጀመሪያው ወንጌል ርእስ ምንድን ነው? ለ) ማቴ. 9፡9፤ 10፡3፤ ሉቃስ 5፡27-32፤ የሐዋ. 1፡13 አንብብ። ስለ ማቴዎስ ምን ልንማር እንችላለን? ሐ) ስለ ማቴዎስ በመጽሐፍ ቅዱስ መዝገበ ቃላት ላይ ተመልከት። የመጀመሪያው ወንጌል ደራሲ ማን ነው? ስለ ደራሲው የምታውቀውን ሁሉ ጠቅለል አድርገህ ጻፍ። መ) ወንጌሉ የተጻፈው መቼ ነው? ሠ) የማቴዎስ ወንጌል አንዳንድ ልዩ ገጽታዎች ምንድን ናቸው?

የማቴዎስ ወንጌል ደራሲ

ለመጀመሪያው ወንጌል የተሰጠው ስያሜ፡ «የማቴዎስ ወንጌል» የሚል ነው። ይህ ስያሜ በአዲስ ኪዳን ውስጥ ስለሚገኘው የመጀመሪያው መጽሐፍ ሁለት ዐበይት ቁም ነገሮችን ያስጨብጠናል። አንደኛው፡ መጽሐፉ «ወንጌል» እንደሆነ ተገልጾአል። በሌላ አነጋገር መጽሐፉ ለሌሎች መነገር የሚገባው መልካም የምሥራች ነው። እግዚአብሔር በክርስቶስ ሰው ሆኖ በመስቀል ላይ በመሞት፤ ሰዎች የዘላለም ሕይወትን ስለሚያገኙበት መንገድ የሚናገር የምሥራች ነው። ሁለተኛው፡ ርእሱ ማቴዎስ የመጽሐፉ ደራሲ መሆኑን ያሳያል።

ምሑራን ለመጽሐፉ የተሰጠውን ስያሜ ማቴዎስ ይጻፈው ወይም አይጻፈው እርግጠኞች አይደሉም። ምናልባትም ስያሜው የመጽሐፉ አካል ላይሆን ይችላል። ነገር ግን «የማቴዎስ ወንጌል» የሚለው ስያሜ የመጀመሪያው ወንጌል ከተጻፈ በኋላ በአጭር ጊዜ ውስጥ እንደ ተጨመረ የሚያመለክት መረጃ አለ። በ125 ዓ.ም. የነበረው የማቴዎስ መጽሐፍ ቅጂ «የማቴዎስ ወንጌል» የሚል መጠሪያ ነበረው። ይህም የመጀመሪያው ወንጌል የክርስቶስ ሐዋርያ በሆነው ማቴዎስ እንደ ተጻፈ የሚያመለክተውን የቀድሞ ክርስቲያኖች አመለካከት ያጠናክራል።

ከቅርብ ጊዜ ወዲህ አንዳንድ ምሑራን መጽሐፉ በማቴዎስ መጻፉን መጠራጠር ጀምረዋል። መጽሐፉ የዐይን ምስክር በነበረ ሰው የተጻፈ አይመስልም ይላሉ። በተጨማሪም፤ ከማቴዎስና ከሌሎችም ሐዋርያት ሞት በኋላ በቤተ ክርስቲያን ውስጥ የተከሰቱትን ሁኔታዎች እንደሚጨምር ያስረዳሉ። ነገር ግን ይህ መጽሐፍ የጥንቷ ቤተ ክርስቲያን እንደምታምነው የክርስቶስ ሐዋርያ በነበረው በማቴዎስ እንደ ተጻፈ የሚያመለክት ጠንካራ መረጃ አለ።

ማቴዎስ በሰው አስተሳሰብ፤ ሐዋርያ መሆኑ ቀርቶ በአዲስ ኪዳን ውስጥ እጅግ ጠቃሚ ከሆኑት መጻሕፍት አንዱን ለመጻፍ ብቁ አይመስልም። ነገር ግን ብዙውን ጊዜ እግዚአብሔር የሚሠራው እኛ በምንጠብቀው መንገድ አይደለም። ለዚህም ነው መንፈስ ቅዱስ ማቴዎስ የመጀመሪያው ወንጌል ደራሲ እንዲሆን ያደረገው።

ሌዊ ይባል የነበረው ማቴዎስ፤ አይሁዳዊ ነበር (ማር. 2፡14)። ነገር ግን፤ በመንፈሳዊ ሕይወቱና በብሉይ ኪዳን ዕውቀቱ የተከበረ አጥባቂ አልነበረም። ማቴዎስ ቅፍርናሆምን አቋርጠው በሚያልፉ ዐቢይ የንግድ ጎዳናዎች እየዞረ ቀረጥ የሚሰበሰብ ሰው ነበር። ማቴዎስ ይህንን ሥራ ለማግኘት የአሕዛብ ወይም የፖለቲካ ባለሥልጣናት ወዳጅ መሆን ሳያስፈልገው አልቀረም። ብዙውን ጊዜ ይህን ሥራ የሚያገኙት ለአሕዛብ መሪዎች ጉቦ የሰጡ ወይም የአይሁድ ሊቀ ካህናት ነበሩ። ምንም እንኳ አይሁዶች ቀራጮችን ቢጠሏቸውም፤ ማቴዎስ ገንዘብን በመውደዱ ምክንያት አሕዛብ ለዚህ ሥራ ይመርጡት ዘንድ እንደ አይሁዳዊ ራሱን ለማዋረድና አንዳንድ ጥብቅ የአይሁድ ልማዶችን ለመተው ወስኗል። ምናልባትም ከአሕዛብ ጋር የነበረውን

ወዳጅነቱን የሚጠሉ አይሁዶች ሳይተፋበት፤ ሳያላግጡበትና ሳይንቁት አልቀሩም። አብዛኞቹ ቀራጮች ተጨማሪ ገንዘብ ለመሰብሰብ ይስገበገቡ ነበር። ስለሆነም ሮማውያን ከአንድ ተጓዥ ነጋዴ ላይ 100 ብር እንዲቀበሉ ቢያዟቸው፤ ነጋዴው መቶውን ብር ከመክፈል ነፃ የሚሆንበትን መንገድ ለማመቻቸት ጉብ መቀበል ወይም ተጨማሪ 20 ብር በመጠየቅ፤ በጠቅላላው 120 ብር ያስከፍሉት ነበር። ሮማውያኑ የጠየቁትን ገንዘብ ከተቀበሉ፤ ቀራጩ ከነጋዴው ምን ያህል እንደ ተቀበለ አያሳስባቸውም ነበር።

3ኛ ጥያቄ፦ በኢትዮጵያ ብዙ ሰው የሚጠላቸው ሰዎች ምን ዐይነት ናቸው? የቤተ ክርስቲያን ምእመናን እንደዚያ ያለውን የማይመርጡበት ወይም ለቤተ ክርስቲያን መሪነት የማያጩበት ምክንያት ምንድን ነው? (ለምሳሌ፡ አንዲት ሴተኛ አዳሪ ወደ ቤተ ክርስቲያን መጥታ በክርስቶስ ለማመን ብትፈልግ የምእመናን ምላሽ ምን ይሆናል? በክርስቶስ ካመነች በኋላስ ከእርሷ ጋር የሚዛመዱት እንዴት ነው? ከእርሷ ጋር ጓደኛ ለመሆን ይፈቅዳሉ?)

አንድ ቀን ኢየሱስ ማቴዎስ እንዲከተለው ጠየቀው። ማቴዎስ ክርስቶስን ለመከተል ስለመሞከሩ የሚያመለክት መረጃ የለም። ነገር ግን ማቴዎስ የክርስቶስን ማንነት ሳያውቅ አይቀርም። ክርስቶስ በቅፍርናሆም ከማገልገሉም በላይ፤ ትምህርቱ ብዙዎችን አስደንቋል። ማቴዎስ ከክርስቶስ ተአምራት ስለ አንዳንዶቹ ሳያውቅ አልቀረም። ምናልባትም ክርስቶስ በማቴዎስ ልብ ውስጥ የነበረውን ባዶነት፤ ሕይወቱን ከእግዚአብሔር ጋር ለማስተካከልና በሰዎች ላለመናቅ መናፈቁን ተመልክቶ ይሆናል። ክርስቶስ በጠራው ጊዜ ማቴዎስ ከአስቸጋሪ ምርጫ ላይ ወደቀ። ክርስቶስ ሥራውንና ኑሮውን ትቶ ሥራ የሌለው ድሃ ደቀ መዝሙር እንዲሆን ነበር የጠየቀው። በሥራው ላይ ለመቆየት፤ ገንዘብ ለመሰብሰብና በሕይወቱ ለመደላደል ይመርጥ ይሆን? ወይስ ሥራም፤ ሀብትም፤ ዋስትናም የሚሆነውን የጌታን መንገድ ይከተል ይሆን?

4ኛ ጥያቄ፦ ሀ) በማቴዎስ ቦታ ብትሆን ኖሮ ምርጫህ ምን ይሆን ነበር? ለ) ክርስቲያን በሆንህ ጊዜ፤ ክርስቶስ ያስመረጠህ ነገር ምን ነበር?

ማቴዎስ የክርስቶስ ደቀ መዝሙር ለመሆን ሲል፤ ሁሉንም ነገር ተወደ ማቴዎስ ክርስቶስን መከተል ስለሚያስከፍለው ዋጋ ለማስተማር የፈለገው ምናልባትም ለዚህ ሳይሆን አይቀርም። ክርስቶስን መከተል ድህነት ቢኖርበትም እንኳ የዘላለምን ሕይወት ያስገኛል።

ማቴዎስ ክርስቶስን በመከተሉ የቀራጭነቱን ተግባር ያቆመ ብቻ ሳይሆን፤ ድርጊቱ የሕይወት አመለካከቱን በሙሉ ሊለውጠው ችሎአል። ማቴዎስ በመጀመሪያ ለማድረግ ከፈለጋቸው ነገሮች መካከል አንዱ፤ የቀድሞ ወዳጆቹን በሙሉ ከክርስቶስ ጋር በማስተዋወቅ፤ የክርስቶስ ተከታይ መሆኑን በይፋ ማሳወቅ ነበር። ለዚህም ያመቸው ዘንድ ወዳጆቹንና ቀራጭ የሥራ ባልደረቦቹን ግብዣ ጠራቸው።

ከዚያም ብዙ ሳይቆይ፤ ክርስቶስ ማቴዎስን ከ12ቱ ቁልፍ ደቀ መዛሙርት አንዱ እንዲሆን መረጠው (ማቴ. 10:1-4)። እነዚህ አሥራ ሁለቱ ደቀ መዛሙርት በኋላ የቤተ ክርስቲያን ዋና መሪዎች ለመሆን ችለዋል። ክርስቶስ «ሐዋርያት» ብሎ በመሰየም በዓለም ውስጥ የእርሱ አምባሳደሮችና እንደራሴዎች አድርጎ በመሾም ልኳቸዋል። ማቴዎስ ከሦስት ዓመታት በላይ የክርስቶስን ትምህርት እየተማረና፤ ተአምራቱን እየተመለከተ ተከትሎታል። ከዋት የተነሣውን ጌታ ከመመልከቱም በላይ፤ ክርስቶስ ለተቀረው ዓለም ሁሉ ወንጌሉን እንዲያዳርሱ ሲያዛቸው ስምቷል (የሐዋ. 1:8)።

ማቴዎስ ከመጀመሪያው የሐዋርያት ሥራ ምዕራፍ በኋላ በመጽሐፍ ቅዱስ ውስጥ አልተጠቀሰም። ይሁን እንጂ ማቴዎስ በኢየሩሳሌምና በይሁዳ አገልግሎታቸውን ያተኮሩት የመጀመሪያዎቹ የቤተ ክርስቲያን መሪዎች አካል እንደሆነ ይታወቃል። የቤተ ክርስቲያን ትውፊት ስለ ማቴዎስ የሚሰጠን መረጃ ግልጽ አይደለም። አንድ ትውፊት እንደሚለው፤ በኢየሩሳሌም አሥራ አምስት ዓመት ከተቀመጠ በኋላ፤ በውጪ አገሮች ወንጌልን ሰብኳል። ይህም በኢትዮጵያ፤ በፋርስ(ኢራን)፤ እንዲሁም በአርመን ወንጌልን እንደ ሰበከ ይናገራል። የቤተ ክርስቲያን ትውፊት እንደሚለው፤ ማቴዎስ በእምነቱ ምክንያት ሰማዕት ሆኖ ተሠውቷል።

ለሮም መንግሥት ዝርዝር ታሪኮችን የሚመዘግብ ቀራጭ የነበረው ማቴዎስ፤ ከክርስቶስ ጋር በነበረ ጊዜም ታሪክ መመዝገቡን ቀጥሎ ይሆናል። ከክርስቶስ ሰብከቶችና ተአምራት አንዳንዶቹን ሳይጽፍ አልቀረም። ምናልባትም የክርስቶስን ታሪክ የጻፈው በእነዚህ ታሪኮች ላይ ተመሥርቶ ይሆናል። ክርስቶስ ቀረጥ የከፈለበትን ሁኔታ ቀራጩ ማቴዎስ ብቻ መጥቀሱ ሌላው አስገራሚ ነገር ነው (ማቴ. 17:24-27)።

5ኛ ጥያቄ፡- የማቴዎስ ታሪክ፤ በሰዎች ላይ አስቀድመን በመፍረድ፤ ሰዎች ክርስቲያኖች ሊሆኑና እግዚአብሔርን ሊያገለግሉ እንደማይችሉ አድርገን ከማሰብ እንድንቆጠብ የሚያስተምረን እንዴት ነው?

ማቴዎስ ወንጌሉን የጻፈው ለማን ነው?

በመጀመሪያዎቹ 100 ዓመታት፤ የማቴዎስ ወንጌል በጣም ተወዳጅ ነበር። የዐይን ምስክር በነበረ ሐዋርያ የተጻፈ በመሆኑ እጅግ ክብር ያለው ወንጌል እንደሆነ ይታሰብ ነበር። የጥንቷ ቤተ ክርስቲያን መሪዎች ብዙውን ጊዜ ስለ ክርስቶስና ስላስተማረውም አሳብ በሚያብራሩበት ጊዜ ከማቴዎስ ወንጌል ይጠቅሱ ነበር።

የማቴዎስ ወንጌል በአዲስ ኪዳን ውስጥ ከሚገኙ መጻሕፍት ሁሉ የላቀ የአይሁዳዊነት ባሕርይ አለው። ማቴዎስ አይሁዳዊ እንደ መሆኑ፤ ዋነኛ አንባቢዎቹ አድርጎ የመረጠውም አይሁዶችን ሳይሆን አይቀርም። ክርስቶስም አይሁዳዊ መሆኑን በማመልከት አንዳንድ ምሑራን፤ የማቴዎስ ወንጌል ክርስቶስ ስለኖረበትና ስላስተማረበት ሁኔታ ከሁሉም የበለጠ ሚዛናዊ አመለካከት እንደሚያቀርብ ይናገራሉ። ማቴዎስ ክርስቶስ የብሉይ ኪዳን

ትንቢቶች ፍጻሜ የሆነ ንጉሥና መሢሕ መሆኑን ለማያምኑ አይሁዶች ወንጌሉን ለማካፈል ፈልጓል። ስለሆነም ማቴዎስ ከየትኛውም የአዲስ ኪዳን ጸሐፊ የበለጠ ከብሉይ ኪዳን ጠቅሷል። በተጨማሪም ማቴዎስ አይሁዳዊ አገላለጾችን ተጠቅሟል። ለምሳሌ፡ እንደ አሕዛብ ሁሉ «የእግዚአብሔር መንግሥት» ሳይል «የሰማይ መንግሥት» ብሏል። ለአይሁዳውያን ክርስቲያኖችም ክርስቶስን መከተል ማለት ምን ማለት እንደሆነ ጽፎአል። ነገር ግን ማቴዎስ ከሚያስተምራቸው ትምህርቶች አንዱ ቤተ ክርስቲያን የሰዎች ሁሉ እንጂ የአይሁዶች ብቻ እንዳልሆነች ነው። ስለሆነም ምንም እንኳን ማቴዎስ የጻፈው ለአይሁዶች ቢሆንም፣ የክርስቶስን ታሪክ አይሁዳውያን ላልሆኑ ለአሕዛብ ክርስቲያኖች አብራርቷል። ለምሳሌ፡ ክርስቶስን ለማምለክ ስለመጡት የመጀመሪያዎቹ አሕዛብ ጠቢባን የገለጸው ማቴዎስ ነው (ማቴ. 2)። ክርስቶስ ወንጌሉ ለዓለም ሁሉ እንዲዳረስ የሰጠውን ትእዛዝ የዘገበው ማቴዎስ ነው (ማቴ. 28:19-20)።

ማቴዎስ ወንጌሉን በምን ቋንቋ እንደ ጻፈ ምሑራን ይከራከራሉ። ከጥንት የቤተ ክርስቲያን ታሪክ ጸሐፊዎች አንዱ ማቴዎስ ወንጌሉን የጻፈው፣ የአዲስ ኪዳን አይሁዶች ቋንቋ በነበረው የአረማይስጥ ቋንቋ እንደሆነና ከዚያ በኋላ ወደ ግሪክ ቋንቋ እንደ ተተረጎመ ገልጾአል። ነገር ግን አብዛኞቹ ምሑራን በሮም ግዛት የነበሩት ሰዎች ሁሉ ያነቡት ዘንድ ማቴዎስ ወንጌሉን በግሪክ ቋንቋ እንደ ጻፈ ያምናሉ።

ማቴዎስ ወንጌሉን በሚጽፍበት ጊዜ አይሁዶች የሮምን አገዛዝ ገርስሰው ለመጣልና እንደገና ነፃ መንግሥት ለመመሥረት ከፍተኛ ጥረት ያደርጉ ነበር። በብሉይ ኪዳን ትንቢት የተነገረላቸው መሢሐች እንደሆኑ የሚናገሩ ብዙ የአማፅያን መሪዎችም ተነሥተው ነበር። በጥቂት ዓመታት ውስጥ ይህ የአማፅያኑ ተቃውሞና የሮማውያን ጥላቻ በሮም መንግሥት ላይ ግልጽ ትግል እንዲያካሂዱ አደረጋቸው። ብዙም ሳይቆይ ሮማውያን የአይሁዶችን ተቃውሞ በመምታት በ70 ዓ.ም. ቤተ መቅደሱንና የከተማይቱን ቅጥሮች አፈራረሱ።

በዚህ ጊዜ በአይሁድ ክርስቲያኖችም መካከል ከፍተኛ ውጥረት ነበር። በመጀመሪያ፣ በሮም ላይ ስለተካሄደው አመፅ ምን ዐይነት ምላሽ መስጠት እንደሚገባቸው መወሰን ነበረባቸው። ዝም ብሎ መቀመጡ ከሮማውያን ጋር እንደ ወገኑ ተቆጥሮ በሌሎች አይሁዶች እንዲጠፉ ያደርጋቸው ነበር። ሁለተኛው፣ በክርስቶስ ወንድሞቻቸውና እኅቶቻቸው ከሆኑት አሕዛብ ጋር እንዴት እንደሚዛመዱ መወሰን ነበረባቸው። አይሁዶች የሚጠሉት ሮማውያንን ብቻ ሳይሆን አሕዛብን በሙሉ ነበር። ስለዚህ የአይሁድ አማኞች ከእነርሱ ጎሣ የሆኑትን አይሁዶችን መደገፍ፣ ወይም ለእግዚአብሔር ቤተሰብ የነበራቸው ታማኝነት አብዛኞቹ አይሁዶች ከሚያደርጉት ነገር ለመለየት መወሰን ተገድደው ነበር። በአሕዛብ ላይ ጀርባቸውን ሳያዘሩ እንዴት ታማኝ አይሁዳዊነታቸውን እንደሚያሳዩ ለማወቅ ተቸግረው ነበር። ስለሆነም አንዳንዶቹ የብሉይ ኪዳንን ትምህርት የሚከተሉ ታማኝ አይሁዶች መሆናቸውን ለማረጋገጥ የአሕዛብ ክርስቲያኖች እንዲገረዙ ጠየቁ። ማቴዎስ

ወንጌሉን የጻፈው በዚህ የፈተና ወቅት ነበር። ከዓላማዎቹ አንዱ ፖለቲካዊ መሢሐች ሐሰተኞች መሆናቸውን ማሳየት ነበር። የብሉይ ኪዳንን ትንቢቶች ያሟላው እውነተኛ መሢሕ ክርስቶስ ብቻ ነበር። ማቴዎስ የአይሁድ ክርስቲያኖች በፖለቲካዊ ውጥረት ሳቢያ እምነታቸውን እንዳይጥሉ አስጠንቅቋቸዋል። እስከ መጨረሻው ድረስ እምነታቸውን መጠበቅ ያስፈልጋቸው ነበር (ማቴ. 10:22)። እግዚአብሔር ለአሕዛብ የወጠነው ዕቅድ እነርሱን እንዲጠሉ ወይም አይሁዳዊ እንዲሆኑ ማስገደድን አይጨምርም ነበር። አይሁዶች በክርስቶስ መሢሕነት ካላመኑ፣ የእውነተኛው የእግዚአብሔር ሕዝብ አካል ሊሆኑ አይችሉም።

6ኛ ጥያቄ፡- ሀ) ዛሬ አንዳንድ ክርስቲያኖች በአንድ በኩል ለቤተሰባቸው ወይም ለጎሳቸው፣ በሌላ በኩል ለክርስቶስ ታማኝ የመሆኑን አስቸጋሪ ምርጫ ለማድረግ የሚገደዱት እንዴት ነው? ለ) አንዳንዶች ለጎሳቸውና ለቤተሰባቸው፣ ወይም መንፈሳዊ ቤተሰቦቻቸው ለሆኑት ሌሎች ክርስቲያኖች ለመታመን የሚገደዱባቸውን ሁኔታዎች አብራራ።

ማቴዎስ ወንጌሉን የጻፈበት ጊዜና ቦታ

ብዙዎቹ የአዲስ ኪዳን መጻሕፍት መቼና የት እንደ ተጻፉ ለማወቅ አስቸጋሪ ነው። ምሑራን በሐዋርያት ሥራ ውስጥ የተጠቀሱትን ነገሮች በማገናዘብ ጊዜውን ለመገመት እንዲረዳቸው መጽሐፉን ይመረምራሉ። ይህም በኮሚኒዝም ዘመን የተጻፈ መጽሐፍ፣ ስደት በሌለበት ጊዜ ከተጻፈው የተለየ አሳብ ከሚያስተላልፉበት ሁኔታ ጋር የሚመሳሰል ነው።

7ኛ ጥያቄ፡- በኮሚኒዝም ዘመን የተጻፉ መጻሕፍት፣ ቤተ ክርስቲያን ችግሮችን በምትጋፈጥበት በአሁኑ ጊዜ ከተጻፉ መጻሕፍት የሚለዩት በምንድን ነው? ለ) ይህ የወንጌላት ጸሐፊዎች ቤተ ክርስቲያን በዘመኑ ለምንቋቋማቸው ችግሮች መፍትሔ የሚሰጡትን ታሪኮችና ትምህርቶች እንደ መረጡ ለመገንዘብ የሚረዳን እንዴት ነው?

ቀደም ሲል እንደጠቀስነው ሁሉ ምሑራን የመጀመሪያውን ወንጌል ማን እንደ ጻፈውና መቼ እንደ ጻፈው ይከራከራሉ። አንዳንድ ምሑራን ማቴዎስ በመጀመሪያ የተጻፈ የአዲስ ኪዳን መጽሐፍ እንደሆነ ይናገራሉ። ማቴዎስ በአይሁዶች ላይ ስላተኮረ፣ መጽሐፉ ቤተ ክርስቲያን ወደ አሕዛብ አገሮች ከመስፋፋቷ በፊት ሳይጻፍ እንዳልቀረ ያስረዳል። ስለሆነም መጽሐፉ ከ50-55 ዓ.ም. ባለው ጊዜ እንደ ተጻፈ ይገምታሉ። ማቴዎስ የማርቆስን ወንጌል ከመረጃ ምንጮቹ አንዱ አድርጎ እንደ ተጠቀመ ሲናገሩ፣ ሌሎች ምሑራን ግን መጽሐፉ ከ55-65 ዓ.ም. ባለው ጊዜ እንደ ተጻፈ ይናገራሉ። የማቴዎስ ወንጌል አይሁዶች ከ66-70 ዓ.ም. በሮም ላይ ከሚመጻቸው በፊት በ60 ዓ.ም. አካባቢ የተጻፈ ይመስላል።

ምንም እንኳን ማቴዎስ ወንጌሉን በሚጽፍበት ጊዜ የት እንደ ነበረ ለማወቅ የምንችልበት መንገድ ባይኖርም፣ ምናልባትም በመካከለኛው ምሥራቅ ውስጥ ሳይሆን አይቀርም። መጽሐፉ ከሌሎቹ ወንጌላት ሁሉ የበለጠ የአይሁዳዊነት ጠረን ስላለበት፣ አብዛኞቹ ምሑራን በኢየሩሳሌም

ውስጥ እንደ ተጻፈ ያስባሉ። ሌሎች ግን ከሶሪያዊቷ አንጾኪያ እንደ ተጻፈ ይናገራሉ።

ሁለተኛ ቀን፡- የማቴዎስ ወንጌል መግቢያ (ክፍል 2)

የማቴዎስ ወንጌል ዐላማ

ከሉቃስና ከዮሐንስ በተቃራኒ፣ ማቴዎስ ወንጌሉን ለምን እንደ ጻፈው ምክንያቱን አይገልጽም (ሉቃስ 1፡1-4፤ ዮሐ. 20፡30-31)። ስለሆነም የማቴዎስን ዓላማ የምንረዳው ወንጌሉን በመገንዘብ ነው። ማቴዎስ ወንጌሉን የጻፈባቸው ብዙ ምክንያቶች እንደሚኖሩ ባይጠራጠርም፤ ጥቂቶቹን እንደሚከተለው ዘርዝረናል።

1. ማቴዎስ ክርስቶስ ለዓለም በተለይም ለአይሁዶች የእግዚአብሔር ዐላማ ፍጻሜ እንደሆነ ያሳያል።

8ኛ ጥያቄ፡- ማቴ. 1፡2-23፤ 2፡15፣ 17-18፤ 4፡14-16፤ 27፡9-10 አንብብ። ሀ) እነዚህ ሁሉ ክርስቶስ የፈጸማቸው የብሉይ ኪዳን ትንቢቶች ምን ያሳያሉ? ለ) ለአይሁዶች እነዚህን ሁሉ እውነቶች ማመን አስፈላጊ የሚሆነው ለምንድን ነው? ሐ) ማቴ. 1፡1፤ 9፡27፤ 22፡41-45 አንብብ። እነዚህ ምንባቦች በየትኛው የክርስቶስ የሕይወት ገጽታ ላይ ያተኩራሉ?

ማቴዎስ ሕዝቡ ለሆኑት አይሁዶች በጣም ያስብ ነበር። አይሁዶች የብሉይን ኪዳን ሕዝብና የእግዚአብሔር ምርጦች ነበሩ። ነገር ግን የብሉይ ኪዳን መጻሕፍት ቢኖሯቸውም እንኳ፣ ክርስቶስ በብሉይ ኪዳን ለአይሁዶች የሰጣቸው ትንቢቶች ፍጻሜ መሆኑን ለመረዳት ተቸግረው ነበር። ስለሆነም ሲጠብቁት የነበረው መሢሕ መሆኑን አይሁዶችን ለማሳመን ሲል ወንጌሉን ጻፈ። ማቴዎስ ይህንን ያደረገው እንዴት ነበር?

ሀ. ከየትኛውም ወንጌል በላይ ማቴዎስ ክርስቶስ እንዴት ብሉይ ኪዳን ስለ መሢሔ የተነበየውን ቃል እንደ ፈጸመ ያሳያል። ማቴዎስ ከብሉይ ኪዳን ቢያንስ 60 ጥቅሶችን ወስዷል። እያንዳንዱ የክርስቶስ ሕይወት የጥንቱን ትንቢት እንዴት እንደ ፈጸመ ያሳያል። ክርስቶስ በቤተልሔም መወለዱ፣ ወደ ግብፅ መሸሹ፣ በገሊላና በናዝሬት ማደጉ፣ በምሳሌ ማስተማሩ ሁሉ በብሉይ ኪዳን ተተንብዮ ነበር። ማቴዎስ እያንዳንዱ የክርስቶስ ሕይወት ክፍል እግዚአብሔር ትንቢትን ለማሟላት በተጠቀመበት መንገድ እንደ ተጓዘ አብራርቷል።

ለ. ኢየሱስ «የዳዊት ልጅ» በመሆኑ፣ መሢሕ ለመሆን ይችላል። ማቴዎስ የክርስቶስ የዘር ሐረግ ከዳዊት መምጣቱን አሳይቷል። ማቴዎስ ክርስቶስ የዳዊት ልጅ ብቻ ሳይሆን በሕጋዊ የንግሥና የዘር ሐረግ የዳዊት ልጅ መሆኑን ለማመልከት፣ የዮሴፍ ሕጋዊ ልጅ የሆነው ክርስቶስ የአይሁዶች ንጉሥ ማለትም መሢሕ ለመሆን የሚያበቁትን መመዘኛዎች ሁሉ እንዴት እንዳሟላ አሳይቷል።

ሐ. ማቴዎስ ክርስቶስ ምን ዐይነት መንግሥትን እንደ ሰበከ በወንጌሉ ገልጾአል። አይሁዶች ምድራዊና ፖለቲካዊ መንግሥት ይፈልጉ ነበር። እንዲያውም ማቴዎስ ወንጌሉን በሚጽፍበት ጊዜ አይሁዶች በሮም መንግሥት ላይ ትግል ማካሄድ ጀምረው ነበር። እንደ መቃብያን፣ ዳዊትና ሰለሞን ዘመን የራሳቸውን አገር የሚቆጣጠሩበትን ፖለቲካዊ ነጻነት ይሹ ነበር። አይሁዶች በክርስቶስ ለማመን ከተቸገሩበት ምክንያት አንዱ፣ ከብሉይ ኪዳን ትንቢቶች የተረዱትን የፖለቲካዊ ነፃ አውጪነትን ተግባር አለማከናወኑ ነበር። ሮማውያን በቀላሉ ይዘው የሰቀሉት ሰው እንዴት መሢሕ እንደሚሆን ሊከሰትላቸው አልቻለም።

9ኛ ጥያቄ፡- ማቴ. 5:3፣ 10፣ 19፣ 20፣ 11:11-12፣ 13:1-52፣ 18:1-4፣ 19:14-30፣ 25:1-46 አንብብ። ማቴዎስ ያተኮረባቸው የመንግሥተ ሰማይ ባሕርያት ምንድን ናቸው?

ማቴዎስ ክርስቶስ ፖለቲካዊ ሳይሆን መንፈሳዊ መንግሥት ማምጣቱን ለማመልከት ሲል፣ ለክርስቶስ መንግሥት «የሰማይ መንግሥት» የሚል ስያሜ ሰጥቷል። ማቴዎስ «የሰማይ መንግሥት» በማለቱ፣ ክርስቶስ በአይሁዶች ሕይወት ውስጥ የእግዚአብሔርን አገዛዝ የሚያሳይ መንግሥት እንደሚመሠርት እያመለከተ ነበር። የእርሱ መንግሥት ጌታ ኢየሱስ ክርስቶስን በመከተሉ ላይ ያተኩር ነበር። ይህም በአንድ ሰው ልብ ውስጥ የሚቀመጥና ባሕርዩን የሚለውጥ መንግሥት ነበር (ማቴ. 5-7። በዚህ ታሪካዊ ወቅት እግዚአብሔር ክርስቶስ ይህንን መንፈሳዊ መንግሥት እንዲጀምር ልኮታል። ነገር ግን ክርስቶስ በሙሉ ክብሩ ተመልሶ የብሉይ ኪዳን የተሰፋ ቃሎች ሁሉ የሚፈጸሙበትን ምድራዊ መንግሥት ይመሠርታል። ወደዚያ መንግሥት የሚገቡት ግን፣ ለእግዚአብሔር መንፈሳዊ መንግሥት ሕይወታቸውን የሚያስገዙ አይሁዶች ወይም አሕዛብ ብቻ ይሆናሉ።

10ኛ ጥያቄ፡- ሀ) ዛሬ ክርስቶስ በግል ሕይወታችንና በቤተ ክርስቲያናችን ላይ ባለው መንፈሳዊ አገዛዝ እንድናተኩር የሚፈልገው እንዴት ነው? ለ) ኢየሱስ ክርስቶስ እግዚአብሔር በሕይወታቸው ውስጥ እንዲገዛ ከፈቀዱ፣ በሰዎች ሕይወት ውስጥ ሊከሰቱ የሚችሉ ለውጦችን ገልጾአል። ማቴዎስ 5:1-16 አንብብ። ከእነዚህ ለውጦች አንዳንዶቹ ምንድን ናቸው? በሕይወትህ ውስጥ እነዚህን ለውጦች በመፈጸም ንጉሡ ክርስቶስን እንዴት ልታከብር እንደምትችል ግለጽ።

2. የማቴዎስ ወንጌል የሚጀምረው «የዳዊት ልጅ የአብርሃም ልጅ የኢየሱስ ክርስቶስ ትውልድ መጽሐፍ» በማለት ነው (ማቴ. 1:1)። ይህም ማቴዎስ ወንጌሉ የዳዊት ልጅና ትክክለኛ የእስራኤል ንጉሥ በሆነው በኢየሱስ ክርስቶስ ላይ እንደሚያተኩር ያሳያል። ክርስቶስ ስለ መሢሕ የተነገሩት ትንቢቶች ሁሉ ፍጻሜ ነው። እነዚህም የዳዊት ልጅ በእስራኤልና በዓለም ሁሉ እንደሚነግሥ የሚያመለክቱ ትንቢቶች ነበሩ (ለምሳሌ፡ ኢሳ. 11:1-16)።

በተጨማሪም ማቴዎስ ክርስቶስ የአብርሃም ልጅ መሆኑን ገልጾአል። ይህም ክርስቶስ አይሁዳዊ መሆኑን ብቻ ሳይሆን፤ የአብርሃም ቃል ኪዳን ፍጻሜ መሆኑንም ያስረዳል።

11ኛ ጥያቄ፡- ዘፍጥ. 12:1-3 አንብብ። ሀ) እግዚአብሔር ከአብርሃም ጋር ያደረገው ቃል ኪዳን ምንድን ነው? ለ) ክርስቶስ የአብርሃምን ቃል ኪዳን የፈጸመው እንዴት ነው?

በዚህ ቃል ኪዳን ውስጥ እግዚአብሔር ለአብርሃም ብዙ የተስፋ ቃሎችን ሰጥቶታል። አብዛኞቹ የተስፋ ቃሎች ከእስራኤል ሕዝብ ጋር የተያያዙ ናቸው። ስለሆነም ማቴዎስ ክርስቶስ ፍጹም እስራኤላዊና እግዚአብሔር ለአይሁዶች የሰጣቸውን ተስፋዎች ሁሉ የሚፈጽም መሆኑን ያሳያል (ገላ. 3:16 አንብብ።) በተጨማሪም እግዚአብሔር ለአብርሃም በእርሱ አማካይነት የዓለም ሕዝቦች ሁሉ እንደሚባረኩ ተናግሯል። ይህ የተስፋ ቃል የተፈጸመበት ዋንኛው መንገድ የአብርሃም ልጅ በሆነው በኢየሱስ ክርስቶስ አማካይነት ነበር። ክርስቶስ በመስቀል ላይ በመሞቱ ለሰዎች ሁሉ ይቅርታን አስገኝቶላቸዋል። በክርስቶስ በማመን ሰዎች ሁሉ የአብርሃም መንፈሳዊ ልጆች ይሆናሉ (ገላ. 3:7-9)። ጳውሎስ እንዳለው፤ እነዚህ ወደ እግዚአብሔር ቤተሰብ ተቀላቅለዋል (ሮሜ 11:11-24)።

3. ማቴዎስ አዳዲስ ክርስቲያኖችን ለማስተማር በማሰብ ወንጌሉን እንደ ጻፈ የሚያስቡ ምሑራን አሉ። ብዙዎች በክርስቶስ ቢያምኑም (ሮሜ 10:9-10)፤ ስለ ክርስቶስ የሚያውቁት ብዙ ነገር አልነበራቸውም። ቤተ ክርስቲያን ሐዋርያት በአካል እየተገኙ በሚያስተምሩበት ስፍራ ብቻ ሳይሆን፤ በሌሎችም አካባቢዎች ተስፋፍታ ነበር፤ እነርሱም ስለ ክርስቶስ መሢሕነት ለእያንዳንዱ አማኝ ያስተምሩ ነበር። ይሁን እንጂ ሐዋርያትና ክርስቶስን በአካል የሚያውቁት የነበሩ ሰዎች እያረጁ በመሄድ ላይ ይገኙ ነበር። ሌሎቹም ተሠውተው ነበር። ስለዚህም ማቴዎስ የክርስቶስን ታሪክ ለመጻፍ ፈለገ። ማቴዎስ አዳዲስ ክርስቲያኖች ስለ ክርስቶስ ማንነትና በመስቀል ላይ በመሞት ስላከናወነው ተግባር ግልጽ ግንዛቤ እንዲጨበጡ ፈለገ። ማቴዎስ «በክርስቶስ አምናለሁ» የሚለው አጠቃላይ አሳብ ብቻ ለክርስቲያኖች በቂ እንዳልሆነ ያውቅ ነበር። ስለ ክርስቶስ ማንነት፤ ምን እንዳደረገ፤ ስለ ሞቱና ትንሣኤው፤ እንዲሁም እከተልሃለሁ ከሚሉት ሰዎች ምን እንደሚፈልግ ማወቅ ያስፈልጋቸው ነበር። ማቴዎስ ክርስቶስ ተከታዮች ስለመሆን ያስተማረውን ዘግቧል። አጠቃላይ የሕይወት ለውጥ ያስፈልግ ነበር። ከእንግዲህ በውጫዊ ደንቦችና ሕጎች ላይ ሳይሆን፤ በውስጣዊ ባሕርይና አመለካከት ላይ ማተኮር ይኖርባቸዋል (ማቴ. 5-7)። አይሁዶች ከሌሎች ጎሳዎች እንደሚበልጡ በማሰብ በብሔራዊ ውርሳቸው መኩራራት እንደሌለባቸውና የአሕዛብና የአይሁዶች ንጉሥ የሆነውን ክርስቶስን መከተል እንዳለባቸው ገልጾአል። እውነትም ወንጌሉና የእግዚአብሔር በረከት ለሰዎች ሁሉ የተሰጠ እንጂ ለአንድ ጎሳ ብቻ አልነበረም።

12ኛ ጥያቄ፡- ሀ) ለአዳዲስ ክርስቲያኖች ስለ ክርስቶስ ባሕርይ ግልጽ ግንዛቤ መጨበጡ ለምን የሚያስፈልግ ይመስለሃል? ለ) ለአዳዲስ ክርስቲያኖች ክርስቶስ

ከተከታዮቹ ሕይወት ለማየት ስለሚፈልጋቸው ነገሮች ግልጽ ግንዛቤ ማግኘቱ ለምን ያስፈልጋል? ሐ) ቤተ ክርስቲያንህ ሰዎች ስለ ክርስቶስ ያላቸውን ግንዛቤ እንዲያሳድጉ የምታደርግባቸውን መንገዶች አብራራ። መ) ቤተ ክርስቲያን ሰዎች ክርስቶስን የበለጠ እንዲያውቁ ለማገዝ ልታደርጋቸው የሚገባቸው ተጨማሪ ነገሮች ምንድን ናቸው?

4. የማቴዎስ ወንጌል እግዚአብሔር ለአሕዛብ ልዩ ዕቅድ እንዳለው ያሳያል። በማቴዎስ ዘመን የነበሩት አብዛኞቹ አይሁዶች አሕዛብን ስለሚጠሉ፤ እግዚአብሔርም አሕዛብን እንደሚጠላ ያስቡ ነበር። አንዳንድ አይሁዶች እግዚአብሔር አሕዛብን የፈጠረው መልሶ ሊያጠፋቸው እንደሆነ ያስተምሩ ነበር። ማቴዎስ ግን በመጽሐፉ ውስጥ ለአሕዛብ ልዩ ትኩረት ይሰጣል። ክርስቶስ የአይሁድ ንጉሥ መሆኑን መጀመሪያ ጊዜ የተገነዘቡት ከአሕዛብ ወገን የሆኑት ሰብዓ ሰገል ነበሩ (ማቴ. 2)። ንጉሥ ሄሮድስ ኢየሱስን ሊገድለው በፈለገ ጊዜ በቤቷ የተቀበለችው አሕዛባዊቷ ምድር ግብፅ ነበረች (ማቴ. 2:13-15)። ከአሕዛብ ወገን የነበረው የመቶ አለቃ በብዙ አይሁዶች መካከል ያልነበረውን የእምነት ምሳሌነት አሳይቷል (ማቴ. 8:10)። ክርስቶስ አሕዛብ ከእግዚአብሔር ቤተሰብ ጋር ስለሚቀላቀሉበት ጊዜ ተንብዮአል (ማቴ. 8:11-12)። በመጨረሻም፤ ክርስቶስ ደቀ መዛሙርቱ ወንጌሉን ለተለያዩ የአሕዛብ አገሮች እንዲያደርሱ አዝዟቸዋል (ማቴ. 28:19-20)።

5. የመጀመሪያው ወንጌል ክርስቶስ ሰው ብቻ ሳይሆን፤ በነገሮች ሁሉ ላይ ሥልጣን ያለው አምላክም እንደሆነ ያሳያል። ማቴዎስ ክርስቶስ በበሽታ (ማቴ. 9:22፤ 14:35-36)፤ በተፈጥሮ (ማቴ. 8:23-27)፤ በኃጢአት (ማቴ. 9:2)፤ በክፉ መናፍስት (ማቴ. 8:31-32)፤ በሰዎች ዘላለማዊ ሕይወት ዕጣ ፈንታ (ማቴ. 7:21-23፤ 24:29-31)፤ እንዲሁም በራሱ ሕይወት ላይ (ማቴ. 16:21፤ 20:17-19) ሥልጣን እንዳለው አሳይቷል። ክርስቶስ ኃያል በመሆኑ፤ ሰዎች አምልኮውታል (ማቴ. 8:2፤ 14:33)። ኢየሱስ አምላክ በመሆኑ ለሰዎች የራቀና ስለ ሰዎችም ግድ የሌለው አምላክ አልነበረም። ሁልጊዜ ለሰዎች ይራራ ነበር (ማቴ. 9:36፤ 14:14)። ሰዎች የሚፈልጉትን ዘላለማዊና መንፈሳዊ ዕረፍት የሚያገኙት በእርሱ ነው (ማቴ. 11:28-30)።

6. ማቴዎስ፤ አይሁዶች በክርስቶስ መሢሕነት ላይ ለሚያነሡዋቸው ጥያቄዎች ምላሽ ለመስጠት እንደፈለገ የሚገልጹ ምሑራን አሉ። ለምሳሌ፤ አይሁዶች ክርስቶስ የዮሴፍ (የሥጋ ተፈጥሯዊ) ልጅ እንዳልሆነ ያውቁ ነበር። ኢየሱስ ዲቃላ ነው ብለው ያስቡ ስለነበር (ዮሐ. 8:41)፤ ማቴዎስ ስለ ልደቱ በጥንቃቄ ያብራራል። ሌሎች ኢየሱስ በቤተልሔም እንዳልተወለደና ብሉይ ኪዳን ስለ መሢሔ የተነበየውን አሳብ እንደማያሟላ ይናገሩ ነበር። ማቴዎስ፤ ኢየሱስ በቤተልሔም እንደ ተወለደና የብሉይ ኪዳን የተስፋ ቃሎችን እንደ ፈጸመ አሳይቷል። ክርስቶስ ከወቅቱ ፖለቲካዊ ሁኔታ የተነሣ ወደ ግብፅና ናዝሬት ተጉዟል። ይህም በበኩሉ የብሉይ ኪዳን ትንቢቶች እንደ ተፈጸሙ የሚያሳይ ነበር። ሌላው ምሳሌ፤ ማቴዎስ ከክርስቶስ ትንሣኤ ጋር የተገናኘውን የጠባቂዎቹን ታሪክ ለማፍረስ መፈለጉ ነው (ማቴ. 28:11-15)። ማቴዎስ ጠባቂዎቹ ለምን እንደ ዋሹ ለማሳየት ወደደ።

ሌላም በሮም ግዛት የነበሩ ሰዎች ሁሉ፤ በተለይም አይሁዶች የሚያነሡት ጥያቄ ነበር። «ክርስቶስ መሢሕ ከነበረ እንዴት ይሰቀላል? የብሉይ ኪዳን ትንቢቶች በእርሱ ከተፈጸሙ በኋላ የሃይማኖት መሪዎች ለምን አልተቀበሉትም?» ስለሆነም ማቴዎስ፤ አይሁዶች፤ በተለይም የሃይማኖት መሪዎች ለምን ክርስቶስን እንዳልተቀበሉ ያብራራል። ይህ የሆነው ክርስቶስ መሢሕ ስላልሆነ፤ ተአምራትን ስላላደረገ፤ ወዘተ. . . አይደለም። ክርስቶስን ያልተቀበሉት በተወዳጅነቱ ስለ ቀኑበትና ለሰው ሥርዓቶች ባለመገዛቱ ስለ ተበላጩበት ነበር።

ልዩ ገጽታዎች

1. ስለ ቤተ ክርስቲያን በቀጥታ የተናገረው የማቴዎስ ወንጌል ብቻ ነው (ማቴ. 16:18-19፤ 18:17)። ማቴዎስ የቤተ ክርስቲያን ዕድገት የሰው ሳይሆን የክርስቶስ ሥራ እንደሆነ ያሳያል። ክርስቶስ ቤተ ክርስቲያኑን ስለሚገነባ፤ የትኛውም መንግሥት ክርስቲያኖችን ለማጥፋት የሚያደርገው ጥረት ሊሳካና የቤተ ክርስቲያንም ዕድገት ሊገታ አይችልም። ክርስቲያኖች ለቤተ ክርስቲያን ንጽሕናና አንድነት ተግተው ሊሠሩ ይገባል። በተጨማሪም፤ ዐመፀኝነትንና ኃጢአትን ለማስወገድ መትጋት አለብን። ስለሆነም ሰዎች ሕይወታቸውን ለክርስቶስ ሥልጣን እንዲያስገዙ ካደረግን በኋላ፤ ንጉሥ ለሆነው ክርስቶስ ለመገዛት የማይፈልጉትን እንድናስወግድ ታዝዘናል (ማቴ. 18:15-17)።

2. ኢየሱስ በሠራው ሥራ ላይ ካተኮሩት ከሌሎች ተመሳሳይ ወንጌላት ይልቅ፤ ማቴዎስ ለክርስቶስ ትምህርት አጽንኦት ሰጥቷል። እንዲያውም ክርስቶስ ካስተማራቸው ነገሮች ውስጥ ረጅሙ ክፍል በማቴዎስ 5-7 ውስጥ ይገኛል። ይህም ክርስቶስ ያስተማራቸው የተለያዩ ትምህርቶች ማጠቃለያ ሳይሆን አይቀርም። ይህ ምንባብ ክርስቶስ ከደቀ መዛሙርቱ የሚፈልጋቸውን ውስጣዊ ባሕርያት ያሳያል። ክርስቶስ ስለ ወንጌል ስርጭት የሰጠው ትምህርት (ማቴ. 10)፤ ምሳሌዎቹ (ማቴ. 13)፤ የይቅርታ ትምህርቱ (ማቴ. 18)፤ እንዲሁም የመጨረሻ ዘመን ትምህርቱ (ማቴ. 24-25) በተለያዩ ክፍሎች ቀርቧል።

3. ማቴዎስ የክርስቶስን ታሪክ ሲዘግብ፤ የደቀ መዛሙርቱ መጠራት በቤተ ክርስቲያ ላይ አዎንታዊ ተጽዕኖ እያስከተለ መሆኑን አመልክቷል። ክርስቶስ በምድር ላይ እንደኖረ፤ እንዳስተማረና ተአምራትን እንዳደረገ፤ ክርስቶስ ለዓለም ኃጢአት በመሞት በትንሣኤው አምላክነቱን እንዳረጋገጠ፤ እንዲሁም በተቀረው ታሪክ ሁሉ ከተከታዮቹ ጋር ለመኖር ቃል መግባቱን ከማቴዎስ ዘገባ እንረዳለን (ማቴ. 28:20)። ስለሆነም የክርስቶስ ተከታዮች በሚታመሙበት ጊዜ በጳለስቲና በሸተኞችን የፈወሰው ክርስቶስ ዛሬም ሕያው ሆኖ ከእኛ ጋር እንዳለ ልንገነዘብ ይገባል። በአስቸጋሪ ሁኔታዎች ውስጥ በምንሆንበት ጊዜ፤ ማዕበሉን ፀጥ ያለኘው ጌታ፤ ዛሬም ኃይል እንዳለውና የሕይወታችንን ማዕበል እንደሚቆጣጠር መገንዘብ አለብን።

የኢየሱስ ደቀ መዛሙርት በማንኛውም ዘመን ለሚኖሩ የክርስቶስ ተከታዮች ምሳሌ ናቸው። ዋጋው ምንም ያህል ታላቅ ቢሆንም፤ ክርስቶስን

ከመከተል ወደ ጳላ እንዳይመለሱ ተጠርተዋል። ወንጌሉን ወደ ዓለም ሁሉ ማድረስ ነበረባቸው። የክርስቶስን ቃል በመናገር የሚያምኑ ሰዎች የኃጢአትን ይቅርታ እንደሚያገኙና የማያምኑት ግን ዘላለማዊ ፍርድ እንደሚጠበቃቸው የማወጅ ሥልጣን ተሰጥቷቸዋል (ማቴ. 16:18-19)። የክርስቶስን ትእዛዛት ለመፈጸም እስከሚያዳግታቸው ድረስ በቁሳዊ ነገሮች መጫነቅ አያስፈልጋቸውም ነበር (ማቴ. 10:9-10)። ችግሮች በሚኖሩበት ጊዜ ክርስቶስ ሸክማቸውን እንደሚያግዝ ማወቅ ያስፈልጋቸው ነበር (ማቴ. 11:28-30)።

4. ማቴዎስ በሕግ ላይ ትኩረት ሰጥቷል። የአይሁዶች የሃይማኖት ግንዛቤ የመነጨው ከሙሴ ሕግ ነበር። ለሕጉ መታዘዝ መልካም አይሁዶች መሆናቸውን ብቻ ሳይሆን፤ ለእግዚአብሔር ሊያደርጉት የሚገባቸውን ግዴታ እየተወጡ መሆኑን የሚያመለክት እንደሆነ ያስቡ ነበር። አንድ ሰው የሚከተላቸው ሕግጋት እየበዙ ሲሄዱ፤ መንፈሳዊነት እየጠነከረ እንደሚሄድ ይታሰብ ነበር። ማቴዎስ ስለ እግዚአብሔር ሕግ ጠቃሚ ነገሮችን አስተምሯል።

ሀ. ማቴዎስ የእግዚአብሔር ሕግ ዘላለማዊ እንደሆነ ገልጾል። ከሕግ አንዲት ነጥብ እንኳ ከእግዚአብሔር ቃል ውስጥ አትወድቅም (ማቴ. 5:18)። ይህም ክርስትና የብሉይ ኪዳንን ሕግ እንዳላስወገደ፤ ዳሩ ግን እንደፈጸመው ያሳያል።

ለ. ላይ ላዩን ለሕግ ከመታዘዝ ይልቅ፤ እግዚአብሔር ሕጉን የሰጠበትን ምክንያት ማወቅና የሕጉን መንፈስ መታዘዝ እንደሚልቅ ከማቴዎስ ወንጌል መረዳት ይቻላል። ስለሆነም ምንም እንኳ ዝሙትን አለመፈጸሙ አስፈላጊ ቢሆንም፤ እግዚአብሔር ለመከላከል የፈለገው የዝሙትን <ተግባር> ብቻ ሳይሆን፤ ወደ ዝሙት የሚመራውን የልብ ምኞት ጭምር ነበር።

ሐ. ማቴዎስ አይሁዶች የሃይማኖት ማዕከል አድርገው የሚመለከቱትን ሕግን መጠበቅ አስመልክቶ፤ ጠንካራ ማስጠንቀቂያ ሰጥቷል። የክርስቶስ ቀንደኛ ጠላቶች የነበሩት በብሉይ ኪዳን ላይ ሕግ እየጨመሩ ሰዎች እንዲጠበቁ የሚያስገድዱ ወገኖች ነበሩ። ከማቴዎስ ልዩ ገጽታዎች መካከል አንዱ ስለ ሃይማኖትና ሕግ ከፈሪሳውያን ጋር የሚያካሂደው የማያቋርጥ ጦርነት ነበር።

መ. አምላክ በመሆኑ ክርስቶስ ከብሉይ ኪዳን ሕግ ጋር እኩል ነበር። እግዚአብሔር ነፍስ ግድያ፤ ዝሙት ወይም ሰንበትን ማክበር ሲል ምን ማለቱ እንደሆነ የበየው እርሱ ነበር። ቃላቱ እንደ ብሉይ ኪዳን ሕግ ዘላለማዊ ነበሩ (ማቴ. 24:35)።

13ኛ ጥያቄ፡- ሀ) እኛም መንፈሳዊነትን ሕግን በመጠበቅ እንደምንናገር የሚያሳዩ የተለያዩ የቤተ ክርስቲያን ደንቦችን እየጠቀስህ አብራራ። ለ) ይህ ጠቃሚ የሚሆነው እንዴት ነው? ጎጂስ የሚሆነው? ሐ) ሰዎች ከሚደነግገባቸው አንዳንድ ሕግጋት ይልቅ

ከጋጢአት በስተ ጀርባ ያሉትን አመላካከቶችና ምክንያቶች የማናጠነው ለምንድን ነው? አንድ ምሳሌ ስጥ። ይህንን የምናደርገው እንዴት ነው?

የማቴዎስ ወንጌል መዋቅር

መጽሐፍ ቅዱስን የመጻፉ ተግባር እግዚአብሔር መንፈስ ቅዱስና ሰዎች በጋራ ያከናወኑት መሆኑን ቀደም ብለን ተመልክተናል። መንፈስ ቅዱስ ቃል በቃል እየተናገረ አላጻፋቸውም። ነገር ግን ደራሲያኑ ቃላት እየመረጡ መንፈስ ቅዱስ በልባቸው ውስጥ ያስቀመጠውን ዐላማ ለማሳካት እንዲጽፉ መርቷቸዋል። እንዲሁም መንፈስ ቅዱስ ደራሲያኑ መጽሐፎቻቸውን በልዩ መንገድ እንዲያደረጁ ፈቅዷል። ይህም ሆኖ መንፈስ ቅዱስ የተለያዩ ስልቶችን እየተጠቀመ፣ በሁሉም ዘመን የሚኖሩ ሰዎች እንደ እግዚአብሔር ቃል የሚጠቀሙባቸውን እውነቶች እንዲያስተላልፉ ተቆጣጥሯቸዋል።

ማቴዎስ ቁጭ ብሎ ስለ ክርስቶስ የቻለውን ያህል ታሪክ ለመጻፍ አልሞከረም። ነገር ግን ክርስቲያኖችና ክርስቲያን ያልሆኑ ወገኖች ሊያውቋቸው የሚገቧቸውን ታሪኮች በጥንቃቄ መርጧል። እነዚህን ታሪኮች ያዋቀረው ደግሞ በጊዜ ቅደም ተከተላቸው ሳይሆን፣ በተለየ መንገድ ነበር። ብዙ ምሑራን ማቴዎስ አይሁዶች እጅግ የተቀደሱ የብሉይ ኪዳን ክፍሎች አድርገው የሚመለከቷቸውን የሙሴን መጻሕፍት ተከትሎ፣ መጽሐፉን በአምስት ክፍሎች እንዳደራጀ ያምናሉ። ማቴዎስ በአምስት የተለያዩ የማስተማሪያ ክፍሎች፣ ላይ አተኩሯል (ማቴ. 5-7፣ 10፣ 13፣ 18፣ 24-25)። እነዚህ አምስት የትምህርት ክፍሎች «ክርስቶስ ይህን በፈጸመ ጊዜ» በሚሉ ቃላት ይጠቃለላሉ (ማቴ. 7፣ 28፤ 11፣ 1፤ 13፣ 53፤ 19፣ 1፤ 26፣ 1)። የክርስቶስ ታሪኮች የተደራጁት የክርስቶስን ትምህርት ለማስተዋወቅ ነው።

የማቴዎስ ወንጌል አስተዋጽኦ

የማቴዎስን ወንጌል አስተዋጽኦ ማዘጋጀት የሚቻልባቸው የተለያዩ መንገዶች ሲኖሩ፣ ከእነዚህ መካከል አንዱ ክርስቶስ ያገለገለባቸውን አገሮች መከተል ነው።

1. የክርስቶስ መወለድና ለአገልግሎት መዘጋጀት (ማቴ. 1፡1-4፡16)
2. የክርስቶስ አገልግሎት በገሊላ (ማቴ. 4፡17-14፡12)
3. የክርስቶስ አገልግሎት ከገሊላ ውጭ (ማቴ. 14፡13-17፡20)
4. የክርስቶስ የመጨረሻ አገልግሎት በገሊላ (ማቴ. 17፡21-18፡35)
5. የክርስቶስ አገልግሎት በይሁዳና ጵሪያ (ማቴ. 19-20)
6. ክርስቶስ ከመስቀሉ በፊት የፈጸመው የመጨረሻው ሳምንት አገልግሎት (ማቴ. 21-27)
7. የክርስቶስ ትንሣኤ (ማቴ. 28)

ሦስተኛ ቀን፡-

ማቴዎስ 1-4

14ኛ ጥያቄ፡- ተራ ደብዳቤን የምናነብበትና የምንገነዘብበት መንገድ፡ ከቅድያዊ ጽሑፍ የሚለየው እንዴት ነው?

ወንጌላትን እንዴት መረዳትና መተርጎም ይቻላል?

የተለያዩ የሥነ ጽሑፍ ዐይነቶች በተለያዩ መንገዶች ይተረጎማሉ። ለምሳሌ፡ ተምሳሌታዊ ቋንቋን የሚከተል ግጥም በተራ ቃላት ከሚጻፍ ደብዳቤ ጋር ተመሳሳይ አይደለም። ከአንድ ጓደኛችን ደብዳቤ ቢደርስን «ለምና ወርቁን» መለየት ሳያስፈልገን ከጓደኛችን ጋር አፍ ለአፍ እንደምንነጋገር ሁሉ በቀላሉ ልናነበው እንችላለን። ቅኔን እንደ ደብዳቤ ካነበብን ጥልቅ ምሥጢሩን እናጣዋለን። ስለሆነም የመጽሐፉን መልእክት በቅጡ ለመረዳት፡ የጽሑፉን ዐይነት ለይቶ ማወቅና የዚያን ዐይነት ሥነ ጽሑፍ ለመረዳት የሚቻልበትን መንገድ መገንዘብ ይኖርብናል።

የመጽሐፍ ቅዱስም ሁኔታ እንደዚሁ ነው። ምንም እንኳ መንፈስ ቅዱስ በመጽሐፍ ቅዱስ ውስጥ ስሕተቶች እንዳይከሰቱ ቢቆጣጠርም፡ ጸሐፊዎቹ የእግዚአብሔርን ቃል ለመግለጽ የተለያዩ የሥነ ጽሑፍ ስልቶችን እንዲጠቀሙ ፈቅዶላቸዋል። ጳውሎስ የጻፋቸው መልእክቶች ደብዳቤዎች ናቸው። ምሑራን የሐዋርያው ዮሐንስን ራእይ «አቡቀለምሲሳዊ ሥነ ጽሑፍ» ብለው ይጠሩታል። በኋላ ስለዚህ ዐይነቱ ሥነ ጽሑፍ በሰፊው እናጠናለን።

ለመሆኑ አራቱ ወንጌላት ምን ዐይነት ሥነ ጽሑፍ ናቸው። ምናልባት ለዚህ ጥያቄ መልስ የሚሆነው አራቱ ወንጌላት ትምህርተ ታሪክ ናቸው የሚለው ይሆናል። ወንጌላትን በምናጠናበት ጊዜ ልናጤናቸው የሚገቡ ሁለት ነገሮች አሉ።

በመጀመሪያ፡ ወንጌላት ታሪክ መሆናቸውን ማስታወስ አለብን። ማቴዎስ፡ ማርቆስ፡ ሉቃስና ዮሐንስ ታሪክን አልጀመሩም፤ እውነተኛ ታሪካዊ ሁኔታዎችን ነው የዘገቡት። ኢየሱስ ወደዚህ ምድር መጥቶ ያለ ሥራ አልኖረም። ተአምራትን ሠራ። በወንጌላቱ ውስጥ የተጠቀሱትን ነገሮች አስተማረ። መጽሐፍ ቅዱስ የእግዚአብሔር ቃል ነው። በተአምራት የማያምኑ ምሁራን፡ አራቱ ወንጌላት ልብ ወለድ ፈጠራዎች እንደሆኑ ይናገራሉ። ነገር ግን እኛ ከርስቲያኖች መጽሐፍ ቅዱስ የእግዚአብሔር ቃል እንደሆነና በውስጡም የሚገኘው አሳብ ሁሉ እውነት መሆኑን የማይቀበል አሳብ ማስተናገድ የለብንም።

15ኛ ጥያቄ፡- አራቱ ወንጌላት እውነተኛ ታሪኮች መሆናቸውን አጥብቆ ማመን ለምን ያስፈልጋል?

ሁለተኛው፡ ጸሐፊዎቹ ሰዎችን በታሪኮች አማካይነት ለማስተማር እየሞከሩ ነበር። በሌላ አነጋገር፡ በሁለተኛ ደረጃ ትምህርት ቤቶች ከምናጠናቸው የታሪክ መጻሕፍት በተቃራኒ፡ የተመረጡት ታሪኮችና የቀረቡበት ሁኔታ ያዘጋጀው ሰዎች እንዴት ከክርስቶስ ጋር እንደሚቀራረቡ

ለማስተማር ነበር። በአጠቃላይ የወንጌል ጸሐፊዎች ሁለት ነገሮችን ለማከናወን ይፈልጉ ነበር።

ሀ) ወንጌላት የክርስቶስን ማንነት ለማብራራት ሞክረዋል። ክርስቶስ ተራ የታሪክ ተዋናይ ሳይሆን፤ ለዓለም ኃጢአት የሞተ አምላክ ነው። እርሱ በምድር ላይ ከኖሩት ሰዎች ሁሉ የተለየ ነበር። እርሱ ለሰው ኃጢአት በመሠዋቱ፤ የወንጌሉ ጸሐፊዎች የሆኑ ሰዎች ክርስቶስን ማወቅና ማመን እንዳለባቸው ተገንዝበው ነበር።

ለ) የመጀመሪያዎቹ አራት የአዲስ ኪዳን መጻሕፍት፤ ለክርስቲያኖች የክርስቶስ ተከታይ መሆን ማለት ምን እንደሆነ ያስተምራሉ። ክርስቶስ ሞቶ ተነሥቷል። ስለሆነም አሁን ሕያው ነው። በአምላክነቱ ተስግዶለታል። ክርስቶስ እንደተናገረው፤ እርሱ ለዘላለም ከእኛ ጋር ነው። ስለሆነም የክርስቶስ ተከታይ ነኝ ማለት እርሱ በሥጋ የተገለጠና ለኃጢአታችን የሞተ አምላክ መሆኑን መቀበል ነው። በተጨማሪም ከእርሱ ጋር ግንኙነት መመሥረት ማለት ነው። ለማቴዎስና ለሌሎች ደቀ መዛሙርት እንደታየው ለእኛ አሁን በአካል ላይታየን ይችላል። ይሁንና እርሱ አሁንም አዳኞችንና ወዳጆችን ሆኖ አብሮን ይኖራል። የክርስቶስ ተከታይ ማለት ያስተማረንን በሥራ ላይ ለማዋል መወሰን ማለት ነው። የክርስቶስ ተከታይ የሆነ ሰው የእርሱን ዐይነት ባሕርይና ተግባር ሊያሳይና ስለ ክርስቶስ ለሌሎች ሊመሰክር ይገባዋል።

16ኛ ጥያቄ፡- ሀ) ከላይ በ«ሀ» እና በ«ለ» ሥር የቀረቡት አሳቦች ለክርስቲያኖች ጠቃሚ የሚሆኑት ለምንድን ነው? ለ) ቤተ ክርስቲያንህ እነዚህን እውነቶች ለምእመናኛት በተለይም ለአዳዲስ ክርስቲያኖች የምታስተምረው እንዴት ነው?

17ኛ ጥያቄ፡- ማቴ. 1-2 አንብብ። ሀ) ማቴዎስ የክርስቶስ የዘር ሐረግ በመዘርዘር ለማስተላለፍ የፈለገው ትምህርት ምንድን ነው? ለ) በክርስቶስ ሕይወት ውስጥ ለማቴዎስ አስፈላጊ ዓመታት የትኞቹ ነበሩ? ሐ) በማቴ. 1፡1-17 የተጠቀሰውን የክርስቶስ የትውልድ ሐረግ በሉቃስ 3፡23-38 ከቀረበው ገለጻ ጋር በማነጻጸር ልዩነቱን አስረዳ።

(ማስታወሻ፡- የማቴዎስን ወንጌል ለአያሌ ሳምንታት የምናጠና ቢሆንም፤ የተቀሩትን ተመሳሳይ ወንጌላት ብዙም ጠለቅ ብለን አንመለከትም።)

የዳዊት ልጅ፤ የክርስቶስ የዘር ሐረግ (ማቴ. 1፡1-17)

የቅድመ አያቶችህን ስም ወደ ኋላ ተመልሰህ ምን ያህል ልትቆጥር ትችላለህ? አምስት ወይስ? ሰባት ትውልዶች? በኢትዮጵያ ብዙ ሰዎች የዘር ግንዳቸውን ቢያንስ እስከ ሰባት የዘር ሐረግ ይቆጥራሉ። ለኢትዮጵያውያን የዘር ሐረግ መቁጠር አስፈላጊ ቢሆንም፤ ለአይሁዶች ግን ከዚያ የበለጠ አስፈላጊ ነበር። አንድ አይሁዳዊ የዘር ሐረጉን የአይሁዶች አባት እስከሆነው አብርሃም ድረስ መቁጠር መቻል አለበት። በተለይም አንድ አይሁዳዊ የተስፋ ቃል የተገባለትን ነቢይ ያህል ታላቅ ሥልጣን ለመያዝ ከፈለገ፤ ይህንን ማድረግ ወሳኝ ነው። በብሉይ ኪዳን በተለይም አስፈላጊ ግለሰቦችና የቤተሰብ

መስመሮች በሚመሠረቱበት ጊዜ፡ የዘር ሐረጎችን በተደጋጋሚ እናገኛለን። በዘፍጥረት መጽሐፍ፡ ከአዳም እስከ ኖሳ ልጆች ድረስ የአይሁዶች የዘር ሐረግ በጥንቃቄ ተዘርዝሯል (ዘፍጥ. 5)። በተመሳሳይ ሁኔታ፡ የሊቀ ካህናቱ የአደን የዘር ሐረግ ተዘርዝሯል (ዘጥል. 3፡1-4)። በኋላም፡ የንጉሥ ዳዊት የዘር ሐረግ ተገልጾል (ሩት 4፡13-21)።

ስለሆነም ማቴዎስ ክርስቶስ እውነተኛ አይሁዳዊ ብቻ ሳይሆን፡ የንጉሥ ዳዊት ሕጋዊ የዘር ሐረግ መሆኑንም ጭምር በመግለጽ ወንጌሉን ይጀምራል። ይህም ክርስቶስ በብሉይ ኪዳን ትንቢት የተነገረለት መሢሕ ለመሆን ከሚያስፈልጉ ዐበይት መመዘኛዎች አንዱን እንዳሟላ ያሳያል። እርሱ የዳዊት የዘር ሐረግ የሆነ አይሁዳዊ ነበር። ከዚህ የዘር ሐረግ የሚከተሉትን ነጥቦች ልንመለከት እንችላለን።

1. ማቴዎስ የዘር ሐረጉን የጀመረው የአይሁዶች አባት ከሆነው ከአብርሃም ነው። ይህም ክርስቶስ ንጹሕ አይሁዳዊ እንደሆነ ያሳያል። ሉቃስ ፍጹም ሰው በሆነው ክርስቶስ ላይ በማተኮር፡ የዘር ሐረጉን ከአዳም ይጀምራል።

2. በመጀመሪያው ወንጌል ውስጥ የቀረቡት የዘር ሐረጎች በሦስት የ14 ትውልዶች ተመድበው ተከፍለዋል። ከንጉሥ ዳዊት በፊት 14 የዘር ሐረጎች ሲዘረዘሩ፡ ከዳዊት እስከ ባቢሎን ምርኮ 14፡ እንዲሁም ከምርኮው እስከ ክርስቶስ ድረስ 14 ትውልዶች ተዘርዝረዋል (ማቴ. 1፡17 እንብብ)። ማቴዎስ በመሢሕነቱ ላይ በማተኮር፡ ኢየሱስን ለማመልከት «ክርስቶስ» የሚለውን ስም ብቻ ይጠቀማል።)

3. «አባት» የሚለው ቃል ወላጅ ባልሆነ መንገድ ገብቶአል። በአንዳንድ ሁኔታዎች ቃሉ «የዘር ሐረግ» የሚል ፍች ነበረው። ምክንያቱም ማቴዎስ በዝርዝሩ ውስጥ አያሌ ትውልዶችን ዘሏል። (ለምሳሌ፡ ማቴዎስ ኢዮራም ያዝያን እንደ ወለደ ገልጾአል። በ2ኛ ዜና 21፡4-26፡23 ግን ከኢዮራም በኋላ አሃዚያ፡ ኢዮአስ፡ አሜስያስና ያዝያን እንደሚመጡ እንመለከታለን።)

4. ማቴዎስ በዳዊት የዘር ሐረግ ውስጥ የገቡትን አራት የተለዩ ሴቶች ዘርዝሯል። የመጀመሪያዋ ይሁዳን የወለደችው ትዕማር የምትባል ከነዓናዊት ናት። ሁለተኛይቱ በኢያሪኮ ከተማ ውስጥ ሰላዮችን የሸሸገችው ረዓብ ናት። ሦስተኛዋ በዔዝን አግብታ የንጉሡ ዳዊት አያት ለመሆን የቻለችው ሞዓባዊቷ ሩት ናት። የመጨረሻዋ፡ ዳዊት ዝሙት የፈጸመበት የአሪዮን ሚስት ናት። ማቴዎስ እነዚህን አራት ሴቶች ብቻ የጠቀሰው ለምንድን ነው? ማቴዎስ የእግዚአብሔር በረከት በጸጋ እንጂ፡ አንድ ሰው የትክክለኛ ቤተሰብ አባል ስለሆነ ብቻ የሚያገኘው ነገር እንዳልሆነ ለማመልከት ፈልጎ ይሆን? ምናልባትም ደግሞ ይህ እግዚአብሔር አሕዛብን ወደ ቤተሰቡ ለመቀላቀል ፈቃደኛ መሆኑን የሚያመለክት ይሆናል። ማቴዎስ ከሚያስተምረን ነገሮች አንዱ፡ እግዚአብሔር ለአሕዛብም ለአይሁዶችም እኩል ዕቅድ እንዳለው ነው።

5. የማቴዎስ የዘር ሐረግ የዮሴፍን አቅጣጫ ሲከተል፤ የሉቃስ ግን የማርያምን ይከተላል። ማቴዎስ ክርስቶስ ከዮሴፍ ጋር የነበረውን ግንኙነት የገለጸው በጥንቃቄ ነበር። ዮሴፍ የማርያም ባል ነበር። ነገር ግን የክርስቶስ አባት አልነበረም። ምንም እንኳን በሚገባ የማያውቁት ሰዎች አባቱ እንደሆነ ቢያስቡም። ዮሴፍ የክርስቶስ ሕጋዊ አባት እንጂ ሥጋዊ አባቱ አልነበረም።

በአይሁድ ባህል ሕጋዊ መብቶች የሚተላለፉት በወንዱ እንጂ በሴቷ የዘር ሐረግ አልነበረም። ይህ ግለሰቡ ሥጋዊ አባት ባይሆንም እውነት ነበር። ስለሆነም በሕጋዊ ገጽታው ዳዊታዊ መብቶች ወደ ክርስቶስ የሚተላለፉት በዮሴፍ እንጂ በማርያም በኩል አልነበረም። እንግዲህ ክርስቶስ የዮሴፍ ሕጋዊ ልጅ ባይሆን ወይም ዮሴፍ የዳዊት የዘር ሐረግ ባይሆን ኖሮ፤ እንደ ዳዊት ልጅ ወደ ዳዊት ዙፋን ለመውጣት መብት አይኖረውም፤ ደግሞም መሢሕ ለመሆን አይችልም ነበር። ማርያም ከዳዊት ወገን መሆኗ ብቻ በቂ አልነበረም።

6. የማቴዎስ ወንጌል የዳዊትን የዘር ሐረግ በሰሎሞንና በገዢ ነገሥታት በኩል ይዘረዝራል። ሉቃስ የዳዊትን የዘር ሐረግ የተከተለው ካልነገሡት የዳዊት ልጆች አንዱ በሆነው በናታን በኩል ነበር። ይህ የሆነው ለምንድን ነው? አንዳንድ ምሑራን ክርስቶስ ሁሉም የመሢሕነቱን መመዘኛዎች እንዳሟላ የሚያስረዱ በመሆናቸው፤ ሁለቱም የዘር ሐረጎች አስፈላጊዎች መሆናቸውን ይናገራሉ። በብሉይ ኪዳን ውስጥ እግዚአብሔር የኢዮአቄም ዘሮች በእስራኤል ላይ እንዳይነግሡ ረግሟቸው ነበር (ኤር. 22:24-30)። ማቴዎስ የክርስቶስን የዘር ሐረግ በኢዮአቄም በኩል ዘርዝሯል (ኢዮንያን ማቴ. 1:11)። ስለሆነም፤ ምንም እንኳን ክርስቶስ ከኢዮአቄም የሚወስደው ሕጋዊ የመግዛት መብት ቢኖረውም፤ የእግዚአብሔር ርግማን የኢዮአቄም ቀጥተኛ ትውልዶች በመሢሕነት እንዳይገዙ ይከለክል ነበር። ነገር ግን ክርስቶስ ከኢዮአቄም የተቀበለው ሕጋዊ የመግዛት መብትን ብቻ ሲሆን፤ የኢዮአቄም ቀጥተኛ ትውልድ አልነበረም። ከድንግል በመወለዱ ምክንያት ክርስቶስ ከናታን ትውልድ ወገን ነበር። ይህም ክርስቶስ በእርግማኑ ሥር ሳይደመር በመሢሕነት የማገልገል መብት አግኝቷል።

18ኛ ጥያቄ፡- ይህ እግዚአብሔር ለዳዊት ልጅ ለመሢሔ የወጠናቸው ዕቅዶች በመሉ መግላታቸውን እንዴት ያሳየናል?

የንጉሡ የኢየሱስ ልደት (ማቴ. 1:18-2:12)

የክርስቶስን ልደት የሚገልጹ ወንጌላት ሁለት ብቻ ናቸው። ከእነዚህ ሁለቱ መካከል፤ ሉቃስ ስለ ክርስቶስ ልደት ሰፊ ምርምር አካሂዷል። ሉቃስ የክርስቶስን ልደት ከማርያም እይታ አንጻር ሲመለከት፤ ማቴዎስ ግን ከዮሴፍ እይታ አንጻር ይመለከታል።

የክርስቶስ ልደት የሆነው ዮሴፍና ማርያም ተጫውተው ባሉበት ወቅት ነበር። እንደ ኢትዮጵያ ሁሉ፤ የአይሁድ መተጫጫት ከፍተኛ ትኩረት የሚሰጣቸው ጉዳዮች ስለ ነበሩ፤ መቋረጥ የሚችሉት በፍች ነበር።

በሚተግረውበት ወቅት ማርያም «በመንፈስ ቅዱስ ፀንሳ ተገኘች» (ማቴ. 1:18)።

19ኛ ጥያቄ፡- ሀ) እርጭኛህ ያረገዝሁት ከሌላ ወንድ ሳይሆን ከመንፈስ ቅዱስ ነው ብትሉህ ምን ትላታለህ? ለ) ለዮሴፍ ማርያምን ማመኑ ምን ያህል ከባድ ነበር?

ማርያም ስለሆነው ነገር ለዮሴፍ ገልጻለት ይሆናል። ስለዚህ የተጠቀሰ ነገር የለም። ነገር ግን ዮሴፍ በሆነ መንገድ ደርሶበታል። ነገር ግን ዮሴፍ የዋህ ሰው ስለ ነበር፣ ከሌላ ወንድ ለማርያም በይፋ ሊወቅሳት አልፈለገም። ስለሆነም ለእርሷ ሳይነግራት በሰውር ሊተዋት አሰበ። እግዚአብሔር ግን ማርያም በትክክል ከመንፈስ ቅዱስ እንደፀነሰች ለዮሴፍ ለመንገር መልእክት ላከ። ማርያም ከሌላ ሰው ጋር አላመነዘረችም ነበር። ምንም እንኳን ማርያም በማርግሂ ቢቀልዱባትም፣ ዮሴፍ እግዚአብሔርን ታዝዞ ማርያምን ወሰዳት። ነገር ግን የበኩር ልጇን እስከተወለድ ድረስ ወሲባዊ ግንኙነት አላደረጉም። ይህም ብዙ ካቶሊኮችና እርቶዶክሶች ከሚያምኑት ባሻገር ቢሆንም፣ ዮሴፍ ከማርያም ጋር ወሲባዊ ግንኙነት እንዳደረገና ከክርስቶስ ልደት በኋላ አያሌ ልጆችን እንደወለዱ ያመለክታል።

እግዚአብሔር በዚህ መሢሔን ወደ ዓለም በመላኩ ሂደት ማርያምን ብቻ ሳይሆን ዮሴፍንም አክብሯል። እንደ ባልና የቤት ራስ ሁሉ፣ እግዚአብሔር ዮሴፍ ለልጁ ስም እንዲያወጣ መብት ሰጠው። ለክርስቶስ ስም በማውጣቱ፣ ዮሴፍ ሕጋዊ አባትነቱን እያረጋገጠ ነበር። እግዚአብሔር ዮሴፍ ልጁን «ኢያሱ» (ዕብራዊ ስም) ወይም «ኢየሱስ» (ግሪካዊ ስም) ብሎ እንዲጠራ ነገረው። የሁለቱም ስሞች ፍች «እግዚአብሔር ደኅንነት ነው» የሚል ነው። ይህም የመሢሔ ቀዳሚ ተግባር ድል ነሺ ንጉሥ መሆን ሳይሆን፣ አዳኝ እንደሆነ የሚያመለክት ነው። ክርስቶስ «ሕዝቡን ከጋጢአታቸው የሚያድን» መንፈሳዊ አዳኝ እንጂ ፖለቲካዊ ነፃ አውጪ እንዳልሆነ ማቴዎስ ገልጾል።

ማቴዎስ፡ የድንግሊቱ መውለድና የክርስቶስ ልደት ዝርዝር ጉዳዮች ሁሉ፣ በእግዚአብሔር በጥንቃቄ እንደታቀዱና በብሉይ ኪዳን እንደተተነበዩ አስረድቷል። ማርያም በሚያስደንቅ መንገድ ከመንፈስ ቅዱስ ፀንሳ ስለ ወለደች፣ ኢየሱስ ሰውም አምላካም ሆኗል። ይህም እርሱ ብቻ «አማኑኤል» ማለትም እግዚአብሔር ከእኛ ጋር ሆኖአል (ኢሳ. 7:14)። በብሉይ ኪዳን እግዚአብሔር የክብር ደመናውን በሰዎች መካከል ያኖረ ሲሆን፣ አሁን ግን እግዚአብሔር ሰው ሆኖ በሰዎች መካከል አድሯል። ክርስቶስ ወደ ሰማይ ከመመለሱ በፊት፣ ለደቀ መዛሙርቱ አሁንም አማኑኤል እንደሚሆን፣ ማለትም እስከ መጨረሻው አብሯቸው እንደሚሆን ገልጾል። (ማቴ. 28:18-20 አንብብ)። ማቴዎስ ክርስቶስ የብሉይ ኪዳንን ትንቢት በመፈጸም በቤተሰቡም እንደ ተወለደ ተናግሯል።

ለአይሁዶች እግዚአብሔር ለአሕዛብም ዕቅድ እንዳለው ማቴዎስ አመልክቷል። እንዲሁም መጀመሪያ ክርስቶስን ያከበሩትና ያመለኩት ሰብዓ ሰገል መሆናቸውን ገልጾል። ማቴዎስ እነዚህ ሰብዓ ሰገል ከየት እንደ መጡ ወይም ስንት እንደሆኑ አልጠቀሰም። በክርስትና ትውፊት ሦስት ሰዎች

እንደሆኑ የሚታመነው ካበረከቱት ሰጦታ በመነሣት ነው። ለእነዚህ ሰዎች የተሰጠው የግሪክ ስያሜ «ማጂ» (magi) የሚል ነው። ማጂ የልዩ ሃይማኖታዊ ሰዎች ቡድን ሲሆን፤ ብዙ ምሑራን ከፋርስ ወይም ከሳውዲ ዓረቢያ እንደ መጡ ያምናሉ። እነዚህ ሰዎች በከዋክብት ጥናት ይካኑ እንጂ፤ ስለ እግዚአብሔርም በቂ ግንዛቤ የነበራቸው ይመስላል። ያዩት አዲስ ኮከብ ለአይሁዶች ልዩ ንጉሥ እንደ ተወለደ የሚያመለክት መሆኑን የተረዱ ይመስላል። ለመስገድ መፈለጋቸው ደግሞ ይህ ንጉሥ ከተራ ንጉሥ በላይ መሆኑን እንደ ተገነዘቡ ያሳያል። የአይሁዶች መዲና ወደሆነችው ኢየሩሳሌም እስኪደርሱ ድረስ ለብዙ ወራት ኮከቡን ተከትለው ተጓዙ። ንጉሡ በቤተ መንግሥት ይወለዳል ብለው ስለ ገመቱ፤ ወደ ንጉሥ ሄሮድስ ሄደው አዲስ ስለ ተወለደው ንጉሥ ጠየቁ።

ቀደም ሲል ዙፋኔን ይነጥቁብኛል በሚል ስጋት ከቤተሰቡ አባላት መካከል ብዙ ሰዎችን የፈጀው ንጉሥ ሄሮድስ፤ ይህን ሲሰማ ደንገጠ። በመጀመሪያ፤ የአይሁድ ሃይማኖት መሪዎችን ሰብስቦ ጠየቃቸው። እነዚህ ሰዎች በብሉይ ኪዳን እንደተነገረው መሢሔ ከኢየሩሳሌም ሰባት ኪሎ ሜትር ወጣ ብላ በምትገኘው በቤተልሔም እንደሚወለድ ያውቁ ነበር። ሄሮድስ ያለበትን ስፍራ አይተው እንዲነግሩት በማዘዝ ሰብዓ ሰገልን ወደ ቤተልሔም ላካቸው። ምንም እንኳ ሄሮድስ ሕጻኑን ንጉሥ ለማክበር እንደፈለገ ቢነግራቸውም፤ እውነተኛ ፍላጎቱ ግን ሕጻኑን መግደል ነበር። ኮከቡ እንደገና ለሰብዓ ሰገል ተገልጦ፤ ኢየሱስ ወደነበረበት ወደ ቤተልሔም መራቸው።

ማቴዎስን ከሉቃስ ትረካ ጋር በማነጻጸር እንደምንገነዘበው፤ ኢየሱስ ከተወለደ የተወሰነ ጊዜ አልፎ ነበር። በዚህ ጊዜ ኢየሱስ ከተወለደበት ግርግም ወደ ቤት ተዛውሮ ነበር። ይህም የዘመድ ቤት ወይም እነዮሴፍ የተከራዩት ቤት ሳይሆን አይቀርም። ኢየሱስ ከተወለደ ምን ያህል ጊዜ እንዳለፈ አናውቅም። ሄሮድስ ከሰብዓ ሰገል ኮከቡ መጀመሪያ የታየበትን ጊዜ ተረድቶ እስከ ሁለት ዓመት የሆናቸውን ሕጻናት ሁሉ ስለ ገደለ፤ ኢየሱስ ከተወለደ ሁለት ዓመታት ሳይሞላው አይቀርም ተብሎ ይገመታል። ሰብዓ ሰገል ስጦታዎችን በመስጠትና እንደ አምላክ በማምለክ ክርስቶስን አክብረውታል።

እግዚአብሔርም ለሰብዓ ሰገል ያዩትን ለሄሮድስ ሳይናገሩ ወደ አገራቸው እንዲመለሱ አድርጓል። በዚህ ታሪክ ማቴዎስ እግዚአብሔር የአይሁዶች ብቻ አምላክ እንዳልሆነና አሕዛብም የዕቅዱ አካል መሆናቸውን አመልክቷል። ክርስቶስ መሢሕ እንደሆነ በመጀመሪያ ከተገነዘቡት ሰዎች አንዳንዶቹ አሕዛብ ነበሩ። የአይሁድ ሃይማኖት መሪዎች ክርስቶስን አንቀበለውም ቢሉም፤ የአሕዛብ ሃይማኖት መሪዎች ግን ሰግደውለታል። ዓለም ስለ እነርሱ ምንም ዐይነት አመለካከት ቢኖረውም ወንጌሉን ብዙውን ጊዜ እናውቃለን ከሚሉት የተሰወረው እውነት ልባቸውን ለከፈቱት ተገልጧል።

20ኛ ጥያቄ፡- እግዚአብሔር ብዙውን ጊዜ ዓለም የሚንቃቸውን እየመረጠ፤ ታላላቆች ነን ብለው በማሰብ በዕውቀታቸው ወይም በሥልጣናቸው የሚኮራሩትን ሰዎች እንዴት እንደሚገኝ ምሳሌዎችን ጥቀስ።

ከመሢሐ ታሪክ በስተጀርባ መንፈሳዊ ውጊያ አለ። ሰይጣን መሢሐን ለማጥፋት ፈልጎ ነበር። ይህንንም ያደረገው በዓለም ላይ ያለውን ኃይሉን እንደሚሸርበት ስለ ተገነዘበ ነበር። እግዚአብሔር ግን ልጁ ዕቅዶቹን ፈጽሞ፣ በመስቀል ላይ እንዲሞት ወስኖ ነበር። ስለዚህ ሰይጣን ኢየሱስን ለመግደል በሄሮድስ ልብ ውስጥ ያሴር እንደነበረ እግዚአብሔር በመገንዘብ፣ የሴፍ በመጀመሪያ ወደ ግብፅ ይዞት እንዲወርድ ከዚያም ወደ ናዝሬት ይዞት እንዲመለስ አዘዘው። ከዚያም ሄሮድስ ወደ ቤተልሔም ተጉዞ እስከ ሁለት ዓመት ዕድሜ የሆናቸውን ሕጻናት ሁሉ አስገደለ። ይህም ሰብዓ ሰገል ኢየሱስን ለማየት የመጡት ቢያንስ ከአንድ ዓመት ተኩል እስከ ሁለት ዓመት በሆነው ጊዜ ሳይሆን አይቀርም ወደሚል ድምዳሜ ይመራናል።

በክርስቶስ ልደት ዙሪያ በተከናወኑት በእነዚህ ክስተቶች ሁሉ፣ የእግዚአብሔር እጅ እንደ ነበረበት ማቴዎስ ያውቅ ነበር። የሕጻናቱ መገደል፣ የክርስቶስ ከግብፅና በኋላም ከናዝሬት መምጣት፣ በብሉይ ኪዳን ውስጥ ተተንብዮአል።

21ኛ ጥያቄ፡- ሀ) ከእነዚህ ታሪኮች፣ የታሪክ ጌታ ስለሆነው ልዑል አምላክ ምን መማር እንችላለን? ለ) እግዚአብሔር በሕይወታችን ውስጥ ነገሮችን ሁሉ መቆጣጠሩ እንዴት ሊያበረታታን ይገባል?

አራተኛ ቀን፡- ኢየሱስ ለይፋዊ አገልግሎቱ ተዘጋጀ (ማቴ. 3:1-4:11)

22ኛ ጥያቄ፡- ሚሊ. 4:1-6፤ ኢሳ. 40:3 አንብብ። በእነዚህ ጥቅሶች ውስጥ የሚገኙ ትንቢቶች ምንድን ናቸው? እንዴትስ ተፈጸሙ?

23ኛ ጥያቄ፡- ማቴ. 3:1-4:11 አንብብ። እነዚህ ጥቅሶች ስለ ክርስቶስ ምን ያስተምሩናል?

ሀ. መጥምቁ ዮሐንስ (ማቴ. 3:1-12)

ማቴዎስ የክርስቶስን ታሪክ የቀጠለው ከሠላሳ ዓመት በኋላ ነበር። ማቴዎስ የክርስቶስን ይፋዊ አገልግሎት የጀመረው፣ ከክርስቶስ በፊት መጥቶ ሰዎችን ለእምነት ስለሚያዘጋጀው ነቢይ በአጭሩ በመግለጽ ነበር። ከዚያም ክርስቶስ የእግዚአብሔር አዳኝና ሊቀ ካህናት እንዲሆን ያዘጋጁትን ሁለት ክስተቶች ገልጾአል።

በብሉይ ኪዳን ውስጥ እግዚአብሔር ከመሢሐ በፊት መንገድ ጠራጊ ነቢይ እንደሚላክ ለአይሁዶች ነግሯቸው ነበር። የብሉይ ኪዳን የመጨረሻው የእግዚአብሔር ነቢይ የሆነው ሚልክያስ ይህን ነቢይ «ኤልያስ» ብሎታል። ይህም ነቢዩ ከኤልያስ ጋር በሚመሳሰል መንገድ እንደሚመጣ ያሳያል። ከሚልክያስ እስከ መጥምቁ ዮሐንስ ድረስ ለ400 ዓመት እግዚአብሔር ለሕዝቡ አልተናገረም ነበር። እግዚአብሔር በመንፈስ ቅዱስ የተመራ ምንም ዓይነት ነቢይ አልላከም ነበር። ከረጅሙ ዝምታ በኋላ ግን አንድ ዐይን የማይገባ ልብስ የለበሰ ግለሰብ ከበረሃ ወደ ምሥራቅ ኢየሩሳሌም ሲመጣ

ዝምታው አበቃ [መጥምቁ ዮሐንስ ቆዳ የለበሰውና አንበጣ የበላው የአይሁዶች ነቢያት ምሳሌ የሆነውን ኤልያስን ለመምሰል ነበር (2ኛ ነገ. 1:8)።] ስሙ ዮሐንስ ሲሆን፤ ልዩ ስሙ «መጥምቁ» የሚል ነበር። ይህም ሰዎች ሕይወታቸውን ለመለወጥና ለመሢሔ በተዘጋጀ ሁኔታ ለመኖር መወሰናቸውን ለማመልከት እንዲጠመቁ መጥራቱን ለማሳየት ነበር። እነዚህን ዐበይት እውነቶች ልብ አድርግ።

1. መጥምቁ ዮሐንስ ያስተላለፈው «የእግዚአብሔር መንግሥት ቀርባለችና ንስሐ ግቡ» የሚል ቀላል መልእክት ነበር። ብዙውን ጊዜ ንስሐ መግባት ማለት ለፈጸምነው በደል መጸጸት ብቻ ይመስለናል። ነገር ግን የግሪኩ ቃል፤ ከዚያ የጠለቀና አያሌ ነጥቦችን ያካተተ ነው።

ሀ. የፈጸምናቸውን ዝርዝር ኃጢአቶችና እግዚአብሔርንም ያልታዘዝናቸውን ነገሮች አምነን እንቀበላለን። አብዛኛውን ጊዜ ይቅርታ ስንጠይቅ አንድን ሰው መበደላችንን እየገለጽን ነው። ኃጢአታችን በእግዚአብሔር ላይ የሚፈጸም ዐመፅ መሆኑን እምብዛም አናጤንም። በዚህም ነው ብዙውን ጊዜ መጸጸታችንን ገልጸን ይቅርታ ብንጠይቅም፤ ተግባራችንን ግን የማንለውጠው።

24ኛ ጥያቄ፡- ሀ) ባለፈው ሳምንት የፈጸምኸውን ኃጢአት ጥቀስ። ይህ ኃጢአት የምትጸጸትበት ስሕተት ብቻ ሳይሆን፤ በእግዚአብሔር ፊት የዐመፅ ተግባር የሚሆነው እንዴት ነው? ለ) እያንዳንዱ ኃጢአት በእግዚአብሔር ላይ የሚፈጸም ኃጢአት እንደሆነ ብንገነዘብ፤ ይህ በኃጢአት ላይ ያለንን አመለካከት እንዴት ይለውጠዋል?

ለ. እውነተኛ ንስሐ የፈጸምነውን ድርጊት ብቻ ሳይሆን ጠቅላላ አኗኗራችንን የሚለውጥ ቁርጥ ውሳኔ የሚያካትት ነው። የግሪኩ ቃል ስለ ንስሐ የሚሰጠን አሳብ፤ ወደ አንድ አቅጣጫ ይሄድ የነበረ ሰው፤ ፊቱን አዙሮ በተቃራኒው አቅጣጫ መንዙን ያሳያል። ጠቅላላ የተግባር ለውጥ የሌለበት ንስሐ ሊባል አይችልም። የአይሁድ ሃይማኖት መሪዎች ባሕርያቸውን ሳይለውጡ ውጫዊ የንስሐ ተግባር ለመፈጸም በመፈለጋቸው፤ መጥምቁ ዮሐንስ ወቅሷቸዋል። «የእፋኝት ልጆች» ብሎ በመጥራት፤ ሃይማኖታዊያን ለመምሰል ቢሞክሩም፤ ጠቅላላ አኗኗራቸውን ሊለውጡና ፍጹም የተለየ አኗኗር ሊከተሉ እንደሚገባ ነግሯቸዋል። ሃይማኖተኛ መሆን ወይም ከትክክለኛው ነገድ ወገን (የአብርሃም ልጆች) መሆን ከእግዚአብሔር ጋር ትክክለኛ ግንኙነት እንዲኖራቸው አሳደረገም። ዮሐንስ፤ ንስሐ ሰዎች የቅድስና ሕይወት መኖራቸው ብቻ ሳይሆን፤ ለሌሎች መልካም ማድረግን እንደሚጫምር አስተምሯል።

25ኛ ጥያቄ፡- ሀ) ይህ የንስሐ አሳብ ብዙውን ጊዜ ለማመን ወይም የቤተ ክርስቲያን አባል ለመሆን ለሚፈልጉ ሰዎች ከምንነግራቸው የሚለየው እንዴት ነው? ለ) የደንገነት ወይም የይቅርታ ትምህርታችን፤ መጽሐፍ ቅዱስ ስለ ንስሐ የሚናገረውን ያንጸባርቅ ዘንድ እንዴት ሊለወጥ ይገባል?

ሐ. ዮሐንስ ከልባቸው ለመለወጥና ለመሢሑ መምጣት የሚያዘጋጅ ሕይወት ለመኖር የወሰኑት ሰዎች እንዲጠመቁ ነገራቸው። ምሁራን የጥምቀትን አሳብ ከየት እንዳመጣ ይከራከራሉ። ጥምቀት በአይሁድ ታሪክ የተለመደ ነገር ነበር። በመጀመሪያ፤ አንድ አሕዛብ አይሁዳዊ ለመሆን በሚፈልግበት ጊዜ ይጠመቅ ነበር። ሁለተኛው፤ የኤሴናውያን ማኅበረሰብ (ትምህርት 2፤ 4ኛ ቀን ተመልከት) አባል የሚሆን ሰው ሁሉ ይጠመቅ ነበር።

ጥምቀት ሁለት ዐበይት ዐላማዎች አሉት። በመጀመሪያ፤ አንድ ሰው አገሩን ለመለወጥና እግዚአብሔርን ለመከተል የሚፈልግ ማኅበረሰብ አባል ለመሆን መፈለጉን ያሳያል። ግለሰቡ በውስጣዊ ሕይወቱ ለመለወጥ መፈለጉን የሚያሳይ ይፋዊ ምስክርነት ነበር። ሁለተኛው፤ የግለሰቡን ውስጣዊ ንጽሕና የሚያመለክት ውጫዊ ምሳሌ ነበር። ውኃ መንፈሳዊ ቆሻሻንና ኃጢአትን ሊያስወግድ እንደማይችል አልጠፋቸውም ነበር። በብሉይ ኪዳን ካህናት እግዚአብሔርን ከማገልገላቸው በፊት በውኃ መታጠብ ያስፈልጋቸው ነበር። ይህም ኃጢአታቸውን በመናዘዝ መዘጋጀታቸውን የሚያመለክት ነበር። በተመሳሳይ መንገድ፤ ዮሐንስ የሚያጠምቃቸው ሰዎች ኃጢአታቸውን እንደ ተናዘዙና ሕይወታቸውን በእግዚአብሔር ፊት እንዳስተካከሉ ለማሳየት በውኃ ይታጠቡ ነበር።

26ኛ ጥያቄ፡- የአይሁዶች የጥምቀት ግንዛቤ፤ ከክርስቲያኖች ጋር የሚመሳሰለው ወይም የሚለያየው እንዴት ነው?

ቤተ ክርስቲያን በተመሠረተችበት ወቅት፤ ክርስቲያኖች የክርስቶስን ትእዛዝ ተከትለው ጥምቀትን ያካሂዱ ጀመር። በተጨማሪም ጥምቀት ክርስቲያኖች ክርስቶስን እንደ መሢሐቸው ለመከተል ሕይወታቸውን እንደ ሰጡት የሚያመለክት ይፋዊ እርምጃ ነበር። ሕይወታቸው ከኃጢአት እንደ ነጻ ያሳዩ ነበር። እንዲሁም አማኞቹ የክርስቲያኖች ማኅበር አካል መሆናቸውንና የቤተ ክርስቲያን ሙሉ አባላት ለመሆን መፍቀዳቸውን እያሳዩ ነበር። ጥምቀት ከክርስቶስ ሞትና ትንሣኤ ጋር መተባበራቸውንም የሚያሳይ ተግባር ነበር። ለአሮጌ ኃጢአታቸው ሞተው፤ ለአዲሱ ሕይወት ተነሥተዋል።

2. መጥምቁ ዮሐንስ «መንግሥተ ሰማይ» እንደ ቀረበች አውጀል። ከማቴዎስ ቁልፍ ሐረጎች አንዱ «መንግሥተ ሰማይ» የሚለው ነው። በመጽሐፉ ውስጥ 33 ጊዜ ያህል ጠቅሶታል። ይህ ሐረግ ማቴዎስ መጽሐፉን ለአይሁዶች እንደ ጻፈ ያመለክታል። ሌሎቹ ወንጌላት ትርጉሙን ለአሕዛብ ይበልጥ ግልጽ የሚያደርገውን «የእግዚአብሔር መንግሥት» የሚለውን ሐረግ ተጠቅመዋል። ቀደም ሲል እንደተመለከትነው፤ «መንግሥት» በአይሁዶችና በክርስቲያኖች ግንዛቤ መልክአ ምድራዊ አካባቢን አያመለክትም። ነገር ግን በአንድ ነገር ላይ ኃይልና ሥልጣን መቀዳጀትን ያመለክታል። ፍጥረት ሁሉ የእግዚአብሔር መንግሥት ነው። እግዚአብሔር በአንድ ሰው ልብ ውስጥ የሚገዛ ከሆነ፤ ያ የእርሱ መንግሥት ነው። [ለዚህ ነው ክርስቶስ የእግዚአብሔር መንግሥት በመካከላችሁ (በውስጣችሁ) ነች

ያለው (ማቴ. 17:21)። ወይም ደግሞ ይህ ክርስቶስ በቤተ ክርስቲያን ላይ መግዛቱን ሊያመለክት ይችላል። መንግሥት የሚለው ቃል አካባቢን ሊያመለክት የሚችለው ክርስቶስ በምድር ላይ የሚመሠረተውን የመጨረሻ መንግሥት በሚጠቅስበት ጊዜ ብቻ ነው።

ማቴዎስ ከእግዚአብሔር ይልቅ ሰማይ የሚለውን ስም የተጠቀመው አይሁዶች «እግዚአብሔር» (ጀሆቫ) የሚለውን ስም በቀጥታ ለመጥራት ስለሚፈሩ ነበር። በዘጸ. 20:1 መሠረት፤ ስሙን መጥራት እግዚአብሔርን እንዳላከበሩ ወይም እንዳቀለሉ ይሰማቸው ነበር። በተለይ በብሉይና በአዲስ ኪዳን መካከል በነበረው ጊዜ፤ አይሁዶች እግዚአብሔር ስሙን ካቃለልን ይፈርድብናል ብለው ስለሚፈሩ፤ ይህ እውነት በጣም አስፈላጊ ሊሆን በቅቷል። ስለሆነም የእግዚአብሔርን ስም ለመጥራት «የሰማይ አምላክ» የሚሉትን ዐይነት ሌሎች አገላለጾች ይጠቀሙ ነበር (ነህ. 1:4)። ለአይሁዶች «ሰማይ» የሚለው ቃል የእግዚአብሔር ምትክ ነበር። ስለሆነም ማቴዎስ «ሰማይ» ሲል እግዚአብሔር ማለቱ ነበር። ይህም መንግሥተ ሰማይ እና የእግዚአብሔር መንግሥት አንድ ዐይነት መሆናቸውን ያመለክታል።

3. መጥምቁ የሐንስ ስለ እግዚአብሔር የጊዜ ሰሌዳ ሙሉ ግንዛቤ አልነበረውም። በኋላ ኢየሱስ የሐንስ ባልጠበቀው መንገድ በመሥራቱ፤ መሢሔ አንተ ነህ ወይስ ሌላ እንጠብቅ? ብሎ ሲጠይቅ እንመለከታለን (ማቴ. 11:2-6)። የሐንስ የጠበቀው መሢሔ የሚገዛበትን ምድራዊ መንግሥት ሲሆን፤ ክርስቶስ መጀመሪያ የመጣው እንደ መንፈሳዊ ንጉሥ ነበር። ክርስቶስ ዳግም ተመልሶ ሲመጣ ንጉሣዊ አገዛዙ ይጀመራል። የእግዚአብሔር የፍርድ ጊዜ መድረሱ የየሐንስ መልእክት አካል ነበር። ከልባቸው ንስሐ ገብተው ሕይወታቸውን ለመለወጥ የማይፈልጉ ሰዎች ለእግዚአብሔር ፈጣን ፍርድ ይጋለጣሉ። ይህ በመጨረሻው ዘመን ይፈጸማል።

4. መጥምቁ የሐንስ ሰዎችን ለማዘጋጀት እንደ ተጠራና ይህንንም በትክክል እንደ ፈጸመ ተረድቷል። ሰዎችን ወደ ራሱ ለመሳብ በመሞከር ራሱንና ድርሻውን ከፍ ከፍ ከማድረግ ይልቅ፤ የሐንስ ከእርሱ ለሚበልጥ ሌላ አገልጋይ መንገድ እያዘጋጀ መሆኑን ተገንዝቦ ነበር። ስለሆነም መሢሔ ከእርሱ በኋላ እንደሚመጣ ለሕዝቡ አበሠረ። መጥምቁ የሐንስ ወደ መሢሔ በማመልከት ሁለት ዐበይት አገልግሎቶቹን ጠቅሷል።

በመጀመሪያ፤ መንፈስ ቅዱስን በመስጠት አገልግሎቱን እንደሚጀምር ገልጾአል። አይሁዶችና የጥንት ክርስቲያኖች ከመሢሔ መምጣት ዐበይት ምልክቶች አንዱ የመንፈስ ቅዱስ በሰዎች ሁሉ ላይ መውረድ እንደሆነ ያውቁ ነበር (ኢዩ.2:28-29 አንብቡ)። በብሉይ ኪዳን ዘመን መንፈስ ቅዱስ አገልግሎታቸውን ለማጽናት ሲል አንዳንድ ጊዜ ወደ አንዳንድ መሪዎች ይመጣ ነበር (መላ. 6:34)። አሁን የእግዚአብሔር ሕዝብ በሙሉ መንፈስ ቅዱስን ይቀበላሉ። በሐዋ. 2 ላይ እንደምናነበው መንፈስ ቅዱስ በደቀ መዛሙርቱ ላይ ሲወርድ፤ ይህ የኢየሱስ ትንቢት ፍጻሜ እንደሆነ ተገነዘቡ። ይህም የመጥምቁ የሐንስ የተስፋ ቃል ፍጻሜ ነበር።

ሁለተኛው፡ መሢሔ ተከታዮቹን በእሳት «ያጠምቃቸዋል»። አንዳንድ ክርስቲያኖች፡ ይህ በሐዋርያት ሥራ 2 ላይ በደቀ መዛሙርቱ ራሶች ላይ የተቀመጡትን የእሳት ልሳናት እንደሚያመለክት ያስባሉ። ብዙውን ጊዜ በመጽሐፍ ቅዱስ ውስጥ እሳት ከእግዚአብሔር ጋር ተያይዞ ስለተጠቀሰ (ለምሳሌ፡ ዘጸ. 3፡2-4)፤ እነዚህ ክርስቲያኖች እሳትን የእግዚአብሔር መገኘት ተምሳሌት አድርገው ይወስዱታል። ይሁንና የእሳት ጥምቀት መሢሔ እግዚአብሔርን ለመታዘዝ በማይፈልጉ ሰዎች ላይ የሚያመጣውን የፍርድ ጥምቀት የሚያመለክት ይመስላል። መጥምቁ የሐንስ መሢሔ ንስሐ በማይገቡት ሰዎች ሁሉ ላይ ፍርድን እንደሚያመጣ እያስጠነቀቀ ነበር። ስንዴ ንስሐ ገብተው እግዚአብሔርን ለመታዘዝ የሚወስኑትን ሲያመለክት፤ የሚቃጠለው እንክርዳድ ደግሞ እግዚአብሔር በሕይወታቸው ላይ እንዳይገዛ የሚያምፁትን ያመለክታል። መጥምቁ የሐንስ ይህ የእሳት ጥምቀት እስከ ክርስቶስ ዳግም ምጽአት ድረስ እንደሚዘገይ አላወቀም ነበር (ራእይ 19፡11-21፤ 20፡7-15)።

27ኛ ጥያቄ፡- የመጥምቁ የሐንስ አገልግሎትና መልእክት ለዛሬው አገልግሎታችን ምሳሌ የሚሆነው በምን መንገድ ነው?

ለ. ኢየሱስ በየሐንስ እጅ ተጠመቀ (ማቴ. 3፡13-17)

የኢየሱስ ሕይወት ሙሉ በሙሉ በእግዚአብሔር አመራር ሥር ነበር። ይፋዊ አገልግሎቱ እስኪደርስ ድረስ በትዕግሥት በናዝሬት ከተማ ውስጥ ሲጠብቅ ቆየ። በዚያን ጊዜ የመጥምቁ የሐንስ አገልግሎት በስፋት ይታወቅ ነበር። አንድ ቀን ኢየሱስ ከናዝሬት ተነሥቶ የሐንስ ወደሚያጠምቅበት የርዳናስ ወንዝ (ይሁዳ ውስጥ) መጣ። መጥምቁ የሐንስ ኢየሱስ መሢሕ እንደሆነ ያውቅ ነበር። ብዙውን ጊዜ ትልቁ ትንሹን ስለሚያጠምቅ፤ መጀመሪያ የሐንስ ክርስቶስን ለማጥመቅ አልፈለገም ነበር። አንዳንድ ምሑራን የሐንስ ከእርሱ የውኃ ጥምቀት የሚበልጠውን የክርስቶስን የመንፈስ ቅዱስ ጥምቀት ፈልጎ ነበር ይላሉ።

ክርስቶስ ግን ጽድቅን ሁሉ ለመፈጸም የሐንስ ሊያጠምቀው እንደሚገባ ገለጸ። ምናልባትም ክርስቶስ ይህን ሲል በእግዚአብሔር የታቀደለት እንደሆነና የሐንስ ሊያጠምቀው እንደሚገባ መግለጹ ይሆናል። ይህ የታዛዥነትና የጽድቅ መንገድ ነበር። ምሑራን ክርስቶስ ለምን እንደ ተጠመቀ ይከራከራሉ። ክርስቶስ ከኃጢአት የጠራ ስለሆነ (ዮሐ. 8፡46) ዕብ. 4፡15)፤ የእርሱ ጥምቀት ከኃጢአት ንስሐ መግባትንና የሕይወት ለውጥን የሚያመለክት አልነበረም። ምክንያቱ ግን ሌላ ነው። አዘውትረው ከሚጠቀሱት ምክንያቶች መካከል የሚከተሉት ይገኙበታል።

1) ክርስቶስ ከመጥምቁ የሐንስ አገልግሎት ጋር እንዲተባበር ለማድረግ። ክርስቶስ መጥምቁ የሐንስ እንዲያጠምቀው በመጠየቁ፤ ከየሐንስ የንስሐና የጥምቀት መልእክት ጋር መስማማቱን ለሕዝቡ እያሳየ ነበር። እንዲያውም ራሱ ክርስቶስም ተመሳሳይ መልእክት ሰብኳል (ማቴ. 4፡17)።

2) ክርስቶስ አማኞች ሁሉ ሊከተሉት የሚገባውን ምሳሌ እያዘጋጀ ነበር። ጥምቀት ለአማኞች ከሚያስፈልጉ ዐበይት መመዘኛዎች አንዱ ነው። [መጽሐፍ ቅዱስ አማኞች ሁሉ እንዲጠመቁ ያዝዛል(ማቴ. 28:19-20)።] ስለሆነም፤ ክርስቶስ ለሌሎች አርአያ ለመሆን ሲል ተጠምዷል።

3) ይህ የክርስቶስ ይፋዊ አገልግሎት ጅማራ ነበር። እስከዚህ ጊዜ ድረስ ክርስቶስ በናዝሬት ይፋዊ ያልሆነ ሕይወት ሲመራ የቆየ ሲሆን፤ ካሁን በኋላ ግን የመሢሕነት አገልግሎቱ አደባባይ ይወጣል።

4) ክርስቶስ ኃጢአት ሠርቶ ባያውቅም፤ ራሱን ከኃጢአተኞች ጋር እያስተባበረ ነበር። ከአገልግሎቱ አንዱ የሆነው የሊቀ ካህንነት ተግባሩ ነበር።

28ኛ ጥያቄ፡- ሀ) ጥምቀት ለክርስቶስ አስፈላጊ ከነበረና ክርስቲያኖችም እንዲጠመቁ ከታዘዙ፤ ብዙ ክርስቲያኖች ያልተጠመቁት ለምንድን ነው? ለ) ጥምቀት ለክርስቲያኖች ምንድን ነው? (ሮሜ 6:1-14፤ ቲቶ 3:5፤ የሐዋ. 2:38 አንብቡ።)

በአዲስ ኪዳን ውስጥ ሦስቱ የሥላሴ አካላት አብረው የሠሩበት አንዱ ግልጽ ምሳሌ የክርስቶስ ጥምቀት ነው።

የእግዚአብሔር ልጅ የሆነው ኢየሱስ በምድር ላይ በዮሐንስ እጅ የተጠመቀው ነበር።

መንፈስ ቅዱስ በርግብ አምሳል በክርስቶስ ላይ ወረደ። ምንም እንኳ አምላክ እንደ መሆኑ መጠን፤ በራሱ ሥልጣን ሊሠራና ሊያስተምር ቢችልም፤ ፍጹም ሰው የነበረው ኢየሱስ ለአማኞች ምሳሌ በመሆን ለመንፈስ ቅዱስ ራሱን አስገዝቷል። መንፈስ ቅዱስ በእርሱ ላይ መውረዱ መሢሕ ሆኖ ለመቀባቱ ምልክት ነበር (ኢሳ. 11:2)። መንፈስ ቅዱስ የርግብን አምሳል የመረጠው ለምንድን ነው? በመጽሐፍ ቅዱስ ውስጥ ርግብ የመንፈስ ቅዱስ ምሳሌ ሆኖ ተጠቅሳለች። በፍጥረት ጊዜ መንፈስ ቅዱስ (እንድ ርግብ) ሰፍፎ እንደ ነበር ተገልጾአል (ዘፍጥ. 1:2)። ለአይሁዶች፤ ርግብ ገርና ሰላማዊ አገልግሎትን ታመለክታለች። ምንም እንኳ አይሁዶችና ዮሐንስ ጠላትን እያወደመና የጽድቅን መንግሥት እየመሠረተ በኃይል እንዲገለጥ ቢፈልጉም፤ ክርስቶስ የመጣው በትሕትናና በገርነት መንፈስ ነበር (ማቴ. 11:29)።

እግዚአብሔር አብም በሥራው ውስጥ ተሳትፎአል። ክርስቶስ ከተጠመቀ በኋላ እግዚአብሔር ልዩ ልጁ እንደሆነ በይፋ መስክሯል። (ይህ የእግዚአብሔር ቃል መዝ. 2:7ን እና ኢሳ. 42:1ን ያንጸባርቃል። እነዚህም ስለ መሢሔ መምጣት የሚናገሩት ትንቢቶች ናቸው።) እግዚአብሔር በክርስቶስ ባሕርይና ተግባራት መሉ በመሉ ደስ ተሰኝቶ ነበር። ክርስቶስ ሁሉም ሊከተሉት የሚገባ ፍጹም ሰው ነበር። ይህ እግዚአብሔር በክርስቶስ ደስ መሰኘቱን በይፋ ከመስከረባቸው ሦስት አጋጣሚዎች አንዱ ነው (ማቴ. 17:5፤ ዮሐ. 12:28)።

29ኛ ጥያቄ፡- ሀ) ማቴ. 3:16-17 በሆነ ምሥጢራዊ መንገድ እግዚአብሔር በሦስት አካላት (አብ፤ ወልድና መንፈስ ቅዱስ) እንደሚገለጥ የሚያሳየው እንዴት ነው? ለ)

በሥላሴ ውስጥ ሦስት አካላት እንደሌሉና፡ አንዱ አምላክ አንዳንድ ጊዜ አብ፡ ሌላ ጊዜ ወልድና መንፈስ ቅዱስ እየሆነ እንደሚገለጥ የሚያስተምረው «የኢየሱስ ብቻ» ተከታይ ከሳተበት ለመመለስ ማቴ. 3:16-17ን እንዴት ልትጠቀም ትችላለህ?

ሐ. ሰይጣን ክርስቶስ ኃጢአት እንዲሠራ ፈተነው (ማቴ. 4:1-11)

ተስፋዬ ክርስቲያን ነጋዴ ሲሆን፤ እግዚአብሔር ንግዱን በሚያካሄድበት መንገድ ሊከብር እንደሚፈልግ ያውቃል። ነገር ግን ጉቦ ካልከፈለ ባለሥልጣናቱ የንግድ ፈቃዱን እንደማያድሱለት ይገነዘባል። «ጉቦ ብስጣቸው ምን አለበት?» ሲል አሰበ። ስለሆነም ተስፋዬ ጉቦ በመስጠት የንግድ ፈቃዱን አሳደሰ። ሰዎች ጉቦ መስጠቱን ሲገነዘቡ፤ ወዲያው እውነተኛ ሰው አለመሆኑን አወቁ። ጌታሁን ወደ አሜሪካ ሄዶ ለመግርና እዚያው ለመኖር የሚፈልግ ብሩኅ አእምሮ ያለው ተማሪ ነበር። በታማኝነት እዚያው ለመኖር እንደሚፈልግ ለኤምባሲው ኃላፊዎች ቢናገር ቪዛ እንደማይሰጠው ያውቃል። ስለሆነም ትምህርቱን ከተከታተለ በኋላ ተመልሶ እንደሚመጣ ቃል ገባላቸው።

30ኛ ጥያቄ፡- ሀ) ክርስቲያኖች የሚፈልጓቸውን ነገሮች ለመፈጸም ሲሉ የተሳሳቱ ነገሮችን ለማከናወን እንደሚፈተኑ የሚያሳዩ ሌሎች ምሳሌዎችን ስጥ። ለ) ፈተናቸው ምን ነበር? ሐ) እግዚአብሔር ተግባሮቻቸውን እንዲያከናውኑ የሚፈልገው እንዴት ይመስላል? መ) የምንፈልገውን ነገር ለማግኘት ስንል የተሳሳቱ ዘዴዎችን የምንጠቀም ከሆነ፤ በእግዚአብሔር ላይ ስላለን እምነት ምን እያሳየን ነው? ሠ) በቅርቡ የምንፈልገውን ነገር ለማግኘት ስትል ምን ለማድረግ ተፈትነህ ነበር?

ሁላችንም ሰይጣን ፈታኝ መሆኑን እናውቃለን። እርሱና ረዳቶቹ የሆኑት አጋንንት የእግዚአብሔር ሕዝብ ኃጢአትን እንዲፈጽሙ ባለማቋረጥ ይፈትናሉ። ከፈተኑን በኋላ ደግሞ በእግዚአብሔር ፊት ይከሱናል። (በዕብራይስጡ «ሰይጣን» እና በግሪኩ «ዲያብሎስ» ማለት ከሳሽ ማለት ነው። ይህም ሰይጣን አማኞች ኃጢአት በሚሠሩበት ጊዜ እንደሚከሳቸው ያሳያል።) አንድ የተሳሳተ ተግባር ለመፈጸም በምንነሣበት ጊዜ እንፈተናለን። ነገሩ መልካም ወይም አስደሳች ይመስላል። የምንፈልገውን ነገር የምናገኝበት አቋራጭ መንገድ ሊመስል ይችላል። ነገር ግን ይህ ሁልጊዜም እግዚአብሔር ለእኛ ከሚፈልገው መንገድ ውጭ ነው። ሔዋን እንደ እግዚአብሔር ለመሆን ስለ ፈለገች፤ መልካሙንና ክፉውን የምታስታውቀውን ፍሬ በላች። ወሲባዊ እርካታን ስለምንፈልግ፤ የጋብቻችን ጊዜ ሳይደርስ አሁኑኑ በአቋራጭ መንገድ ለመፈጸም እንሻለን። ወይም ቁሳዊ ሀብቶችን እንፈልግና እግዚአብሔር በጊዜው እንዲባርከን ከመጠበቅ ይልቅ አንድን ነገር ለማግኘት እንዋሻለን፤ ስለዚህ ጉቦ እንሰጣለን።

ስለ ክርስቶስ ከሚያስደንቁን ነገሮች አንዱ፡ እግዚአብሔር ልጁም እንደኛ እንዲፈተን መፍቀዱ ነው። በዕብ. 2:17-18፤ 4:15 ላይ ከኃጢአት በስተቀር በሁሉም ነገር እንደኛ የተፈተነ ሊቀ ካህናት እንዳለን ተገልጾአል። ፈተና ኒዮጋጥመን እንድናሸንፍ የሚረዳን ስለዚህ ነው።

ልጁ ለአገልግሎት በሚዘጋጅበት ጊዜ፤ እግዚአብሔር ሆኑ ብሎ ልጁ እንዲፈተን አድርጓል። እንዲያውም በምድረ በዳ በዲያብሎስ እንዲፈተን ያደረገው መንፈስ ቅዱስ ነበር። ክርስቶስ ለ40 ቀናት ያለምግብ በቆየባቸው ጊዜያት በተለያዩ መንገዶች ተፈትኗል። ዋንኛው ፈተና የተከሰተው ግን፤ ያለምግብ በቆየባቸው 40 ቀናት መጨረሻ ላይ ነበር። መሢሔ አካላዊ ድካም በተጫጫነው ሰዓት፤ ሰይጣን እርሱን ለማጥመድ የሚችልበት አጋጣሚ እንደደረሰ አሰበ። ሰይጣን ሁልጊዜ የሚፈትነን ደካማ በምንሆንበት ነገር ነው። በክርስቶስም ላይ ያደረገው ይህንኑ ነበር ። ፈተናዎቹ ክርስቶስ እንደ መሢሔ ከሚያጋጥሙት ነገሮች ጋር የሚዛመዱ ነበሩ።

ማቴዎስ ይህንን ታሪክ የሚገልጸው ሰይጣን እያንዳንዳችንን እንዴት እንደሚፈትነንና ፈተናውን እንዴት እንደምንቋቋም ለማሳየት ነው። ክርስቶስ የተፈተነው በሦስት የሕይወት ፈርጆች ሲሆን፤ እነዚህም የሥጋ ምኞት፤ የሕይወት ትምክሕትና የዐይን አምሮት ናቸው (1ኛ ዮሐ. 2:16)። አንዳንድ ምሑራን የዚህ ፈተና ውጤት የአዳምና ሔዋን ፈተና ውጤት ተቃራኒ መሆኑን ይናገራሉ። የመጀመሪያዎቹ የሰው ልጅ ወላጆች በፈተናው ወድቀው ሞትን ሲያመጡ፤ «ሁለተኛው አዳም» ፈተናውን ተቋቁሞ የሰውን ልጅ ሊታደግ ችሏል (ሮሜ 5:12-19)። ሌሎች ምሑራን የክርስቶስን ፈተና ከአይሁዶች በምድረ በዳ መቅበዝበዝ ጋር ያመሳስላሉ። አይሁዶች ለ40 ዓመት በምድረ በዳ እንደ ተቅበዘበዙ ሁሉ፤ ክርስቶስም ለ40 ቀናት በምድረ በዳ ውስጥ ቆይቷል። በምድረ እስራኤል ውስጥ በመቅበዝበዝ እንደ አገር የምትደራጅበትን ሁኔታ እንዳዘጋጀ ሁሉ (ዘጸዳ. 8:2-3)፤ የክርስቶስም ፈተና የእስራኤል መሢሔ እንዲሆን አዘጋጅቶታል። ኢየሱስ፤ እግዚአብሔር ከዚህ በፊት ከእስራኤል የፈለገውን ታዛዥነትና በመከራ ውስጥ በእርሱ የመታመን ምሳሌ ሆነ።

31ኛ ጥያቄ፡- ዕብ. 2:15-18፤ 5: 7-8 አንብብ። ሀ) የክርስቶስ መፈተንና መሠቃየት ያስፈለገው ለምንድን ነው? ለ) ክርስቶስ እንደ እኛ መፈተኑ በምን መንገዶች ሊያበረታታን ይችላል?

የመጀመሪያው ፈተና ድንጋይን ወደ ዳቦ መለወጥ ነበር። ክርስቶስ ለ40 ቀናት ከጾመ በኋላ በረሃብ ደክሞ ነበር። ድንጋይን ወደ ዳቦ መለወጡ ምን ችግር አለው? ክርስቶስ እንጂራ አብዝቶ ሰዎችን መግቦ የለ! በተራበበት በዚያ ሰዓት ለምን ኃይሉን ተጠቅሞ ድንጋይን ዳቦ አላደረገውም? ፈተናው ሥልጣኑን ለራሱ ጥቅም ሳይሆን ለእግዚአብሔር ክብር ማዋሉ ነበር። እግዚአብሔር የፈቀደው ክርስቶስ ኃይሉን ለሌሎች ጥቅምና ለእግዚአብሔር ክብር እንዲያውል ነበር። ተአምራትን የማድረግ ኃይሉ ለግል ጥቅሙ አልነበረም። በተጨማሪም ኢየሱስ ኃይሉን ይጠቀም የነበረው በእግዚአብሔር ሲፈቀድለት ብቻ ነበር። በኋላም ክርስቶስ አብ የነገረውን ብቻ እንደሚያደርግ ገልጾአል (ዮሐ. 5:19-20)። ሰይጣን ክርስቶስ የእግዚአብሔር ልጅ መሆኑን እንዲጠራጠር ለማድረግ አልሞከረም። ሰይጣንም ሆነ ክርስቶስ የእግዚአብሔር ልጅነቱን ያውቁ ነበር። ነገር ግን

የእግዚአብሔር ልጅ የሆነው ክርስቶስ፥ ሥልጣኑን እግዚአብሔር ባልፈቀደው መንገድ እንዲጠቀም እየፈተነው ነበር።

32ኛ ጥያቄ፡- ሀ) ብዙውን ጊዜ ክርስቲያን መሪዎች ሥልጣናቸውን ለራሳቸውና ለቤተሰቦቻቸው ጥቅም የሚያውሉት እንዴት ነው? ለ) ይህ ስሕተት የሚሆነው እንዴት ነው?

በፊልጵ. 2፡5-8 ላይ ክርስቶስ ወደ ምድር በመምጣቱ መለኮታዊ ባሕርያቱን «ባዶ» እንዳደረገ ተገልጾአል። ምንም እንኳን ክርስቶስ አምላክነቱን ባያጣም፥ በምድር ላይ ሳለ እውነተኛ ሰው መሆኑ ይታወቅ ዘንድ እግዚአብሔር እስካልፈቀደለት ድረስ መለኮታዊ ኃይሉን ሳይጠቀም ቀርቷል። ክርስቶስ ድንጋዩን ወደ ዳቦ ለመለወጥ ወይም የግል ጥቅሞችን ለማሟላት በኃይሉ ቢጠቀም ኖሮ፥ እውነተኛ ሰው አይሆንም ነበር። በእግዚአብሔር ዕቅድ ክርስቶስ በመከራ አማካይነት መታዘዝን መማር ነበረበት (ዕብ. 5፡7-8)። ለሥጋዊ ፍላጎቶች ቅድሚያ ከሰጡት እስራኤላውያን ባሻገር፥ ፍጹም ሰው የሆነው ክርስቶስ ሙሉ በሙሉ የእግዚአብሔርን ቃል ለመታዘዝ ራሱን አስገዝቷል።

እዚህ ላይ ክርስቶስ ሰይጣንን እንዴት እንዳሸነፈ ማጤኑ ጠቃሚ ነው። ሔዋን እንዳደረገችው ከሰይጣን ጋር አልተሟገተም። ክርስቶስ የእግዚአብሔርን ቃል ተጠቅሞ እግዚአብሔርን መታዘዝ ከምግብና ከግል ጥቅም እንደሚልቅ ገለጸለት። ያንን ሁሉ ሥልጣን የያዘው ክርስቶስ፥ ሰይጣንን ለማሸነፍ ይጠቀምበት ዘንድ የእግዚአብሔርን ቃል ማጥናት ካስፈለገው፥ እኛስ ሰይጣን በሚፈትነን ጊዜ እናሸንፈው ዘንድ የእግዚአብሔርን ቃል ማጥናት ምን ያህል እጅግ ያስፈልገን ይሆን?

ለሁለተኛው ፈተና ሰይጣን ክርስቶስን በኢየሩሳሌም ወደሚገኘው የቤተ መቅደስ ጫፍ ወስደው። ይህ ፈተና የተሰጠው በአይሁድ ሕዝብ ፊትና በሃይማኖት ማዕከል ውስጥ ነበር። ይህ የሆነው ክርስቶስ በአካል በተገኘበት ስፍራ ይሁን በመንፈስ አልተገለጸም። (ለምሳሌ፥ ጳውሎስ ወደ ሦስተኛው ሰማይ የተወሰደው በአካል ይሁን በመንፈስ እንዳላወቀ ተናግሯል። 2ኛ ቆሮ.12፡2-4።) የሄሮድስ ቤተ መቅደስ ከጥንቱ ዓለም አስደናቂ ሥራዎች አንዱ ነበር። በዚህ ጊዜ ለ50 ዓመት ያህል በመገንባት ላይ ነበር። ከአንደኛው የቤተ መቅደሱ ጣሪያ ጫፍ፥ ኢየሱስ አሸቆልቄሎ የኢየሩሳሌምን ከተማ ለመመልከት ይችል ነበር።

ሰይጣን ኢየሱስ ያደረገውን በማስመሰል ለሁለተኛው ፈተና መጽሐፍ ቅዱስን ጠቅሷል። ክርስቶስ ከቤተ መቅደሱ ወደ ታች ራሱን እንዲወረውር ነገረው። ለዚህም አሳቡ፥ እግዚአብሔር ክርስቶስን ለማዳን መላእክቱን እንደሚልክ የእግዚአብሔርን ቃል ጠቀሰለት [መዝ. (91)፡11-12]። ሰይጣን ይህን ሲል መጽሐፍ ቅዱስን ለራሱ ጥቅም በተሳሳተ መንገድ እየጠቀሰ ነበር።

33ኛ ጥያቄ፦ ሀ) ዛሬ ሰዎች ውሸትን እንዲያምኑ ለማድረግ ሰይጣን መጽሐፍ ቅዱስን በተሳሳተ መንገድ የሚጠቀመው እንዴት ነው? አንዳንድ ምሳሌዎችን ጥቀስ። ለ) የእግዚአብሔር ቃል በተሳሳተ መንገድ መተርጎሙን ወይም አለመተርጎሙን ለማረጋገጥ ምን ልናደርግ እንችላለን?

ይህ ሁለተኛው ፈተና ምን ነበር? አንዳንድ ሰዎች ይህ ክርስቶስ አስደናቂ ተአምራትን በመሥራት ሰዎች በራሱ እንዲያምኑ የሚረዳ እንደ ነበር ይናገራሉ። እነዚህ ወገኖች ክርስቶስ ራሱን ከቤተ መቅደሱ ቢወረውርና መላእክት ቢይዙት፣ ብዙ ሰዎች በክርስቶስ ሊያምኑ እንደሚችሉ ይናገራሉ። ነገር ግን ክርስቶስ በአስደናቂ ተአምራት ምክንያት ሰዎች እንዲያምኑበት አይሞክርም።

34ኛ ጥያቄ፦ አንዳንድ ሰዎች ፈተናን በትክክለኛ ምክንያት ሳይሆን፣ መንፈሳዊነታቸውን ወይም ኃይላቸውን ለማሳየት የሚጠቀሙበት እንዴት ነው?

ሰይጣን ክርስቶስ ከእግዚአብሔር ጋር የነበረውን ግንኙነት እንዲፈትን እየጠየቀው ሳይሆን አይቀርም። «አንተ የእርሱ ልጅ ነህ። እግዚአብሔርን ፈትነውና ካንተ ጋር ያለውን ልዩ ግንኙነት እንዲያሳይ አድርግ። ራስህን ወደ ታች ወርውርና እንዲያድንህ አስገድደው» ማለቱ ነው።

ይህ ፈተና ሁለት በጣም ጠቃሚ ትምህርቶችን ያስተምረናል። በመጀመሪያ፣ ሰይጣን ኃጢአት እንድንሠራ ለማድረግ መጽሐፍ ቅዱስን በተሳሳተ መንገድ እንደሚጠቀም ያሳየናል። መዝ. (91)፡11-12 እግዚአብሔር ልጆቹ በታዛዥነት በሚመላለሱበት ጊዜ እንደሚጠበቃቸው ይናገራል። ይህ እግዚአብሔር እንዲጠብቀን የምናስገድድበት አይደለም። ለዚህ ነው እግዚአብሔር በቃሉ የሚናገረውን በትክክል መተርጎም የሚያስፈልገን። ቃሉን ከጠመዘገነው እኛ የፈለግነውን ሁሉ እንዲልልን ማድረግ እንችላለን። የእግዚአብሔርን ቃል በትክክል መጠቀማችንን ለማረጋገጥ የምንችልበት አንድ ጠቃሚ መንገድ፣ ጠቅላላውን የመጽሐፍ ቅዱስ አሳብ ማወቅና አንዱን እውነት ከሌላው ጋር ማነጻጸር ነው። እግዚአብሔር ከራሱ ጋር ስለማይቃረን፣ የትኛውም የመጽሐፍ ቅዱስ ክፍል ወይም አሳብ ከሌላው ክፍል ጋር እንደማይቃረን እርግጠኞች ልንሆን እንችላለን። ክርስቶስ ይህንን ስለሚያውቅ፣ እግዚአብሔር እንዲጠብቀን ለማስገደድ መፈተን እንደማይገባን ቃሉ በትክክል እንደሚያሳይ አመልክቷል።

ሁለተኛው፣ በእግዚአብሔር ላይ እምነት መጣል ምን ማለት እንደሆነ ያስተምረናል። ብዙዎቻችን በእግዚአብሔር ማመናችን ከእግዚአብሔር አንድን ነገር የመጠየቅና እርሱን የመፈተን መብት ይሰጠናል ብለን እናስባለን። «እግዚአብሔር ሆይ፣ አንተ መፈወስ ትችላለህ። ስለሆነም፣ ይህን ግለሰብ እንድትፈውሰው እፈልጋለሁ» እንላለን። ከዚያም በቤተ ክርስቲያን ጉባኤ ፊት ግለሰቡን ጠርተን ፈውስን እናውጃለን። «እግዚአብሔር እንዲፈውሰን ከነገርነውና በተለይም ኃይሉን በተአምራዊ መንገድ ለማሳየት በምንፈልግበት ጊዜ አይፈውስ ይሆን?» ብለን እናስባለን። ወይም ትልቅ ቤተ ክርስቲያን ለመሥራት እንፈልጋለን። ምንም እንኳን የቤተ

ክርስቲያኒቱ የገንዘብ አቅም ከዕቅዳችን ጋር ባይጣጣምም፤ በእግዚአብሔር «በማመን» ሥራውን እንጀምራለን። ብዙውን ጊዜ እንዲህ ዐይነቱ ተግባር እኛን ብቻ ሳይሆን የእግዚአብሔርንም ስም በማሳበረሰቡ ዘንድ ያሳንሳል። እግዚአብሔር አንድን ሰው እንደሚፈውስ ወይም አንድን ሕንጻ እንደሚገነባ በግልጽ እስካልተናገረን ድረስ፤ እግዚአብሔር ለአስገዳጅ እምነታችን ምላሽ እንዲሰጥ መሞከሩ እርሱን መፈተን ነው። ይህም ሰይጣን ክርስቶስን የፈተነውን ዓይነት ኃጢአት ነው።

35ኛ ጥያቄ፡- ሀ) ክርስቲያኖች እግዚአብሔር የሚፈልጉትን ነገር እንዲፈጽምላቸው በማስገደድ እንዴት ሊፈታተኑት እንደሚችሉ ሌሎች ምሳሌዎችን ዘርዝር። ለ) እግዚአብሔርን የሚፈትን አስገዳጅ እምነት ከእውነተኛው እምነት እንዴት ይለያል?

አሁንም ክርስቶስ ከሰይጣን ጋር አልተከራከረም። ሰይጣን ለምን እንደሚፈትነው ተረድቶ ነበር። ጉዳዩ የራስ ወዳድነት ምክንያት መሆኑን ስለተገነዘበ፤ ወደ ዘዳግም 6:16 በመሄድ ማንም ሁኔታዎችን በመጠቀም እግዚአብሔርን ለአንዳች ተግባር ሊያስገድደው እንደማይችል ነገረው። ማንም እግዚአብሔርን መፈተን አይገባውም።

ክርስቶስ ድርሻው በየዕለቱ እግዚአብሔር አብ ያዘዘውን መፈጸም እንደሆነ ያውቅ ነበር። ተአምራት የማድረግ ኃይሉም ሆነ የእግዚአብሔር ጥበቃ የሚመጣለት የእግዚአብሔርን ፈቃድ በሚያደርግበት ጊዜ እንደሆነ አልጠፋውም። በኋላ እግዚአብሔር ክርስቶስን በድንጋይ ከመወገር፤ ከመታሰርና ያለጊዜው ከመገደል ጠብቆታል። እርሱን እየታዘዝን በምንመላለስበት ጊዜ እግዚአብሔር እንደሚጠብቀን እሙን ነው። ካስፈለገም መላእክቱን በመላክ ይታደገናል። ይህ ግን እግዚአብሔር መቼ ተአምር መፈጸም እንዳለበት ወይም እንዴት እኛን መጠበቅ እንዳለበት ለማዘዝ መብት አይሰጠንም። ከራሳችን ግዴላሽነት የተነሣ በአደገኛ ሁኔታ ውስጥ ወድቀን እግዚአብሔር እንዲረዳን ለማድረግ መብት አይሰጠንም።

ሦስተኛው ፈተና የተከሰተው ሰይጣን ክርስቶስን ወደ ረጅም ተራራ በወሰደው ጊዜ ነበር። አሁንም ሰይጣን ክርስቶስን የወሰደው በሥጋ ይሁን በመንፈስ አናውቅም። ተራራው የት እንደሚገኝም አናውቅም። ተራራው የሚገኘው በሊባኖስ ወይም ከሲና ተራራ በታች ሊሆን ይችላል። ስፍራው የትም ይሁን የት ሰይጣን ለክርስቶስ የዓለምን መንግሥታት ሁሉ በራእይ አሳየው። ከዚያም እነዚህን መንግሥታት እስጥሃለሁ አለው።

ክርስቶስ የጌቶች ጌታና የነገሥታት ንጉሥ ነው። በብሉይ ኪዳን በዓለም ሁሉ ላይ እንደሚነግሥ የሚገልጹ ብዙ የተስፋ ቃሎች ተሰጥተውታል። ነገር ግን የእግዚአብሔር ልጅ የኃጢአትን ቅጣት ለመክፈልና ለራሱ ቅዱስ ሕዝብ ለመሰብሰብ በመስቀል ላይ መሞት ነበረበት። ይህም ክርስቶስ በዓለም ላይ የሚነግሥበትን ጊዜ በብዙ መቶ ምእተ ዓመታት ያርቅበታል (ፊልጵ. 2:9-11)። አሁን ሰይጣን ለክርስቶስ አቋራጭ መንገድ በማቅረብ በመስቀል ላይ ሳይሞት የምድርን መንግሥት ሊጨብጥ እንደሚችል ገለጸለት። ሰይጣን የዚህች ዓለም ጊዜያዊ ገዥ መሆኑን ክርስቶስ ያውቅ ነበር (ዮሐ. 12:31)።

ስለሆነም ሰይጣን በጊዜያዊው የዓለም መንግሥት ላይ ለክርስቶስ ሥልጣን መስጠት ይችላል ነበር። ነገር ግን ለሰይጣን ቢሰግድ ኖሮ ክርስቶስ በእግዚአብሔር ላይ የሚካሄድ የሰይጣን ዐመፅ ተሳታፊ ይሆን ነበር። ሰይጣን የወደቀው እንደ እግዚአብሔር ለመሆንና ለመመለስ በመፈለጉ ምክንያት ነበር (ኢሳ. 14:12-15)። ክርስቶስ ሰይጣንን ማምለስ ለእግዚአብሔር ብቻ የሚገባውን አምልኮ መንሳት እንደሆነ ያውቅ ነበር። አይሁዶች፣ ክርስቲያኖችም ሆኑ ጌታችን ኢየሱስ ክርስቶስ ከእግዚአብሔር ውጭ ምንም ነገር ወይም ማንንም ሰው እንዲያመልኩ አልተፈቀደላቸውም። ስለሆነም ክርስቶስ ዘዳግም 6:13ን በመጥቀስ ከእግዚአብሔር ውጭ ማንንም ለማምለክ እንደማይፈልግ ለሰይጣን ነገረው።

36ኛ ጥያቄ፡- ሀ) እግዚአብሔር የሚሰጠንን አንድ ነገር በአቋራጭ ለመቀበል ክርስቲያኖች ልንፈጽማቸው የምንችላቸው አንዳንድ ነገሮች ምንድን ናቸው? ለ) እነዚህን ነገሮች ለማግኘት ስንል በሰይጣን ወጥመድ ተይዘን እርሱን ልናመልክ የምንችልባቸው መንገዶች ምንድን ናቸው? ሐ) ብዙውን ጊዜ ሥቃይ ያለበትንና ረዥም ጊዜ የሚወስደውን የእግዚአብሔርን መንገድ ትተን በፍጥነት የሚመጣውን የሰይጣንን በረከት በሁከት በምንከተልበት ጊዜ፣ ለእግዚአብሔር ስለ መገዛታችን የምናስተላልፈው መልእክት ምንድን ነው?

ክርስቶስ የኋላ ኋላ የእርሱ የሚሆነውን በረከት ለማግኘት ቢል አቋራጭ መንገድ ለመከተልና እምነቱን ለማመቻቸት አልፈለገም። እግዚአብሔር የዓለምን መንግሥት ሁሉ እንደሚሰጠውና ሁሉም እንደሚንበረከክለት ያውቅ ነበር። ነገር ግን የእግዚአብሔርን መንገድ በመስቀሉ በኩል ማለፍ እንዳለበት ያውቃል። ጊዜያዊ በረከት እግዚአብሔርን ላለመታዘዝ ማመኘኛ ሊሆን አይችልም።

ሰይጣን ክርስቶስ የመጽሐፍ ቅዱስን ቃል ከጠቀሰለት በኋላ፣ በእግዚአብሔር ልጅነት ሥልጣኑ ከእርሱ እንዲርቅ አዘዘ። ሰይጣንም ታዘዘ። ነገር ግን በቀረው የክርስቶስ የአገልግሎት ዘመንና በተለይም በጌቴሴማኒ የአትክልት ስፍራ፣ ሰይጣን ክርስቶስን በኃጢአት ለመጣል ፈትኖታል። ማቴዎስ ከዚያ በኋላ መላእክት ቀርበው እንዳገለገሉት ገልጾአል። ሰይጣን ክርስቶስ፣ እግዚአብሔርን መላእክትን እንዲልክለት እንዲያስገድደው ቢፈልግም፣ ክርስቶስ ለፈቃዱ ራሱን ካስገዛ በኋላ እግዚአብሔር መላእክት ልኮለታል።

37ኛ ጥያቄ፡- እግዚአብሔር ክርስቶስን ለይፋዊ አገልግሎት ካዘጋጀበት መንገድ ምን እንማራለን? እግዚአብሔር ብዙውን ጊዜ መሪዎችን ለአገልግሎት የሚያዘጋጅበትን አንዳንድ ምሳሌዎች ዘርዝር።

አብዛኛውን ጊዜ ወደ መሪነት ሥልጣን ለመውጣት እንቸኩላለን። የተወሰነ ትምህርት ካገኘን በኋላ የመሪነት ሥልጣን መያዝ እንደሚገባን እናስባለን። ነገር ግን ብዙውን ጊዜ ሥልጣን ማግኘታችን ለአመራር ኃላፊነት ብቁ አያደርገንም። ብዙ መሪዎች ለመሪነት ዝግጁ ባለመሆናቸው ሥልጣኑን በሚረከቡበት ጊዜ በቤተ ክርስቲያኒቱ ላይ ጉዳት ያስከትላሉ። እግዚአብሔር እንደኛ አይቸኩልም። ኢየሱስ በመሪነት ስፍራ ላይ የተቀመጠው 30 ዓመት

ሲሞላው ነበር። እግዚአብሔር የበለጠ ትኩረት ያደረገው ልጁን ወደፊት ለሚጠብቁት ኃላፊነቶች ማዘጋጀቱ ላይ ነበር። ክርስቶስ ከእግዚአብሔር ጋር ባለው ግንኙነትና በባሕርዩ መዘጋጀት ያስፈልገው ነበር። ከዝግጅቱ መካከል አንዱ የእግዚአብሔርን ዕቅዶች የጊዜ ሰሌዳ ማወቅ ነበር። በገጠሪቱ ገሊላ ለእግዚአብሔር በታማኝነት ካገለገለ በኋላ፣ የእግዚአብሔር ጊዜ በመድረሱ ክርስቶስ ይፋዊ አገልግሎቱን ጀመረ። ክርስቶስ ለይፋዊ አገልግሎቱ የተዘጋጀው መከራን በመቀበልና በመፈተን ነበር። እግዚአብሔር ሰዎችን ለመሪነት ለማዘጋጀት ከሚጠቀምባቸው ዐበይት መሣሪያዎች መካከል ሦስቱ ዝምታ፣ አለመታወቅና መከራ ናቸው። የእግዚአብሔርን ጊዜ ለመጠበቅ ዝግጁ ነን? ከእግዚአብሔር በቀር ማንም በማያውቀን ጊዜ እንኳ በታማኝነት ለማገልገል ዝግጁ ነን? መከራን ለመቀበል ዝግጁ ነን? እግዚአብሔር መሪዎችን ለማዘጋጀት የሚጠቀምበትን መንገድ በትክክል ብንረዳ፣ ብዙ የመሪነት ችግሮች ይቀረፋሉ።

አምስተኛ ቀን፡- የዚህን ሳምንት ትምህርት ክልስና ከሳምንታዊ ስብሰባ የመወያያ ጥያቄዎችን ተመልከት።

ሳምንታዊ ስብሰባ

(ማስታወሻ፡- በመጀመሪያው ሳምንት ትምህርት ጊዜ የተሰጠውን የስብሰባ ሥርዐት ተከተል።)

የመወያያ ጥያቄዎች፡-

1. ሀ) የመጀመሪያው ወንጌል ደራሲ ስለሆነው ማቴዎስ የምታውቀውን ሁሉ ክልስ። ማቴዎስን ሐዋርያ ወይም የወንጌል ጸሐፊ አድርጎ መቀበል አስቸጋሪ የሚሆነው ለምንድን ነው? ለ) 1ኛ ቆሮ. 1፡18-31 አንብብ። ይህ ክፍል እግዚአብሔር ሰዎችን ስለሚመርጥበት መንገድ ምን ያስተምረናል? ይህንን በቤተ ክርስቲያንህ እንዴት እንደ ተመለከትህ ግለጽ። ሐ) በትምህርትና በሀብት ላይ ከመጠን በላይ ስለ ማተኮር ምን እንማራለን?

2. ሀ) ማቴዎስ ወንጌሉን የጻፈባቸው ምክንያቶች ምንድን ናቸው? ለ) ከእነዚህ ዐላማዎች ዛሬ ለእኛ የሚያስፈልጉን የትኞቹ ናቸው? ሐ) ዛሬ ክርስቲያኖች የማቴዎስን ወንጌል በማጥናት የሚፈጽሙት የማቴዎስ ዐላማ የትኛው ነው?

3. ከክርስቶስ ልደትና የዘር ሐረግ ስለ ክርስቶስ፣ እግዚአብሔር ከሰዎች ጋር ስላለው ግንኙነትና እግዚአብሔርን ስለ መታዘዝ ምን እንማራለን?

4. የመጥምቁ ዮሐንስ መልእክት፡ «መንግሥተ ሰማይ ቀርባለችና ንስሐ ግቡ» የሚል ነበር። ሀ) ዮሐንስ ንስሐ ሲል ምን ማለቱ ነበር? ለ) «መንግሥተ ሰማይ» ሲል ምን ማለቱ ነበር? ሀ) እነዚህ ሁለት ቃላት ዛሬ የወንጌሉን መሠረት የሚያንጸባርቁት እንዴት ነው?

5. ሀ) የክርስቶስ ሦስት ፈተናዎች ምንድን ናቸው? ለ) በተመሳሳይ መንገድ ልንፈተን የምንችልባቸውን መንገዶች ግለጽ። ሐ) የክርስቶስ መፈተንና ፈተናውን ማሸነፍ፣ በራሳችን ሕይወት ስለ ፈተናና ፈተናን ስለ ማሸነፍ ምን ያስተምረናል?